

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ស្នេហា ការពិត

- ◆ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ
- ◆ ខុច ប្រាប់អំពីការចាប់ខ្លួននៅក្នុងជួរមក្ស

ទស្សនាវដ្តីនៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

លេខ១៧៨ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៦

មាតិកា

- ◆ មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរវ័ន្ត.....១

ផ្នែកឯកសារ

- ◆ ហែម សុត ហៅ សៀន ប្រធានទស្សនាវដ្តី.....២
- ◆ ឈឹម វ៉ាន់សាត និងដែនការក្បត់អង្គការ.....៦
- ◆ បញ្ហាអនាគតរបស់យុវជន យុវនារីកម្ពុជា.....៧

ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនិងការស្រាវជ្រាវ

- ◆ ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ.....២៤
- ◆ ទួន ឆន សមមិត្តនារីកងឈ្នួល.....២៦
- ◆ បាត់បង់ជីវិតមួយក្នុងរបបខ្មែរក្រហម.....២៧
- ◆ ចាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ដល់ខ្សែភ្នំហេតុ ហាំ បាលី.....២៨
- ◆ អាជីវកម្មរបស់ ប៉ុល ពត.....៣៤

ផ្នែកច្បាប់

- ◆ “អាយតករ” ខុច ប្រាប់ពីការចាប់ខ្លួននៅក្នុង.....៣៧
- ◆ ការឃោសនា ការធ្វើចារុណកម្ម និងកេរដំណែលពីអាណានិគម.....៤៦

វេទនាពិភាក្សាសាធារណៈ

- ◆ ការយល់ឃើញចំពោះសាលាក្តីខ្មែរក្រហម.....៥៣

ទំព័រស្រាវជ្រាវនៃក្រសួង

- ◆ រសាត់តាមខ្យល់.....៦

និស្សិតស្ម័គ្រចិត្តនៃមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរវ័ន្តចុះសម្ភាសន៍ប្រជុំជននៅស្រុកអន្តរវ័ន្តពីការតស៊ូក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

រក្សាសិទ្ធិ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយ

ក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មាន

លេខ០២៧១ ពម.៧៧

ចុះថ្ងៃទី២២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៧៧៧

រូបថតឯកសារ: មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
និងសារមន្ទីរទ្រឹស្តីកម្ពុជាប្រល័យពូជសាសន៍នៃស្នូលស្រី

ស្នេហាលេខនេះ : លី សុខយាន, ចៅ ព្រហស្បត្តិ, ដេង ពន្យារ៉ាស៊ី, កែ ដុកឡុង, អេង កុកថាយ, ទេព ម៉េងយាន, អាណិត ម៉េហ្គើរ, ប៉ុក ប៉ុនសូម៉ាដ
 អ្នកនិពន្ធនិងស្រាវជ្រាវ : ធាវី សារ:មុនីន្ទ អ្នកបកប្រែ : សុភ័ក្រ្ត កាណា និពន្ធនាយកទូទៅ : ឆាន់ យុ និង ញាណ សុជាតិ ជំនួយការនិពន្ធនាយក
 : សោម ប៊ុនថន ក្រាហ្វិកកុំព្យូទ័រ : សោម ប៊ុនថន គ្រប់គ្រងការចែកចាយ : ឆេង រឿង និង សន លីកូ Email: dccam@online.com.kh,
 Homepage: www.dccam.org, www.cambodiatribunal.org, www.cambodiasri.org

មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ

មជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ ត្រូវបានទទួលស្គាល់ការចងចាំ ការផ្សះផ្សា និងការកសាងសន្តិភាពនៅកម្ពុជា ។ មជ្ឈមណ្ឌលមាន ទិសដៅសម្រេចបានគោលបំណងទាំងអស់នេះតាមរយៈការសិក្សា អំពីសន្តិភាព និងការអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ការសិក្សាអំពីសន្តិភាព គឺដើម្បីរកឲ្យឃើញ និងវិភាគពី អាកប្បកិរិយាហិង្សា និងអហិង្សា ក៏ដូចជាអាកប្បកិរិយានានាដែល ធ្វើឲ្យកើតជម្លោះ ។ ការអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ គឺក្នុងគោល ដៅបង្កើតកម្មវិធីសិក្សា ដែលស្ដែងឲ្យឃើញអំពីសំណួរជាមូលដ្ឋាន លើអ្វីដែលបានកើតឡើង និងហេតុអ្វីបានជាវាកើតឡើងនៅក្នុងអំឡុង ពេលនៃរបបខ្មែរក្រហម ។ វិធីសាស្ត្រអប់រំទាំងពីរនេះ ត្រូវបានប្រើ ប្រាស់ដើម្បីជំរុញសន្តិភាព ការអប់រំ និងការគោរពច្បាប់នៅកម្ពុជា ។ អន្តរជាតិ គឺជាតំបន់តស៊ូចុងក្រោយនៃរបបខ្មែរក្រហម ។ ដោយ ធ្វើការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយនឹងសហគមន៍មូលដ្ឋាន សាលារៀន និងអាជ្ញាធរទេសចរណ៍ មជ្ឈមណ្ឌលឆ្ពោះទៅរកការបែងចែក រវាងអតីតខ្មែរក្រហមនឹងមនុស្សជំនាន់ក្រោយរបស់កម្ពុជា ។

គោលបំណងរបស់មជ្ឈមណ្ឌល គឺដល់កម្មវិធីអប់រំ និងកម្មវិធី ទាក់ទងនឹងទេសចរណ៍ ដើម្បីលើកកម្ពស់ការថែរក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រ និងយាយងវប្បធម៌ និងប្រវត្តិសាស្ត្រតាមរូបរាងនៃតំបន់ ក៏ដូចជា កសាងសន្តិភាព និងការផ្សះផ្សាពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយ និងការ បែងចែកឋានៈសង្គម ។ ដោយប្រើប្រាស់កិច្ចការពិមុខរបស់មជ្ឈ មណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក្នុងការអប់រំពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជាគំរូ គម្រោងនេះនឹងដឹកនាំសិស្សានុសិស្សក្នុងដំណើរទស្សនកិច្ចអប់រំទៅ កាន់ទីកន្លែងមួយចំនួនដែលមានសារសំខាន់ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រនៅ អន្តរជាតិ ។ គោលបំណងគឺជំរុញសិស្សានុសិស្សឲ្យចូលរួមក្នុងសកម្ម ភាពអប់រំប្រចាំថ្ងៃ ដែលទាមទារឲ្យមានការគ្រិះរិះពិចារណាការបង្កើត មតិផ្ទាល់ខ្លួន និងការតស៊ូមតិ ព្រមទាំងផ្តល់ឱកាសក្នុងការប្រាស្រ័យ ទាក់ទងពីភាសា និងសួរសំណួរទៅកាន់អតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងជនរងគ្រោះដែលរស់នៅក្នុងតំបន់នោះ ។

មជ្ឈមណ្ឌលគ្រោងសម្រេចបានគោលដៅរបស់ខ្លួន តាមរយៈ កម្មវិធីដែលមានមូលដ្ឋានលើការពិភាក្សារួមគ្នា ការធ្វើមតិទោសក៍ ទេសចរណ៍ទៅកាន់ទីតាំងប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងតំបន់ និងកម្មវិធីសិក្សា ដែលប្រើប្រាស់នូវរឿងរ៉ាវផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីចែករំលែកនូវមេរៀន ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងមេរៀនសីលធម៌ ។ ដំណើរទស្សនកិច្ចនេះត្រូវបាន រៀបចំឡើងដោយសង្ឃឹមថានឹងជួយដល់ជនរងគ្រោះ និងអតីត កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ដោយផ្តល់ឲ្យអ្នកទាំងអស់នូវឱកាសក្នុងការ ឆ្លុះបញ្ចាំង និងចែករំលែកបទពិសោធន៍របស់ខ្លួនក្នុងអំឡុងសម័យកាល កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងសម័យសង្គ្រាមស៊ីវិល (១៩៧៧- ១៩៧៨) ដែលកើតមានបន្ទាប់ពីអំឡុងពេលនោះ ។

តាមរយៈកិច្ចពិភាក្សាផ្ទាល់ជាមួយនឹងជនរងគ្រោះ និងអតីត កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម កម្មវិធីនេះនឹងជំរុញឲ្យអ្នកចូលរួមគិតពិចារណា លើករណីទាំងពីរគឺមនុស្សធម៌ និងអមនុស្សធម៌ នៅក្នុងអំឡុងពេល របស់សង្គមសង្គម ។ រឿងរ៉ាវទាំងនេះលើកកម្ពស់នូវសមាសធាតុ ជាមូលដ្ឋានបំផុតនៃការកែប្រែជម្លោះ និងជំនាញផ្នែកសង្គម ដូចជា សមត្ថភាពក្នុងការឆ្លុះបញ្ចាំង គិតគូរប្រកបដោយសត្យានុមតិ និង យោគយល់គ្នាជាមួយអ្នកដទៃ ។ គោលបំណងស្នូលរបស់គម្រោង នេះ គឺការយោគយល់គ្នាបែបប្រវត្តិសាស្ត្រ ហើយសិស្សានុសិស្ស ដែលចូលរួមក្នុងកម្មវិធីនេះ នឹងដើរតួនាទីចែករំលែកនូវការសិក្សា និងការយល់ដឹងរបស់ខ្លួននៅតាមសាលារៀនក្នុងតំបន់របស់ខ្លួន ។ ការបង្កើតឡើងនៃមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ បង្ហាញអំពីចំណុច ចាប់ផ្តើមថ្មីមួយ សម្រាប់ការផ្សាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឆ្ពោះទៅរកគោល បំណងក្នុងការពង្រឹងទៅវិញទៅមករវាងសន្តិភាព ការអប់រំ និងសហ គ្រាសដើម្បីប្រយោជន៍សង្គម ។ តាមរយៈគោលបំណងសំខាន់ៗ ទាំងនេះមជ្ឈមណ្ឌលសន្តិភាពអន្តរជាតិ មានគោលដៅប្រែក្លាយ ខ្លួនទៅជាគ្រឹះស្ថានឈានមុខមួយក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍នូវវិធីសាស្ត្រ ប្រកបដោយនិរន្តរភាព ដើម្បីសម្រេចបាននូវការផ្សះផ្សា និងសន្តិភាព នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា និងនៅក្នុងតំបន់ ។ **លី សុខយាង**

ហែម សុត ហៅ សៀន ប្រធានឧស្សាហកម្ម ភូមិភាគកណ្តាល

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារចម្លើយសារភាពលេខ D៤១២៧០

ហែម សុត ហៅ សៀន ភេទប្រុស អាយុ២៨ឆ្នាំ កើតនៅ ភូមិក្រចាប់ក្រោម ឃុំពាមមន្ទ ស្រុកកំពង់ត្របែក ខេត្តព្រៃវែង ។ នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ សៀន មានតួនាទីជាប្រធាន ឧស្សាហកម្ម ភូមិភាគកណ្តាល ។ សៀន ត្រូវបានអង្គការចាប់ខ្លួន នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ។ យើងមិនដឹងថា ចម្លើយសារភាពរបស់ សៀន ដែលសរសេរដោយដៃ មានចំនួន២៩ទំព័រ រៀបរាប់ពីសកម្មភាព របស់ខ្លួន និងបក្សពួកធ្វើសកម្មភាពដើម្បីប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍នោះ ជាចម្លើយពិតប្រាកដណាទេ ។ ខាងក្រោមនេះជាសេចក្តី សង្ខេបនៅក្នុងចម្លើយសារភាពរបស់សៀន៖

នៅឆ្នាំ១៩៩៨ សៀន បានចូលរៀននៅសាលាក្រចាប់ ក្រោម ស្ថិតនៅក្នុងភូមិកំណើត លុះដល់ឆ្នាំ១៩៦៨ បានចូលរៀន នៅវិទ្យាល័យព្រៃវែង ។ ចាប់ពីពេលនោះមក សៀន ត្រូវបាន

ឈ្មោះ សួន ជាសិស្សរៀននៅថ្នាក់ទី១ អប់រំដោយបាននិយាយថា យើងធ្វើនេះ មិនមែនធ្វើទៅរកកុម្មុយនីស្តទេ គឺយើងធ្វើដើម្បី របបលោកសេរី ដែលមានអ្នកដឹកនាំជាសាស្ត្រាចារ្យឈ្មោះ ថាប៉ ចាន់ និងឈ្មោះ ជឿន នៅកំពង់ចាម ។ យើងខិតខំសាងកម្មវិធី គឺយើងប្រមូលអ្នកណាដែលគេចង់សប្បាយ អ្នកណាដែលគេចង់ ធ្វើបដិវត្តន៍ក៏យើងប្រមូលយកដែរ ។ តែមុនដំបូង ត្រូវអប់រំឲ្យគេ យល់ពីនយោបាយបដិវត្តន៍សិន ដល់ពេលគេជឿយើងហើយ សឹមនាំគេឲ្យរួមសកម្មភាពប្រឆាំងបដិវត្តន៍ជាមួយយើង ។ ក្រោយ មកសួន បានប្រាប់ សៀនឲ្យស្តាប់ខ្សែឈ្មោះ សោ នៅកំពង់ចាម ។ បន្ទាប់មក សួន ក៏បាននាំ សៀន ទៅភូមិជ្រោយថ្ម ក្រុងកំពង់ចាម ដើម្បីជួបជាមួយឈ្មោះ ឈឿន និង លាន ដែលជាខ្សែរបស់ខ្លួន ។ ឆ្នាំ១៩៦៩ ឈឿន និង លាន បានបញ្ចូល សៀន ជា សេ.អ៊ី.អា

កម្មករវិវត្តន៍ នៅរោងចក្រផលិតដង្កូវ ភ្នំពេញ នៅខេត្ត កំពង់ឆ្នាំងសង្កាត់ស្រែចម្រុះ និងគ្រឿងសំណង់ផ្សេងៗ

នៅផ្ទះរបស់ ឈ្មោះ នៅភូមិជ្រោយថ្ម ជាយក្រុងកំពង់ចាម ហើយ បានប្រគល់ភារកិច្ចឲ្យ សៀង ធ្វើគឺ៖

១) ឆាប់បំផុត ឈ្មោះ នៅ ស្រែ ទៅភូមិព្រៃទទឹង ក្នុង ស្រុកព្រៃឈរ និងទៅ សួន នៅវាលវែងកំពង់ចាម ។

២) ការពារ ឈ្មោះ និង លាន តាមរូបភាពជាអ្នករៀននៅ វិទ្យាល័យកំពង់ចាម ។ ក្រោយមក ឈ្មោះ បានចាត់តាំង សៀង ឲ្យទៅដាំស្ពៃជាមួយ ឈ្មោះ នៅជាយក្រុងក្រចេះ ។

ឆ្នាំ១៩៧០ ឈ្មោះ ជឿន បានចាត់តាំង សៀង ឲ្យដើរកាណូត ពីក្រចេះមកភ្នំពេញ និងពីក្រចេះទៅទន្លេសាប និងបានទទួលសម្ភារ ឲ្យស្គាល់ ណែ ឆាយស្រួលធ្វើសកម្មភាពប្រឆាំងបដិវត្តន៍ជាមួយគ្នា ។ នៅពេលដើរកាណូត សៀង និង ណែ បានបំផ្លាញការរកស៊ីមិនឲ្យ ចំណេញ ហើយឆ្លៀតពេលនោះ សៀង កសាងកម្លាំងក្បត់បានបីនាក់ នៅកោះខកញ៉ាតី មានឈ្មោះ អ៊ែល, កៅ និង ដាត ។ ក្រោយមក អ្នកទាំងពីរបានលក់កាណូតចោលតាមបញ្ជារបស់ ជឿន ហើយ បានមកតំបន់រំដោះនៅភូមិកៀនជ្រៃ (កំពង់ចាម) វិញ ។

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧០ ណែ បានចាត់តាំង សៀង ឲ្យមកនៅ ជាមួយ យួន នៅមន្ទីរ-២៥ នៅព្រៃអូរទឹកថ្លា ។ ពេលនោះ សៀង បានទទួលការងារខាងរោងពុម្ព ហើយក៏ជាអ្នកបម្រើ យួន ដែរ គឺនៅ ពេលដែលមាននារីស្អាតៗ សៀង តែងតែនាំទៅប្រគល់ឲ្យ យួន ជា ប្រចាំ ។ បន្ទាប់មកយួន បានទទួលសម្ភារឲ្យ សៀង មកនៅក្រោមការ គ្រប់គ្រងរបស់ អឿន ប្រធានមន្ទីរភូមិភាគខត្តរ និងឈ្មោះ យាន អនុប្រធានមន្ទីរភូមិភាគ ដែលជាខ្សែក្បត់របស់ខ្លួនផ្ទាល់ និងបាន ណែនាំឲ្យ សៀង រួមសកម្មភាពជាមួយ សួរ សមាជិកមន្ទីរភូមិភាគ, វ៉ាត សមាជិកមន្ទីរភូមិភាគ, នូរ (នារី) , ស៊ឹម (នារី) , ធា (នារី) , ខន (នារី) (នារីដែលមានរាយឈ្មោះខាងលើ បានខុសសីលធម៌ជាមួយ យួន ហើយត្រូវបានយួន កសាងចូលក្នុងកម្លាំងក្បត់បាន) ។

ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧១ យួន បានចាត់តាំង សៀង ឲ្យទៅធ្វើ សកម្មភាពជាមួយឈ្មោះ ឆ្លន លេខាស្រុក១៣០ ។ ប្រាំថ្ងៃក្រោយ មក ឆ្លន បានចាត់តាំង សៀង ឲ្យធ្វើជាប្រធានពាណិជ្ជកម្មស្រុក ១៣០ ។ ជារៀងរាល់ខែ សៀង បានចូលរួមប្រជុំសរុបសកម្មភាព ក្បត់ដែលដឹកនាំដោយឈ្មោះ ឆ្លន ចំនួន១១ដង ដើម្បីពិនិត្យសកម្ម ភាពប្រឆាំងនឹងបដិវត្តន៍ ដែលអ្នកចូលរួមមានឈ្មោះ ឆ្លន លេខ

ស្រុក១៣០ , និង អនុលេខាស្រុក១៣០ , ស៊ឹម សមាជិកស្រុក១៣០ , លុន (នារី) សមាជិកស្រុក ។ នៅក្នុងអង្គប្រជុំសមាជិកទាំងអស់ បានធ្វើសេចក្តីរាយការណ៍ពីសកម្មភាពដែលខ្លួនបានធ្វើកន្លងមកដូច នៅអង្គប្រជុំ ។ នៅពេលបានស្តាប់សេចក្តីរាយការណ៍រួចមក ឆ្លន បានដាក់ផែនការថ្មី ដែលមានខ្លឹមសារដូចជា៖

១) នៅខាងមូលដ្ឋាន ត្រូវបន្តសកម្មភាពកសាងកម្មាភិបាល ដោយ រើសពួកដែលមានសមាសភាពមិនល្អឲ្យក្តាប់មូលដ្ឋាន ឆាយ ស្រួលអប់រំឲ្យប្រឆាំងបដិវត្តន៍ទៅថ្ងៃក្រោយ ។

២) បំផុសយុទ្ធជនមិនឲ្យចូលធ្វើទ័ព ។

៣) ផ្នែកពាណិជ្ជកម្ម គឺតាមប្រជាជន លក់សម្ភារឲ្យប្រជាជន យកចំណេញលើសការកំណត់របស់បក្ស ។

៤) ពេលអង្គការចែកសម្ភារអ្វីក៏ដោយ គឺត្រូវលាក់ទុកមួយ ចំនួន ។ បន្ទាប់មក នៅឆ្នាំ១៩៧១ដដែល ឆ្លន បានប្រគល់កម្លាំង ក្បត់ពីរនាក់មកឲ្យ សៀង ក្តាប់មានឈ្មោះ សេក និង ធីម ។

ឆ្នាំ១៩៧២ យួន បានដក ឆ្លន ឲ្យទៅមើលការខុសត្រូវនៅ ស្រុកបារាយណ៍ ហើយចាត់តាំង និង ជា លេខាស្រុក១៣០ និងនារី ស៊ឹម ជាសមាជិក ហើយបានរួមសកម្មភាពជាមួយ សៀង បំផុស យុទ្ធជនមិនឲ្យចូលរួមក្នុងសម្ភាព ។ លុះដល់ឆ្នាំ១៩៧៣ យួន បាន ដក និង ចេញពីលេខាស្រុក១៣០ ដោយបានដាក់ នារីស៊ឹម ជំនួស វិញ ។ នៅពេលនោះដែរ សៀង បានធ្វើសកម្មភាពលក់សម្ភារកេង យកចំណេញច្រើនពីប្រជាជនលើសពីការកំណត់របស់អង្គការ បំផុសប្រជាជនមិនឲ្យចូលក្នុងសហករណ៍ និងបំផុសប្រជាជនឲ្យធ្វើ ទូកលក់ ដែលជាការផ្ទុយពីទិសរបស់អង្គការ គឺឲ្យប្រជាជនធ្វើស្រែ ដើម្បីដោះស្រាយជីវភាព ។

ឆ្នាំ១៩៧៤ សៀង បានឡើងជាប្រធានពាណិជ្ជកម្មតំបន់ ៣៣ ភូមិភាគខត្តរ ។ បន្ទាប់មក សៀង បានចូលរួមប្រជុំជាមួយ អ៊ុន លេខាតំបន់៣៣, ចែក លេខាស្រុកព្រៃក្របសព្វ តំបន់៣៣, នារី លុន ប្រធាននារី តំបន់៣៣, នារីវ៉ែន លេខាស្រុក១៣០ ។ នៅ ពេលនោះ អ៊ុន បានធ្វើការណែនាំដល់សមាជិកក្រុមទាំងអស់ ឲ្យបន្ត ធ្វើសកម្មភាពទៀត ហើយត្រូវរក្សាការសម្ងាត់ ដើម្បីការពារកម្លាំង ក្បត់របស់យើង ។ បន្ទាប់មក អ៊ុន បានដាក់ផែនការបីចំណុចឲ្យបក្ស ពួករបស់ខ្លួនអនុវត្តគឺ៖

១) ត្រូវទិតទឹកសាងកម្មាន់ក្បត់ ដើម្បីឆ្ងាយស្រួលប្រឆាំង អង្គការនៅថ្ងៃក្រោយ ។

២) បក្សបានឲ្យណែនាំយុទ្ធសាស្ត្រ និងយុទ្ធនារីឲ្យយល់ពីនយោ បាយបដិវត្តន៍ តែពេលអនុវត្តធ្វើយ៉ាងណាកុំឲ្យយុទ្ធសាស្ត្រ និងយុទ្ធនារី យល់ពីនយោបាយបដិវត្តន៍ បើគេយល់នាំឲ្យយើងមានការលំបាក ក្នុងការប្រមូលកម្មាន់ក្បត់ ។

៣) បំផុសយុទ្ធសាស្ត្រ និងយុទ្ធនារី មិនឲ្យចូលជួបបដិវត្តន៍ ដើម្បី បំផ្លាញផែនការបក្សក្នុងការប្រមូលកងទ័ព ។ ក្រោយពេលប្រជុំចប់ សៀវភៅ បានអនុវត្តតាមផែនការដោយកសាងកម្មាន់ក្បត់បានចំនួន ៨នាក់ ។ នៅខែឧសភា ឆ្នាំ៧៧ អ៊ុន ត្រូវបានអង្គការដកឲ្យទៅទទួល អនុតំបន់៤៣ ។ ពេលនោះ យួន បានចាត់តាំង ឈឿន ឲ្យទទួលជា លេខាតំបន់៣៣៧៧ ។ ក្រោយពីបានទទួលជាលេខាហើយ ឈឿន បានណែនាំ សៀវភៅ ថា កង្វះ អំបិល ថ្នាំពេទ្យ និងក្រណាត់ អង្គការ បានបញ្ជូនមកញឹកញាប់ហើយប្រើណាស់ ។ ត្រូវចែកឲ្យប្រជាជន តិចតួច សល់ប៉ុន្មានត្រូវលាក់ទុក ។ ស្នើមិត្តធ្វើយ៉ាងម៉េចកុំឲ្យបែក ការណ៍ឲ្យសោះ ត្រូវចាត់តាំងកម្មាន់ក្បត់ដែលកសាងបានឲ្យក្តាប់យ៉ាង ដែលលាក់សម្បទាននេះ ហើយធ្វើបញ្ជីសម្ភារដែលនៅសល់ឲ្យខ្ញុំ ។ បន្ទាប់មកទៀត សៀវភៅ បានកសាងកម្មាន់ក្បត់បានចំនួន១១ នាក់ ។

ថ្ងៃមករា ឆ្នាំ១៩៧៥ សៀវភៅ បានចូលរួមប្រជុំនៅមន្ទីរតំបន់ បែកអន្ទូង ។ នៅក្នុងអង្គប្រជុំ ឈឿន បានលើកឡើងថា បច្ចុប្បន្ន នេះ ទិសអង្គការគឺវាយដាច់ព្រំត្រូវដោះទូទាំងប្រទេស ដូច្នោះយើង ត្រូវបង្កាក់ផែនការនេះ ៖

១) ចំពោះកម្មាន់ក្បត់ដែលអង្គការត្រូវការ គឺយើងខ្ពស់តម្កល់ចំនួន តិចតួចបានហើយ បញ្ហាស្បៀនក៏ដូចគ្នាដែរ ។

២) បង្កើតចលនាចោរព្រៃ សំខាន់រើសពួកអ្នកដែលរត់ចោល ជួរ និងអ្នកដែលមានសមាសភាពមិនល្អ ឲ្យរត់ចូលព្រៃដើម្បីធ្វើ សកម្មភាពនៅសមរម្យក្រោយ ធ្វើយ៉ាងណាឲ្យអង្គការមានការពិបាក ដោះស្រាយស្តុកស្តាញ ។

៣) ស្រុកនីមួយៗ ត្រូវលាក់អង្ករ ត្រីភ្លៀង អំបិល ទុកសម្រាប់ ផ្តល់ឲ្យអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ក្រោយពីទទួលផែនការហើយ សៀវភៅ បានចាត់តាំងឈ្មោះ សរ អនុណាណិជ្ជកម្មតំបន់៣៣ ឲ្យយកអង្ករទៅ ឲ្យឈ្មោះ លី ប្រធានសង្កាត់ឈើទើ ដើម្បីផ្តល់បន្តទៅឲ្យពួកចោរ

ព្រៃចំនួនបួនបារ៉ា ។

ក្រោយដោះទូទាំងប្រទេសបានមួយខែ ឈ្មោះ តុល បាន ចាត់តាំង សៀវភៅ ឲ្យធ្វើជាប្រធានសិប្បកម្មតំបន់៤២ ។ បន្ទាប់មក តុល បានហៅបក្សពួកក្បត់ក្នុងតំបន់៤២ ឲ្យមកប្រជុំនៅស្រែវាល ដែលមានសមាជិកចូលរួមចំនួន៨នាក់ ។ នៅក្នុងអង្គប្រជុំ តុល បាននិយាយថា បច្ចុប្បន្នពួកលន់ លំ ចាញ់ហើយ ដូច្នោះយើងត្រូវ បន្តសកម្មភាពរបស់យើងបន្តទៀត ។ ប្រជាជនមានទំនាស់ជាមួយ របបសម្តេចហ្វាត ដែលអង្គការលើកឡើង ដូច្នោះយើងត្រូវស្រាវជ្រាវ រកខ្សែចាស់របស់យើងដែលកសាងបានតាំងពីសម័យសង្គ្រាម ដើម្បី ឲ្យពួកនេះបន្តធ្វើសកម្មភាពប្រឆាំងបដិវត្តន៍បន្តទៀត ។ ក្រោយចេញ ពីប្រជុំ សៀវភៅ បានកសាងកម្មាន់ក្បត់ចំនួនពីរនាក់ និងរួមធ្វើសកម្មភាព ជាមួយ តុល ដឹកអំបិល ក្រណាត់ ថ្នាំពេទ្យរបស់អង្គការពីតំបន់៣៣ ចាស់ មកលាក់ទុកនៅបន្ទាយជ័យស្ថិតនៅក្នុងឃុំស្តី ស្រុកចម្ការលើ ដែលមានអ្នកទទួលខុសត្រូវឈ្មោះ ព្រាប ប្រធានមន្ទីរតំបន់៤២ ។

ក្រោយមក តុល បានចាត់តាំង សៀវភៅ និង ហ៊ាន ឲ្យទៅមើល ព្រៃសភាស និងព្រៃសោះខ្យល់ ដើម្បីក្តាប់ភូមិសាស្ត្រកន្លែងនេះឲ្យ បានច្បាស់លាស់ ហើយបានចាត់តាំងឈ្មោះ រិត ប្រធានឡធុន ឲ្យ បញ្ជូនកម្មាន់ក្បត់ចំនួន៣០ នាក់ ទៅកន្លែងនោះកាប់ឈើធ្វើធុននេះគ្រាន់ តែជារូបភាពខាងក្រៅទេ ឯការសម្ងាត់វិញ តុល បានដឹកអង្ករ៦០ បារ៉ា ត្រីភ្លៀងមួយឡាន អំបិលមួយឡាន យកទៅលាក់ទុកនៅព្រៃ សភាស ដើម្បីគ្រៀមធ្វើរដ្ឋប្រហារនៅថ្ងៃក្រោយ ។ តុល បានចាត់ តាំង សៀវភៅ និង ហ៊ាន ឲ្យដឹកអាវុធរាប់រយដើម យកទៅលាក់ទុកនៅ ព្រៃខាងកើតបុសខ្មុរ ដឹកប្រេងម៉ាស៊ូត និងសាំង ចំនួន២១ ផុសធំៗ យកទៅទុកនៅព្រៃអូរទឹកថ្លា និងដឹកអង្ករចំនួន៥០ បារ៉ា អំបិល និង ត្រីភ្លៀងមួយឡានធំទៀត យកទៅលាក់ទុកនៅព្រៃសោះខ្យល់ ។ តុល បានប្រគល់លិខិតមួយច្បាប់ទៅ សៀវភៅ ឲ្យយកទៅឲ្យ ឈឿន នៅ ភ្នំពេញ ហើយបានរាយការណ៍ប្រាប់ឲ្យដឹងពីកម្មាន់ក្បត់មួយចំនួន ។

ថ្ងៃមករា ឆ្នាំ១៩៧៦ សៀវភៅ បានចូលរួមប្រជុំជាមួយ តុល នៅមន្ទីរតំបន់៤២ បែកដែលមានសមាជិកចំនួន១៥ នាក់ចូលរួម ។ ខ្លឹមសារនៃអង្គប្រជុំ គឺផ្តោតទៅលើសភាពការណ៍កសាងកម្មាន់ ក្បត់ និងសភាពការណ៍ទំនាស់រវាងឯកជន និងសម្តេចហ្វាត ។ តុល បានបន្ថែមថា ពេលនេះជារដូវប្រមូលផលស្រូវ ហើយស្រុកនីមួយៗ

ត្រូវបង្កើនការប្រមូលផលស្រូវឲ្យបានជាទូទៅ ដើម្បីគ្រៀមសម្រាប់ ផែនការរបស់យើង ។ ហេតុនេះ ស្នើមិត្តទាំងអស់គ្នា បង្កើនស្មារតី ប្រុងប្រយ័ត្ន និងយកចិត្តទុកដាក់ថែមទៀត ។ នៅខែមេសា សៀន បានទាក់ទងឈ្មោះ ឈ្មោះម្តងទៀតនៅជុំវិញថ្មី(ភ្នំពេញ) ដើម្បីរាយ ការណ៍ប្រាប់ពីកម្លាំង និងអារុំផង ដែលបានរៀបចំរួចរាល់ហើយ ។

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៦ តុល បានហៅបក្សក្រសួងទៅប្រជុំម្តង ទៀតនៅមន្ទីរតំបន់៤២ មានសមាជិកចំនួន១៧នាក់ចូលរួម ។ នៅ ក្នុងអង្គប្រជុំ តុល បានលើកពិភាក្សាផែនការវាយបដិវត្តន៍នៅទូទាំង ប្រទេស ក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ ។ តុល បាននិយាយថា “ដោយ ឡែក នៅភូមិភាគរបស់យើង គឺមានកម្លាំងច្រើន ដូចជាតំបន់៤១ មានឈ្មោះ តាំង ជាលេខ១, តំបន់៤៣ មានឈ្មោះ ឆ្លិន ជាលេខ១ និង ខត្តរមានជ័យ មានឈ្មោះ សុត ជាលេខ១ ។ កម្លាំងបដិវត្តន៍តិចជាង កម្លាំងរបស់យើងខ្លាំងណាស់ ដូច្នោះយើងពិតជាដណ្តើមបានជ័យ ជម្នះមិនខាន” ។ នៅពេលនោះ តុល ក៏បានលើកទិសដៅកំណត់ ផែនការ និងភារកិច្ចសម្រាប់ផ្នែកនីមួយៗ អនុវត្តដូចជា ៖

១) ផ្នែកមូលដ្ឋានស្រុកនីមួយៗ ត្រូវរៀបចំកងស្រុកឲ្យហើយ ទាំងកម្លាំងមនុស្ស ទាំងអារុំផង ហើយកណៈស្រុកនីមួយៗ ត្រូវចុះបញ្ជា ដោយផ្ទាល់ ។

២) ផ្នែកក្រសួង-មន្ទីរ សំខាន់ការពារកន្លែងនីមួយៗឲ្យជាប់ ហើយអ្នកបញ្ជារួមមានឈ្មោះ ស្រេង ដូច្នោះស្នើមិត្តទាំងអស់ ត្រូវ រៀបចំគ្រាប់ដាក់ក្នុងឡាំងឲ្យបានស្រេចដើម្បីគ្រៀមលក្ខណៈសម្បត្តិ ឲ្យហើយ សម្រាប់អនុវត្តផែនការរបស់យើង ។ ស្តាប់ការណែនាំរបស់ តុល ហើយអង្គប្រជុំក៏បានចិញ្ចឹមចំបែកគ្នាទៅកន្លែងរៀងៗខ្លួន ។

ខែតុលា ឈ្មោះ រិត ជាវិនិសាររបស់ ជឿន បានយកសំបុត្រ មកឲ្យ តុល ហើយបានឡើងប្រាប់ សៀន ថា អង្គការបានចាប់ខ្លួនមិត្ត យួន ហើយ ។ ដូច្នោះ ផែនការវាយរំលំបដិវត្តន៍នៅទូទាំងប្រទេសក្នុង ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៦ នេះ ត្រូវផ្អាកសកម្មភាព ។ ហេតុនេះ ចាប់ពី ខែមករា ដល់ខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៧ សៀន និងបក្សក្រសួងត្រូវផ្អាក ព្រោះអង្គការចាប់ក្បាលម៉ាស៊ីនដឹកនាំក្បត់ និងបក្សក្រសួងអស់ហើយ ។

ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧ សៀន បានធ្វើការទាក់ទងជាមួយឈ្មោះ សោ ឡើងវិញ ដើម្បីបន្តសកម្មភាពក្បត់ទៀត ។ នៅខែសីហា សៀន បានជួបប្រជុំជាមួយឈ្មោះ រាប, លី និង សោ នៅភ្នំស្តុកភារកណ្តាល

ភូមិភាគកណ្តាល ។ ឈ្មោះ រាប បាននិយាយថា “ពីមុនអង្គការមាន ការទុកចិត្តមកលើខ្ញុំខ្លាំងណាស់ តែបច្ចុប្បន្ន ខ្ញុំត្រូវបានអង្គការតាម ដាន ។ កងទ័ពឥឡូវ អង្គការបានឲ្យមកនៅក្នុងភូមិវិញហើយ តែបាន ដកកាំភ្លើងទាំងអស់ មិនឲ្យកាន់ទេ” ។ នៅពេលនោះឈ្មោះ សោ ក៏ បានបន្តថា “បច្ចុប្បន្ន អង្គការក៏តាមដានខ្ញុំដែរ ព្រោះអង្គការបានចាប់ ឈ្មោះ រិន ដែលជាសាស្ត្រាចារ្យសកលវិទ្យាល័យបច្ចេកទេស កំពង់ចាម ជាអ្នកទប់ជ្រុំខ្ញុំ ដូចនេះ ចង់មិនចង់ ឈ្មោះ រិន ពិតជា ឆ្លើយដាក់ខ្ញុំហើយ ដូច្នោះធ្វើក៏ដាច់ មិនធ្វើក៏ដាច់ដែរ” ។ បន្ទាប់មក រាប និង សោ បានសម្រេចចិត្តព្រមគ្នា លើកជាទិសដៅមួយ គឺត្រូវ បាញ់សម្លាប់ឈ្មោះ អាន ចោល នៅពេលទឹកសល្ហូរហូរចេញ ដោយ មិនចាំបាច់កំណត់ពេលវេលាជាក់លាក់ទេ ។ ពេលស្របមតិគ្នា ហើយ ក៏បំបែកគ្នាទៅកន្លែងរៀងៗខ្លួន ។

ក្រោយមក សៀន បានទៅប្រជុំនៅកន្លែងដែលមាន សមាជិកចូលរួមចំនួន៦ នាក់ ។ នៅក្នុងអង្គប្រជុំ ឈ្មោះ រាប បានលើក ឡើងថា “ឥឡូវនេះ អង្គការបានចាប់ខ្លួនអ្នកដឹកនាំយើងអស់ហើយ ដូច្នោះ យើងត្រូវតែបន្តសកម្មភាពទៀត យើងត្រូវកម្ទេចយ៉ាងគ្រាប់ និងកាំភ្លើងនៅកំពង់ចាមឲ្យបាននៅថ្ងៃទី១៧ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយកម្លាំងដែលត្រូវអនុវត្តភារកិច្ចនេះ គឺកម្លាំងនៅភ្នំស្តុកដែល មានឈ្មោះ លី ជាអ្នកបញ្ជាផ្ទាល់” ។

លុះដល់ខែកញ្ញា សៀន បានទៅចូលរួមប្រជុំម្តងទៀត នៅភ្នំ ប្រុសភ្នំស្រី ។ រាប បានលើកឡើងថា តាមការណែនាំរបស់ឈ្មោះ ចន ឲ្យយើងពិភាក្សាគ្នា ដើម្បីរៀបចំផែនការវាយកំពង់ចាមនៅថ្ងៃ ទី៣០ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៧៧ ហើយកម្លាំងដែលត្រូវវាយ គឺយកកម្លាំង វរសេនាធំ០០១ ចំណែកកម្លាំងដឹកជញ្ជូនគ្រាប់ និងស្បៀង ត្រូវយក កម្លាំងមកពីក្រសួង-មន្ទីរ ។ អង្គប្រជុំបានយល់ស្របតាមការលើក ឡើងរបស់ រាប ហើយអង្គប្រជុំបានចិញ្ចឹមសមាជិកទាំងអស់ក៏បានបំបែក គ្នាទៅកន្លែងវិញ ។

យោងតាមចម្លើយសារភាព សៀន ត្រូវបានអង្គការចាប់ ខ្លួននៅថ្ងៃទី០៣ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៧ ។ ឯកសារចម្លើយសារភាព របស់ សៀន ត្រូវបានធ្វើចប់នៅថ្ងៃទី១៨ ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៧ ដែល សៀន បានចុះហត្ថលេខាដោយផ្ទាល់ និងមានចុះហត្ថលេខា មួយផ្សេងទៀត របស់អ្នកសួរចម្លើយឈ្មោះ ឈុន ។ **អេង រ៉េង**

ឈឺម រ៉ាន់សាត និងផែនការក្រុងអង្គការ

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារចម្លើយសារភាពលេខ៤៦១ បបតខ

ឈឺម រ៉ាន់សាត ភេទប្រុស មានអាយុ៣៨ឆ្នាំ ជាជនជាតិខ្មែរ និងមានស្រុកកំណើតនៅភូមិល្វា ឃុំល្វា ស្រុកខ្សាច់កណ្តាល ខេត្តកណ្តាល ។ រ៉ាន់សាត មានប្រពន្ធលេឃ្លោះប្រីន សាកុំ អាយុ២៨ឆ្នាំ មានលំនៅដើមនៅភូមិវាលស្បូវ ឃុំព្រែកឯង ស្រុកកៀនស្វាយ ខេត្តកណ្តាល ហើយបច្ចុប្បន្ន នៅក្នុងអង្គការពិភពលោក ស្រុកកោះជ័យ ទទួលជាអនុប្រធាន ។ អ្នកទាំងពីរមានកូន០៤នាក់ (ស្រីទាំងអស់) មានឈ្មោះ សាត ជី អាយុ០៨ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្ននៅមន្ទីរកុមារតំបន់២៤, សាត ថា អាយុ ០៤ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្ននៅមន្ទីរកុមារតំបន់២៤, សាត ធា អាយុ០៣ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្ននៅជាមួយម្តាយ និងសាត ធន អាយុ០៦ខែ បច្ចុប្បន្ននៅជាមួយម្តាយ ។ រ៉ាន់សាត មានឪពុកឈ្មោះ ឈឺម សុត អាយុ ៦៥ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្ននៅសហគមន៍ភូមិសំបូរ ឃុំដង្កោ

ខេត្តកណ្តាល និងម្តាយឈ្មោះអិល អាយុ៥៧ឆ្នាំ បច្ចុប្បន្ននៅមន្ទីរកុមារក្រុងភ្នំពេញ ។ រ៉ាន់សាត មានបងប្អូន ០៥នាក់ ប្រុស០៣នាក់ (ស្រី០២នាក់) មានឈ្មោះឈឺម រ៉ាន់ (ភេទប្រុស) អាយុ៣៣ឆ្នាំ ជាទាហាន, ឈឺម តេង (ភេទប្រុស) អាយុ២០ឆ្នាំ នៅចម្ការដូង ឃុំដង្កោ, ឈឺម រ៉ាន់ (ភេទស្រី) អាយុ២៨ឆ្នាំ នៅមន្ទីរកុមារក្រុង, ឈឺម ពៅ (ភេទស្រី) អាយុ២៥ឆ្នាំ នៅមន្ទីរតំបន់២៣ ។ បច្ចុប្បន្នមករស់នៅក្នុងអង្គការពិភពលោកតំបន់២៤ ។

រ៉ាន់សាត បានរៀនដល់ថ្នាក់ទី៧ នៅសាលាចាក់អង្រែ ។ ឆ្នាំ១៩៩២ គាត់បានផ្លាស់មកចូលរៀននៅសាលាម៉ីស ។ នៅឆ្នាំ១៩៩៥ រ៉ាន់សាត បានផ្លាស់មករស់នៅភ្នំពេញ និងចូលរៀនបន្តនៅសាលាកម្ពុជបុត្រ ។ អំឡុងពេលរៀន រ៉ាន់សាត បានស្គាល់ក្រុម

អភិកម្មនិរសន្តិសុខ នៅខេត្តកណ្តាល

មួយចំនួនដូចជា មី ម៉ាន់ ជាចាតហ្គានសាលា, ខៀវ កុមារ ជាគ្រូ
បង្រៀន, ខាំ ខាន់ណាន ជាគ្រូបង្រៀន, ប៉ែន ជាលេខាធិការសាលា ។

ឆ្នាំ១៩៥៨ រ៉ាន់សាត បានឈប់រៀននៅសាលាកម្ពុជាក្រ
ដោយផ្លាស់មករៀននៅសាលាខេមរាវិញ ។ រៀននៅសាលាខេមរា
ដល់ថ្នាក់ទី៤ រ៉ាន់សាត ក៏ឈប់រៀន ។ រ៉ាន់សាត បានចូលបដិវត្តន៍
តាមរយៈ ឈ្មោះ តឹម ហុន ធ្វើការនៅពាណិជ្ជកម្ម តំបន់២០ ។ បន្ទាប់
ពីចូលបដិវត្តន៍ហើយ រ៉ាន់សាត បានចាកចេញពីភ្នំពេញមកនៅ
ភូមិស្វាយទន់ ឃុំស្វាយជ្រំ ស្រុកបាភ្នំ ខេត្តព្រៃវែងវិញ ។

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៥៨ដែល រ៉ាន់សាត បានមកធ្វើការនៅ
សហករណ៍ ដែលការចូលសហករណ៍នេះ មិនមានការចាត់តាំងរបស់
បក្សទេ ក៏ចូលដោយចិត្តឯង ។ នៅឆ្នាំ១៩៦០ រ៉ាន់សាត បានមក
ធ្វើការនៅការដ្ឋានដឹកផ្លូវថ្នល់ នៅខាងសៀមប៉ាង ខេត្តស្ទឹងត្រែង
វិញ ។ រយៈកាលណោះ រ៉ាន់សាត បានផ្អាកសកម្មភាពបដិវត្តន៍
ហើយក៏ដាច់ខ្សែរយៈតាំងពីពេលនោះមក ។ នៅខែសីហា ឆ្នាំ១៩៦០
រ៉ាន់សាត ឈប់ពីការដឹកផ្លូវថ្នល់ហើយត្រឡប់មកភ្នំពេញវិញ ។
នៅឆ្នាំ១៩៦១ រ៉ាន់សាត បានចូលធ្វើការជាកម្មករខាងជាន់ដែក
ហើយនៅឆ្នាំ១៩៦២ រ៉ាន់សាត ក៏ផ្លាស់ទៅធ្វើការនៅរោងពុម្ព
កាសែត មានឈ្មោះ យុវមិត្ត ដែលមានទីតាំងជាចាតហ្គាន ។ ឈ្មោះ
នៃសារវាង ហៅអាចារ្យ សៀង ជាអ្នកចាត់ រ៉ាន់សាត ឲ្យធ្វើកាសែត
នេះ ។ អំឡុងពេលធ្វើជាចាតហ្គានកាសែត រ៉ាន់សាត បានសរសេរ
អត្ថបទមួយចំនួនដែលមានន័យបច្រើនយោបាយបក្ស ហើយបីខែ
ក្រោយមក រ៉ាន់សាត ក៏ត្រូវប៉ូលីសតិញចាប់ និងឃុំខ្លួន ។ អំឡុងពេល
ជាប់ឃុំឃាំងក្នុងកុក រ៉ាន់សាត បានជួបនឹងបងៗថ្នាក់លើរួមមាន ៖
ជួ ជេត, ជ័យ សួន (បច្ចុប្បន្ននៅកសិកម្ម), អ៊ី ហៅ ចាន់ សេង (គណៈ
ស្រុកភ្នំឃ្នុំ), ហោ (គណៈស្រុកតំបែរ), តាក់ (ក្តាប់មិនបាន),
តាលន់ នៅអង្គភាពសហករណ៍ស្រុកក្រូចឆ្មារ និង តា ថាន (គណៈ
ស្រុកក្រូចឆ្មារ) ។ ក្រោយដោះលែងនៅឆ្នាំ១៩៦៤ រ៉ាន់សាត
ក៏មានសតិអារម្មណ៍ ថ្នាក់ថ្នាក់ជាមួយនឹងបក្ស មូលហេតុដោយសារ
បងៗ យើងមួយចំនួនលែងទុកចិត្តលើខ្លួន ។

នៅឆ្នាំ១៩៦៦ រ៉ាន់សាត បានរៀបចំគ្រួសារ ដែលជាសិស្សភ
សាលាចម្រើនវិជ្ជា និងមានបងប្អូនធ្វើ ទាហាន៥ នាក់គឺ៖

- ◆ ប៉ែន ឌឹម ពាក់សក្តិ១ ពេទ្យខាងលិចវត្តភ្នំ

- ◆ ប៉ែន ឡឿក ពាក់សក្តិ១ ជាន់ជួសជុលយន្តហោះ
- ◆ ប៉ែន ឌឹន កាប៉ូរ៉ាល់សៃហូ នៅភីរម្យ
- ◆ ប៉ែន ឡឿន កាប៉ូរ៉ាល់សៃហូ នៅភីរម្យ
- ◆ ប៉ែន ជឿន កាប៉ូរ៉ាល់សៃហូ នៅភីរម្យ

ក្រោយមក មិល ការិន ត្រូវបែកចេញទៅជនបទ ហើយ
រ៉ាន់សាត បានភ្ជាប់ខ្សែជាមួយ សួស វិញ ។ ដល់ឆ្នាំ១៩៦៨ សួស
បានចេញទៅជនបទទៀត និងបានជួបជាមួយឈ្មោះ ចំរើន បច្ចុប្បន្ន
នៅក្រសួងយោសនាការរបស់មជ្ឈិម ផ្នែកខាងនិពន្ធ ។

ខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧០ រ៉ាន់សាត បានចេញពីភ្នំពេញ មក
សំណាក់នៅភូមិស្វាយទន់ ឃុំស្វាយទន់ ស្រុកមេសាង ខេត្តព្រៃវែង ។
ដល់ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧០ ឈ្មោះ ផុច បានយក រ៉ាន់សាត មកធ្វើការ
នៅអង្គភាពយោធា ដោយមានទាទីជាប្រធានសេដ្ឋកិច្ច “គ-៧៣”
យោធាតំបន់២៤ ក្រោមការចាត់តាំងរបស់ឈ្មោះ ឈូក ។

ថ្ងៃ១៨ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧១ អង្គការចាត់តាំងឲ្យ រ៉ាន់សាត
ទៅរៀនវគ្គយោធាភូមិភាគបូព៌ា រយៈពេល៣ខែកន្លះ ទើបចេញមក
វិញ ទៅទទួលជាកណៈបញ្ជាការកងអនុសេនាជំរុំស្រុកត្របែក ។
ក្រោយមក រ៉ាន់សាត បានមកទទួលទាទីជាអនុស្នងការនយោបាយ
កងវរសេនាតូចលេខ៣ តំបន់២៤ ហើយក្រោយមកទទួលជាអនុ
ស្នងការនយោបាយ “ង-២៥” របស់តំបន់២៤ ។ មកដល់ថ្ងៃ
ទី២២ ខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៥ ឈ្មោះ ឈូក បានចាត់តាំង រ៉ាន់សាត ធ្វើ
ជាប្រធានមន្ទីរតំបន់២៤ រហូតដល់បច្ចុប្បន្ន ។

រ៉ាន់សាត មកកាន់ជាប្រធានមន្ទីរតំបន់២៤ ក្រោមការចាត់
តាំងរបស់ឈ្មោះ ម៉ែន ដែលជាលេខាតំបន់២៤ ។ ម៉ែន បានហៅ
រ៉ាន់សាត មកប្រជុំជាមួយគាត់ជារៀងរាល់ខែ និងមានការចូលរួម
ពីអ្នកផ្សេងទៀតមានដូចជា៖ ចាន់ ចក្រី (អនុប្រធានទទួលផ្នែក
យោធា), លី ដែន (សមាជិកទទួលបន្ទុកយោធាភូមិភាគ), រស់
ភួន (សមាជិកទទួលបន្ទុកផ្នែកយោធា), លី សុដាន (សមាជិកទទួល
បន្ទុកផ្នែកយោធា), ឈឹម (សមាជិកទទួលបន្ទុកផ្នែកប្រតិកូ) ។
ចលនាក្សត្ររបស់ក្រុម រ៉ាន់សាត នេះ គឺមានបរទេសមួយចំនួនដែល
ជួយគាំទ្រផ្នែកសព្វវុធ និងសម្ភារ មានដូចជាប្រទេសសូវៀត
ឈ្មោះ ប្រេស ស៊ីនូវ ពាក់ផ្កាយ៤, ភូស ស៊ីម្ដូវ ពាក់ផ្កាយ២, នី កូវ
ពាក់ផ្កាយ២, ឡេង យ៉ុនី ពាក់ផ្កាយ១, ឡឿកយុន ពាក់ផ្កាយ១, ឡេ

យុវជនប្រុស ១៧ ឆ្នាំ ម្នាក់ បានស្នាក់នៅក្នុងបន្ទប់បណ្ណាល័យ មួយនៅក្នុងស្ថានីយដ្ឋាន មួយនៅក្នុងភូមិភាគកណ្តាល ខេត្តកំពង់ចាម មួយចំនួន និងខាង ខ្សែរបស់ វ៉ាន់សាត ពីរនាក់ទៀតមានឈ្មោះ ជន និងជន ដែលអ្នក ទាំងពីរចូលពីជីវិតណាម មកនៅចាំយាម ។ ចំណែកនៅក្នុងឈើ ទាលស្នា មានអ្នកយាមបីនាក់ ដែលមានឈ្មោះ សារិន, ម៉ៅ និង ឈៀន ។ នៅក្នុងកោត គឺលាក់នៅក្នុងបន្ទាយចក្រី មានអ្នកយាម ឈ្មោះ សួស និងក្រីម ដែលពីរនាក់នេះ សម្រាកនៅលើដុះ ឈ្មោះ សាយ ។ សម្ភារទាំងអស់គឺនៅក្នុងជីវិតណាម ដែលមានបងប្អូន ខ្មែរជាអ្នកទទួលខុសត្រូវនៅកន្លែងនោះ ហើយបញ្ជាយនូវហោះ រថ ក្រោះ ឡាន គឺធ្វើទុកនៅរៀតណាម ។

នៅថ្ងៃទី៣ ខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ក្រុមរបស់ វ៉ាន់សាត បាន ទៅទទួលយកអារុធ និងសម្ភារពីរៀតណាម នៅក្នុងសំណរ ហើយ បន្តទៅទទួលយកជំនួយពីសូរៀតទៀត ។ ពេលនោះ ម៉ែន បានហៅ ទាំងអស់គ្នាមកប្រជុំ ដោយលើកថា “បញ្ហានេះ ស្មើមិត្តទាំងអស់គ្នា ត្រូវរក្សាការណ៍សម្ងាត់ឲ្យបានស្ងាត់ល្អ តែបើបែកការណ៍ត្រូវក្រោះ ថ្នាក់ទាំងអស់គ្នា ។ ចំពោះបញ្ហាការកិច្ច គឺចុះចលនារៀងៗខ្លួន ។ ចលនា ក្បត់នេះ មានកម្លាំងនយោបាយប្រើរបៀបស្របច្បាប់ជាមួយបដិ វត្តន៍ដែរ មិនខុសពីមាតិកាបក្សទេ ហើយកម្លាំងនយោបាយមួយ ចំណែក សូរៀតបានជួយទាំងសម្ភារ និងកម្លាំង ។ កម្លាំងដែលសូរៀត ជួយ មានចំនួនមួយម៉ឺននាក់, រៀតណាមប្រាំពាន់នាក់ និងសៀមមួយម៉ឺន នាក់ ដោយមានអារុធជាប្រធានខ្លួនស្រាប់” ។

ក្រោយពីការប្រជុំនេះ ម៉ែន បានសរសេរលិខិតមួយទៅ ឈ្មោះ សំ សមាជិកកណៈ អ.ច.ត តំបន់៩ និងឈ្មោះម្នាក់ទៀត មិន ស្គាល់ឈ្មោះ ដែលមាននាទីជាលេខាស្រុកសេរីសោភណ្ឌ ឲ្យមកប្រជុំ នៅតំបន់២៤ និងដើម្បីទទួលយកជំនួយពីសូរៀត ។ បន្ទាប់ពីការប្រជុំ មក ម៉ែន បានឲ្យអ្នកនៅខាងពាយ័ព្យចាំរៀបចំ និងត្រៀមទទួលមិត្ត ខាងសៀម ហើយប្រកែកដែលដឹកនាំអារុធចូលមកក្នុងប្រទេស គឺមក តាមប្រកល្យសមុទ្រកំពង់សោម ដោយយកកូនកណ្តាតចល័ត តាមសមុទ្រសៀម រួចហើយឆៀងចូល មកល្បួងសមុទ្រកម្ពុជា យើងវិញ រួចក៏ឆៀងចូលទៅស្រុកយួនវិញ ទើបចូលមកដីខ្មែរ ។ ចំពោះផែនការរបស់ ម៉ែន គឺមានទិសវាយផ្តល់រំលឹរបបដិវត្តន៍ ១៧ មេសា ១៩៧៥ ហើយ កសាងរបបសង្គមសេរីនិយម ដែល

មានសហភាពសូរៀតដឹកនាំ ។

តាមគម្រោងផែនការនេះ គឺនឹងធ្វើនៅខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៦ ឲ្យអស់របបដិវត្តន៍ក្នុងរយៈពេល១៥ នាទី មិនឲ្យមាននៅសល់ ។ ទិសដៅដែលកំណត់ឲ្យបរទេសចូលតាមប្រកដូចតទៅ ៖ ខាងសូរៀត ចូលតាមប្រកបន្ទាយចក្រី ក្នុងសំណរលើ តាមទន្លេមេកង្ក តាមប្រក កោះធំ ស្ពាន, ខាងរៀតណាម ចូលតាមប្រក ភ្នំដិន ទន្លប់ គិរីវង្ស ខាងស្នួល តាមប្រកស្ងាច់, ប្រកមេមត់ និងខាងសៀម ចូលតាមប្រក គោប អំពិល០៥ ដើម, ខាងបាយប៉ែត អូរជ្រៅ និងអារញ្ញ ។ នេះ ជាទិសយុទ្ធសាស្ត្រដែលបានគ្រោងទុក ហើយបញ្ជាក់គ្រោងនេះ គឺ បានពិភាក្សាជាមួយសូរៀត រៀតណាម និងសៀម បានដឹងច្បាស់ លាស់អស់ហើយ ជាមួយនេះគឺបានឲ្យផែនទីសម្រាប់មើលផង ។

ម៉ៅ ព្រហស្បតិ៍

រឿងរ៉ាវពិភពដើម្បីប្រឆាំងគ្នាស្រុក

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាសង្ឃឹមថា ប្រជាជនកម្ពុជា គ្រប់រូបដែលធ្លាប់ឆ្លងកាត់របបខ្មែរក្រហមបាន និងកំពុងសរសេរ អត្ថបទ ឬ សៀវភៅអំពីរឿងរ៉ាវពិភពដ្ឋានខ្លួន ហើយនឹងផ្ញើមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមអាសយដ្ឋានខាងក្រោម ៖

ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥) (២៣) ២១១ ៨៧៥

ទូរស័ព្ទលេខ: (៨៥៥) (១២) ៩៩៦ ៧៥០

ទូរសារលេខ: (៨៥៥) (២៣) ២១០ ៣៥៨

Email: truthbunthorn.s@dccam.org

Home page: www.dccam.org

បញ្ហាអនាគតរបស់យុវជន យុវនារីកម្ពុជា យើង បទសន្ទនារបស់បក្ស ក្នុងសាលារបស់យុវជន យុវនារីនៅចុងខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៤

ដកស្រង់ចេញពីឯកសារយុវជន និងយុវនារីបដិវត្តន៍លេខ២ ខែកុម្ភៈ ១៩៧៤ (D២១៣៧៧)

សំណូមពរ

តើដើម្បីឲ្យមិត្តយុវជន យុវនារីទាំងអស់ឃើញអនាគតនៃជាតិ ប្រជាជន និងយុវជន យុវនារីយើង តើយ៉ាងម៉េច? ហើយយុវជន យុវនារីយើងម្នាក់ៗ ត្រូវកសាងខ្លួនយ៉ាងម៉េច ដើម្បីធានាអនាគត អនាគតនៃជាតិ ប្រជាជន បដិវត្តន៍ និងបក្សយើង?

១) ក្នុងរបបសក្តិភូមិ នាយទុន តើអនាគតរបស់យុវជន យុវនារីយើងយ៉ាងម៉េច?

ក្នុងរបបសក្តិភូមិ នាយទុន វាល្អៗ ដែលកាន់កាប់រដ្ឋអំណាច គឺ សក្តិភូមិ នាយទុន ដែលជាវាល្អៗ ជិះជាន់ៗ ឯអ្នកដែលត្រូវគេគ្រប់គ្រង ជិះជាន់ គឺប្រជាជន កម្មករ កសិករ អនុធន បញ្ញាជន ក្នុងនេះមាន

យុវជន យុវនារីមួយភាគសំខាន់ណាស់ ។

វាល្អៗ សក្តិភូមិ នាយទុន វាមានដល់ប្រយោជន៍វាល្អៗ របស់វា ផ្ទុយពីដល់ប្រយោជន៍វាល្អៗ កម្មករ កសិករ អនុធន ។ ហេតុនេះដើម្បី រក្សានិមជិះជាន់របស់វាយុវអង្គធិតទៅទៀត វាល្អៗ សក្តិភូមិ នាយទុន វាបង្កើតរបបអប់រំ ប្រតិកិរិយាជាខ្សែសង្វាក់សំដៅទៅបម្រើដល់ ប្រយោជន៍របបវា ។ គឺវាអប់រំយុវជន យុវនារីយើងតិចតួនតែបុគ្គល ខ្លួន គ្មាននឹកគិតដល់អនាគតរបស់ប្រទេសជាតិ និងប្រជាជនសោះ ។

ទាហានវាល្អៗ: យុវជន យុវនារីជាកសិករ គិតតែធ្វើស្រែចម្ការ យកស្រូវហូប ។ ដល់ពេលវ័យរកគ្រួសារ ក៏សម្លឹងមើលកូនកេអ្នក គ្រាន់ប៉ុណ្ណោះ មានដីធ្លី មានគោក្របី រទេះសាឡី ដើម្បីខ្លួនមានជីវភាពគ្រាន់

សិស្សសាលានៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

បើនឹងគេដែរ ។

ទាហរណ៍: យុវជន យុវនារីជាអនុធនសិស្ស និងបញ្ញាជន គិតតែពីខំរៀនឲ្យជាប់សញ្ញាប័ត្រធំ ឬឲ្យបានចេញទៅរៀននៅ បរទេស ដើម្បីត្រឡប់មកវិញបានធ្វើធំ មានប្រាក់ខែច្រើន មានមុខ មាត់ មានគ្រួសារល្អស្អាត ជាកូនអ្នកមាន ឬកូនអ្នកធំ ។

រីឯឪពុកម្តាយទៀតសោត ក៏គិតតែធ្វើយ៉ាងម៉េចឲ្យកូនចៅ ខ្លួន បានរៀនសូត្រច្រើន និងបានធ្វើធំ ។ ត្រូវលក់កោក្របីក៏លក់ ។ ត្រូវលក់ស្រែចម្ការក៏លក់ ។ ឪពុកម្តាយខ្លះទៀត ខំសម្លឹងមើលអ្នក មានបណ្ណសក្តិធំ មានប្រាក់ខែច្រើន ដើម្បីហៅកូនស្រី ដើម្បីឲ្យកូន ស្រីខ្លួនបានស្រួល មានមុខមានមាត់ខ្ពង់ខ្ពស់នឹងគេ ។

នេះគឺមកពីពួកសក្តិកម្ម នាយទុន វាអប់រំប្រជាជន និងយុវជន យើងទាំងមូលឲ្យរត់តាមតែផលប្រយោជន៍បុគ្គលខ្លួន កុំឲ្យគិតដល់

ផលប្រយោជន៍ប្រទេសជាតិ ។ ចង់ប្រទេសជាតិត្រូវចក្រពត្តិឈ្នាន ពានយ៉ាងម៉េច ក៏ឈ្នានពានទៅ ។ ចង់កសិករក្រឡាត់អត់ឈ្នានលំបាក រវៃទនាយ៉ាងម៉េចក៏លំបាកទៅ ។ គឺថាអនាគតរបស់យុវជន យុវនារី យើង ដាច់ស្រឡះចេញពីអនាគតជាតិ ប្រជាជន និងបដិវត្តន៍ ។

ក្នុងលក្ខណៈសម្បត្តិនេះ យុវជន យុវនារីយើងរាល់មិនដឹងជា ទៅខាងណា មកខាងណាទេ ។ មិនដឹងធ្វើស្រែដើម្បីអី មិនដឹងរៀន ដើម្បីអី ។ យុវជនកសិករខំធ្វើស្រែសីតស្លាប់ មួយឆ្នាំពេញមួយឆ្នាំ គ្មានដែលទំនេរដៃទេ សម្រេចសម្រេចទៅបានត្រឹមតែភ្នែកព្រឹក ខ្លះ ល្ងាចប៉ុណ្ណោះ ។ យុវជនសិស្សខ្លះខំរៀនទាល់តែស្កាំងស្កមខ្លួនខំទន្ទេញ ភាសាបរទេសដូចសេកទម្រាំបានប្រឡងជាប់ ខូចខ្លួនល្មម ខ្លះសុខភាព ចុះខ្សោយរហូតខ្លះទៅជារបេឡីវីនៃ ខ្លះទៅជាខូច ឬខ្សោយសរសៃ ប្រសាទ ។ល ។ ប្តងល់បានការងារធ្វើហើយ ក៏ជាការងារបម្រើពួក

កម្មកររដ្ឋវត្តន៍នៅរោងចក្រកំពុងជួសជុលបំពង់បូមទឹក

វណ្ណៈដិះជាន់ដែរ ។

ក្នុងក្របខណ្ឌនៃរបបសក្តិភូមិ នាយទុន ទោះជាយុវជន យុវនារីកសិករ និងយុវជន យុវនារីសិស្សយើង ខំប្រឹងយ៉ាងម៉េច ក៏គេចមិនផុតពីការដិះជាន់ដែរ ។ យ៉ាងច្រើនណាស់ បានត្រឹមតែរួច ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។ រីឯរបបសក្តិភូមិ នាយទុនវិញ វាកាន់តែពង្រឹងខ្លួនវា ឡើង ។ នេះជាសភាពពិត និងជាខ្លឹមសារនៃរបបសក្តិភូមិ នាយទុន ។

តែមានយុវជន យុវនារីយើងខ្លះ កាន់ប្រឡំទៅតាមរូបភាព ប្រជាភិប្តិរបស់វា ឃើញរបបវាហាក់ដូចជាសប្បាយ ព្រោះមាន ការស៊ីដឹក រាំរែក ពុករលួយ ចម្រៀង កូនល្មោន ពាលាអាវ៉ាសៃ ។ ឃើញដូចជាអនាគតខ្លួនភ្លឺស្វាង ។ តែតាមពិតនេះ គឺជាសកម្មភាព ពិសពុលរបស់វណ្ណៈសក្តិភូមិ នាយទុនដែលវាពង្រីក បំពុលយុវជន យុវនារីយើង ឲ្យរឹងស៊ីន ដើម្បីវាឆាយយកកម្លាំងយុវជន យុវនារី

យើងទៅប្រើប្រាស់សម្រាប់ការពាររបបវា ។

នៅភ្នំពេញសព្វថ្ងៃពួកអាក្យត់ លន់ លន់ លន់, សិរិមតៈ, សឹង ផ្អែក ថាញ់, អ៊ិន តាំ ដែលជាតំណាងសក្តិភូមិ នាយទុនប្រតិកិរិយា បរិវារចក្រ ពត្តិអាមេរិក វាលុបបំបាត់អស់ហើយ លក្ខណៈជាតិជាយុវជនកម្ពុជា ។ វាបញ្ចូលវប្បធម៌ចក្រពត្តិជាខ្សែសន្ទុក ដើម្បីបំពុលយុវជន យុវនារី យើង និងចាប់យុវជន យុវនារីយើងធ្វើដីវិពល នារីក្លាហានកងស៊ុយ គ្រាណកុម្ម័នដូ ទាហាន ឲ្យការពារក្បាល និងរបបក្បត់របស់វា ។ យុវ ជន យុវនារីខ្លះស្លៀកខោជើងដំដូចស្លឹកត្រចៀកដី ខ្លះទុកសក់ប្រាស ស្មាដូចស្វា មិនដឹងនរណាប្រស រណាស្រីទេ ។

នៅក្នុងតំបន់ខ្នងកាន់កាប់បណ្តោះអាសន្ននៃអាសាធារណរដ្ឋ ក្បត់ អនាគតរបស់យុវជន យុវនារីត្រូវធ្លាក់ទៅក្នុងរណ្តៅនឹងភ្នំសូន្យ សុន ។ ខ្នងវាកំពុងត្រូវកងទ័ព និងប្រជាជនយើង វាយសម្រុកពីក្រប

ទិសទី ។ តែវាចាប់យុវជន យុវនារីយើងធ្វើជាសាច់ទុក្ខព្រាញទៅនាប ការពារក្បាល និងរបបក្បត់វាទៅវិញ ។ យុវជន យុវនារីយើងនៅ ក្នុងតំបន់ខ្លាំងកាន់កាប់បណ្តោះអាសន្ន គ្មានអនាគតរបស់ខ្លួនទេ ។ អនាគតរបស់យុវជន យុវនារីយើង គឺគ្រាន់តែសម្រាប់បម្រើដល់ ប្រយោជន៍ចក្រពត្តិអាមេរិក និងសក្តិក្ខម នាយទុនប្រតិកិរិយាតែ ប៉ុណ្ណោះ ។

២) ក្នុងសម័យបដិវត្តន៍យើងនេះ ក្រោមការដឹកនាំរបស់បក្ស កុម្មុយនីស្តកម្ពុជា តើអនាគតយុវជន យុវនារីយើងយ៉ាងម៉េច?

ទស្សនៈ និងគោលដៅរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា គឺចាត់ទុក យុវជន យុវនារីយើង ជាម្ចាស់នៃអនាគតប្រទេសជាតិ ។ ដូច្នេះក្នុង សម័យបដិវត្តន៍ក្រោមការដឹកនាំរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា យុវជន យុវនារីយើង មានតម្លៃខ្ពស់ខ្ពង់ខ្ពស់ ហើយមានអនាគតភ្នំ បែកបាក់ ដុយស្រឡះពីរបបសក្តិក្ខម នាយទុន ខុសគ្នាដូចមេឃ និង ដីដូចថ្ងៃនិងយប់ ។ (ទះដៃយ៉ាងយូរ) ។

ដើម្បីមើលឃើញការយកចិត្តទុកដាក់របស់បក្សកុម្មុយនីស្ត កម្ពុជា ចំពោះអនាគតយុវជន យុវនារីយើង សូមសម្មតិវិធីនៃការ ជាក់ស្តែងមួយចំនួនដូចតទៅ:

១) បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ដឹកនាំជាតិ ប្រជាជន វាយបណ្តាញ ចក្រពត្តិអាមេរិក និងរំលំបន់អាក្បក់ជាសក្តិក្ខម នាយទុនប្រតិកិរិយា រំដោះប្រជាជាតិ ប្រជាជន ក្នុងនោះមានយុវជន យុវនារីយើងផង ដែរ ។ បក្សពុំអាចបណ្តោយឲ្យយុវជន យុវនារីយើង ធ្លាប់ទៅជាខ្ញុំ កញ្ជះចក្រពត្តិអាមេរិក និងពួកអាក្បក់បានទេ ។ ទោះជាមានការ លំបាកយ៉ាងណា ក៏បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាព្រះពាររំដោះជាតិ ប្រជាជន និងយុវជន យុវនារីយើងដាច់ខាត ។ យើងរំដោះជាតិ ប្រជាជន និង យុវជន យុវនារីយើង បានជាងគេសិបភាគរយហើយ ។ យើងកំពុង បន្តវាយខ្លាំងយ៉ាងខ្លាំងក្លាបំផុត ដើម្បីឈានទៅរំដោះជាតិ ប្រជាជន និងយុវជន យុវនារីយើងឲ្យបានទាំងស្រុង ។ (ទះដៃយ៉ាងយូរ) ។

២) បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា រៀបចំមូលដ្ឋានរំដោះ ឲ្យមាន លក្ខណៈ ប្រជាធិបតេយ្យ (គឺប្រជាធិបតេយ្យរបស់ប្រជាជនមិនមែន ប្រជាធិបតេយ្យរបស់សក្តិក្ខម នាយទុនទេ) ។

◆ **រដ្ឋអំណាច:** ក៏បក្សប្រគល់ឲ្យកសិករក្រ និងកណ្តាលថ្នាក់ ក្រោម និងយុវជន យុវនារីយើងកាន់កាប់ ដើម្បីបម្រើដល់ប្រយោជន៍

ប្រជាជន និងយុវជន យុវនារីយើង ។

◆ **ខាងសេដ្ឋកិច្ច:** ក៏បក្សចាត់តាំងសហករណ៍ផលិតកម្មកម្រិត ៣២ កម្រិតខ្ពស់ស្តេកស្តុះ ។ នេះគឺដើម្បីរំដោះប្រជាជន និងយុវជន យុវនារីយើងឲ្យផុតពីការដឹះជាន់របស់សក្តិក្ខម នាយទុន ។

ក្នុងសង្គមចាស់ ប្រជាជនកសិករយើង រេទេនខ្លាំងណាស់ ។ នេះគឺមកពីខ្លាំងវាដឹះជាន់ ។

ទាហានណ៍: នៅរដូវចម្រុកម្តងៗ កសិករយើងគ្រាន់តែបោក បែនរោយស្រូវហើយភ្លាម ពួកអាសក្តិក្ខម នាយទុន ប្រតិកិរិយា វា ប្រជែងគ្នាដណ្តើមកើបវាលស្រូវប្រមូលយកអស់រលើសភ្លាម ។ ម៉្លោះ ហើយប្តីប្រពន្ធនាំគ្នាមកទទួលទេទទួលទៅផ្ទះវិញទាំងទឹកភ្នែកកំហឹង ។

◆ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ខំអប់រំយុវជន យុវនារីយើង ឲ្យយល់ ពីបញ្ហាជាតិ បញ្ហាវណ្ណៈ មាតិកនយោបាយរបស់បក្ស លោកទស្សនៈ បដិវត្តន៍ សីលធម៌បដិវត្តន៍ និងភារកិច្ចរបស់យុវជន យុវនារី ដើម្បីឲ្យ យុវជន យុវនារីយើងចូលរួមក្នុងចលនាបដិវត្តន៍និងត្រៀមរៀបចំខ្លួន តាំងពីពេលនេះទៅ ដើម្បីធ្វើជាម្ចាស់លើវាសនាជាតិខ្លួន និងធ្វើជាម្ចាស់ លើវាសនាខ្លួនទៅអនាគត ។

លុះសម្រេចបដិវត្តន៍ប្រជាជាតិប្រជាធិបតេយ្យហើយ បក្ស នៅតែបន្តបេសកកម្មខ្លួនតទៅទៀត ។ បក្សមិនបណ្តោយឲ្យកេរ ដំណែលរបស់បក្ស ចំពោះយុវជនធ្លាក់ទៅក្នុងដៃវណ្ណៈណាដាច់ខាត ។ ក៏បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា បន្តដឹកនាំប្រជាជន និងយុវជន យុវនារីយើង កសាងសង្គម សង្គមនិយម និងកុម្មុយនីស្តនិយមតទៅទៀត ដែលជា សង្គមគ្មានមនុស្សដឹះជាន់មនុស្ស (ទះដៃវែវ) ។

សរុបមក ក្នុងសម័យបដិវត្តន៍ ក្រោមការដឹកនាំរបស់បក្ស កុម្មុយនីស្តកម្ពុជា អនាគតរបស់យុវជន យុវនារីយើងដ្បងរក្សាបញ្ជា ជាសាច់មួយបេះមិនដាច់ពីអនាគតរបស់ជាតិ ប្រជាជន បដិវត្តន៍ និង បក្ស ។ ដូច្នេះ វាខុសគ្នាមេឃនឹងដីពីក្នុងរបបសក្តិក្ខម នាយទុនដែល អនាគតយុវជន យុវនារីយើង នៅជាប់ជំពាក់តែនឹងដល់ប្រយោជន៍ បុគ្គល ដាច់ពីដល់ប្រយោជន៍ប្រទេសជាតិ ហើយធ្លាក់ទៅក្នុងវណ្ណ ឆន្ទីតស្តុស្តុស្តុ ។

ឃើញទស្សនៈ គោលដៅ និងសកម្មភាពរបស់បក្សចំពោះ យុវជន យុវនារីយើងដូច្នេះហើយ តើយុវជន យុវនារីយើងត្រូវមាន ភារកិច្ចអ្វីខ្លះ ដើម្បីធ្វើម្ចាស់លើវាសនាជាតិខ្លួន និងលើវាសនាខ្លួន ។

៣) តើយុវជន យុវនារីយើង ត្រូវកសាងខ្លួនយ៉ាងម៉េច ដើម្បី ធ្វើម្ចាស់លើវាសនាប្រទេសជាតិខ្លួន?

ក្នុងតំបន់រំដោះ យើងវាយកម្ទេចខ្លាំង កម្ចាត់ការទាក់ទង ផលិតកម្មចាស់ ជិះជាន់អស់ជាមូលដ្ឋានហើយ ។ យើងបានបំផុស វប្បធម៌ សន្តមកិច្ចបដិវត្តន៍ស្ថាតស្ថំពេញ ។ នេះជាទិដ្ឋភាពមួយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទិដ្ឋភាពមួយទៀត យើងត្រូវឃើញថា ទស្សនៈចាស់ គោល ជំហរសតិអារម្មណ៍ចាស់ ទម្លាប់ចាស់ របស់សក្តិកូមី នាយទុន វានៅ មានអនុភាពនៅឡើយ នៅក្នុងតំបន់រំដោះយើង ជាពិសេស គឺនៅមាន ក្នុងស្រទាប់លើអ្នករដ្ឋការចាស់ទិន្នន័យ និងយុវជន យុវនារីទិន្នន័យ មិនទាន់បដិវត្តន៍ ។

ទាហរណ៍: ក្នុងទីប្រជុំជនខ្លះ របៀបរបបរបស់យុវជន យុវនារីយើង មិនទាន់ស្អាតស្អំ គាំពិសិលធម៌ ឫកពារ ស្បែកពាក់ និយាយស្តី លេងសើចឡើងទៅ ។

ទាហរណ៍: សូម្បីតែនៅក្នុងជួរបដិវត្តន៍យើងហើយ ក៏នៅមាន ទស្សនៈគោលជំហរ និងលោកទស្សនៈចាស់របៀបនេះដែរ ។

នេះជាសភាពធម្មតានៃវត្តធាតុ ទៅតាមសម្ភារនិយមបដិច្ច សមុប្បទេស ។ យើងកុំភ្ញាក់ផ្អើល ។ សមមិត្តមើល ក្រោយភ្ញៀវម្តងៗ

មេឃតែងតែនៅលើមស្រីចៗ បន្តិចសិន ។ បន្ទាប់មក ទើបដាច់គ្រាប់ ហើយព្រះអាទិត្យ ក៏រះចែងចាំងឡើង ។ ដូច្នេះ យើងត្រូវឃើញថា សភាពមិនបដិវត្តន៍នេះ នៅមាននៅឡើយ តែវាមិនមែនជាបញ្ហា មូលដ្ឋានទេ ។ បញ្ហាជាមូលដ្ឋានគឺបដិវត្តន៍ ។ ឯសំណល់ជាទម្លាប់ចាស់ សតិអារម្មណ៍ចាស់ទាំងនេះ វាជាបន្ទាប់ទេ ។ វាជាបន្ទាប់ក៏ពិតមែន តែយើងមិនត្រូវអត្តនោម័តិទេ ពីព្រោះវាជាឥទ្ធិពលអាក្រក់តិចច្រើន មកលើយុវជន យុវនារីយើង ។

ដូច្នេះ យុវជន យុវនារីយើងទាំងអស់ បើឃើញអនាគត ប្រទេសជាតិ ជាអនាគតរបស់សមមិត្តហើយ សមមិត្តត្រូវបដិវត្តន៍ខ្លួន ឯង គឺធ្វើបដិវត្តន៍កម្ចាត់ធាតុមិនបដិវត្តន៍ កម្ចាត់ទម្លាប់ចាស់ ឲ្យជ្រុះ ស្រឡះចេញពីខ្លួន ។ ដើម្បីបដិវត្តន៍ខ្លួនឯងបាន យើងត្រូវមានកម្លាំង បដិវត្តន៍មួយខ្លាំងគ្រប់គ្រាន់នៅក្នុងខ្លួន ។ បក្សខ័កសាសនសមមិត្ត ហើយ ។ តែសមមិត្តត្រូវធ្វើជាម្ចាស់លើខ្លួនឯង ។ កុំ“រំពឹងតែលើ បងៗ 1 ស្រេចតែបងៗ 1” ឲ្យសោះ ។ បងៗធ្វើបដិវត្តន៍មុន នៅមាន ជំហរសតិអារម្មណ៍រឹងប៉ឹង ប៉ុន្តែកម្លាំងវាអន់បន្តិចទៅហើយ ។ បើ ប្រៀបធៀបទៅនឹងថ្ងៃវិញ គឺវារសៀលជ្រុលទៅហើយ រីឯសមមិត្ត ជាយុវជន យុវនារីវិញ គឺប្រៀបបានទៅនឹងថ្ងៃដែលកំពុងរះ ដូច្នេះ

កម្មនរបដិវត្តន៍នៅរោងចក្រតម្បាញ

ក៏មានតែសមមិត្តជាយុវជន យុវនារីហ្នឹងហើយ ដែលត្រូវបន្តរៀន ប្រោសត្រូវទ្រង់បដិវត្តន៍យើង ឲ្យខ្ពស់ត្រដែតត្រដឹមតទៅទៀត ។ ការណ៍នេះ ចង់ប្តូរចង់សមមិត្តចៀសមិនផុតទេ ព្រោះផុតពីបងៗ ទៅសមមិត្តជាយុវជន យុវនារីត្រូវបន្តរៀន ។ ដុតពីសមមិត្តទៅប្អូនៗ កុមារខាងក្រោយ ក៏នឹងត្រូវបន្តរៀនទៅទៀត ។ សព្វថ្ងៃកុមារៗ ឬ ប្អូនៗ ជំទង់ កំពុងមើលកម្មសមមិត្តជាយុវជន យុវនារី (ពីអាយុ១៨ ទៅ៣០ឆ្នាំ) ។

ដូច្នោះ យុវជន យុវនារីយើង ត្រូវធ្វើជាកម្ម ជាពុម្ពល្អ ដោយ យើងត្រូវបដិវត្តន៍ខ្លួនឯង ។ ពោលគឺត្រូវកម្ចាត់សតិអារម្មណ៍បុគ្គល និយមចេញឲ្យជ្រុះស្រឡះ គឺបុគ្គលនិយម ជាស្នេនភ្នំ មុខមាត់ បុណ្យ ស័ក្តិ បុគ្គលនិយម ជាសេរី ឯកចិត្ត បុគ្គលនិយម ជាមោទកភាពខុស ឆ្គង ហើយកសាងសតិអារម្មណ៍សមូហភាពនិយម និងលោកទស្សនៈ បដិវត្តន៍គ្រប់ផ្នែកជំនួសវិញ ។

បើយុវជន យុវនារីយើងជំនាន់នេះ បដិវត្តន៍ខ្លួនឯង ក្រោម ការដឹកនាំរបស់បក្ស ឲ្យទៅជាពុម្ពល្អសម្រាប់យុវជនជំនាន់ក្រោយៗ ទៀត នោះសីលធម៌ប្រយុទ្ធជាចំខាត លះបង់ដាច់ខាតរបស់យើង វាចេះតែស្រួចទៅៗ ពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយទៀត វាទៅតែ ក្រហមឆ្អិនឆ្អោរជានិច្ច ពីជំនាន់មួយទៅជំនាន់មួយជាបន្តបន្ទាប់ជាប់ មិនដាច់ ។ ក្នុងលក្ខណៈសម្បត្តិនេះ ប្រជាជនយើងអាចបន្តធ្វើសង្គ្រាម បដិវត្តន៍ ដើម្បីកិត្តិយសជាតិ និងអត្តភាពជាតិ ដោយឯករាជ្យម្ចាស់ ការ ដប់ឆ្នាំទៀតក៏បាន ម្ភៃឆ្នាំទៀតក៏បាន រហូតដល់១០០ឆ្នាំទៀត ក៏បាន ។

ទន្ទឹមនឹងនេះ សមមិត្តត្រូវក្តាប់ធាតុរបស់យុវជន យុវនារី យើងឲ្យជាប់ ។ យុវជន យុវនារីយើងមានធាតុល្អ ត្រង់ឆាប់ទទួល ធាតុថ្មី និងធាតុចម្រើនរហ័សណាស់ ។ តែទន្ទឹមនឹងនេះ យុវជន យុវនារី យើង ក៏មានធាតុបុគ្គលខ្ពស់ដែរ ដូចជាវិវភាពបុគ្គលជាដើម ។ យើង ត្រូវឃើញចំណុចខ្លាំង និងចំណុចខ្សោយរបស់យុវជន យុវនារីយើង ហើយប្រយុទ្ធកសាងខ្លួន និងកសាងសមមិត្តដទៃ ឲ្យសមស្របទៅតាម ធាតុនេះ ។

សមមិត្តត្រូវធ្វើបដិវត្តន៍ខ្លួនឯងជានិច្ច ដាច់ខាត និងជាយុទ្ធ សាស្ត្រ ធ្វើឲ្យយុវវ័យរបស់សមមិត្ត នៅតែមានពណ៌ក្រហមឆ្អិនឆ្អោរ ជានិច្ច កុំឲ្យវាស្រអាប់ ឬទៅជាខ្មៅបាន ។

ពេលស្រួលក្តី ពេលលំបាកក្តី សមមិត្តត្រូវមានជំហរសតិ អារម្មណ៍បដិវត្តន៍ឲ្យរឹងជាប់ កុំធ្វេសប្រហែសឲ្យសោះ ពីព្រោះសព្វ ថ្ងៃ ការតស៊ូប្រជាជាតិកាន់តែខ្លាំង ការតស៊ូវណ្ណៈកាន់តែមុត ហើយ ការតស៊ូផ្ទៃក្នុងខ្លួនយើងម្នាក់ៗ ក៏កាន់តែស៊ីជម្រៅឡើង ។ ដូច្នោះ សមមិត្តត្រូវកសាងជំហរវបដិវត្តន៍ជាយុទ្ធសាស្ត្រ ដើម្បីរំដោះជាតិ ប្រជាជន និងរំដោះខ្លួនឲ្យបានចាកផុតពីស្នាក់ “ខ្ញុំគេ” ជារៀងរហូត ទៅ ។

៤) ពិសោធមួយចំនួន ក្នុងការកសាងគោលជំហរនយោបាយ សតិអារម្មណ៍ ចាត់តាំងរបស់យុវជន យុវនារីយើង

សមមិត្តយើងខ្លះ បានចូលរួមបដិវត្តន៍យូរមកហើយ ។ សមមិត្តខ្លះ ទើបនឹងចូលក្រោយរដ្ឋប្រហារ ។ ឯខ្លះទៀតក៏ទើបតែ ចូលជាបន្តបន្ទាប់ ។

ជំរូម យុវជន យុវនារីយើង កសាងខ្លួនបានល្អជាមូលដ្ឋាន ។ ដើម្បីជំរុញការកសាងខ្លួននេះ ឲ្យខ្លាំងក្លាថែមទៀត យើងខ្ញុំសូម លើកពិសោធមួយចំនួនដូចតទៅ:

ពិសោធទី១ ត្រូវកសាងខ្លួនពីក្រោមឡើងលើ “ដើម្បីកសាង ខ្លួនបានល្អ ត្រូវកសាងខ្លួនចាប់ពីក្រោមឡើងលើ” គឺត្រូវដុតដុំខ្លួន តាំងពីក្នុងការងារគ្រប់បែបយ៉ាងឡើងទៅ ដូចជាធ្វើកូនក្រុមយុវកក ធ្វើនិរសារ ដឹកជញ្ជូន ដាំបាយ ធ្វើពេទ្យ ធ្វើស្រែចម្ការ បង្កបង្កើន ផល ។ល។ ការងារទាំងនេះ បើមិនយល់ថាជាការងារចាស់ថ្មី ។ សមមិត្តខ្លះមិនចង់ធ្វើទេ ចង់ធ្វើកម្មាភិបាលតែម្តង ។ តែការងារទាំង នេះហើយ ដែលកសាងខ្លួនយើងបានល្អ ។

ពីកម្មាភិបាលល្អ ត្រូវឡើងពីក្រោមមក ទើបវាឆ្អិន ។ ហេតុនេះ សមមិត្តកុំប្រកាន់ខ្លួន ។ អង្គការប្រគល់ការណាឲ្យធ្វើ ត្រូវខិតខំធ្វើការ នោះ ឲ្យអស់ពីចិត្តពីថ្ងៃម ព្រោះការងារណាក៏ជាការងារបដិវត្តន៍ដែរ ។ តាមពិសោធកន្លងមក សមមិត្តណាដុតដុំខ្លួនពីការងារតូចៗ ឡើងទៅ ទើបទៅជាកម្មាភិបាលល្អ ព្រោះកម្មាភិបាលបដិវត្តន៍យើង មិនមែន គ្រាន់តែអង្គុយ “ស៊ីញ៉ា” ដូចនាម៉ឺនសក្តិភូមិឯណា ។ ធ្វើកម្មាភិបាល ត្រូវដោះស្រាយគ្រប់បញ្ហា តាំងពីខ្លះអំបិល ខ្លះប្រហុក ខ្លះថ្មស្រួច រហូតដល់ធ្វើការងារនយោបាយសតិអារម្មណ៍ទៀត ។ បើធ្វើប្រធាន មន្ទីរបានល្អ ទៅគ្រប់គ្រងភូមិក៏បានល្អ គ្រប់គ្រងឃុំក៏បានល្អ ហើយ ឡើងទៅដឹកនាំប្រទេសក៏បានល្អ ព្រោះវាមានបទពិសោធគ្រប់ជ្រុង

ជ្រោយតាំងពីការងារក្នុងក្រុមហ៊ុនទៅ ។

ពាក្យស្នេហារបស់យើងគឺ “ត្រូវយកការងារធ្វើក្រុម តែកុំធ្វើ ក្រុមការងារឲ្យសោះ” បើធ្វើក្រុមការងារហើយ មុខតែអត្តនាម័តិ ហើយ ។ ដំបូង និរសារ ពេទ្យ ពលកម្មបង្កើនផល នេះសុទ្ធតែ ជាក្រុមអស់ ព្រោះការងារទាំងនេះ វាកសាងជំហរសតិអារម្មណ៍ និងផ្តល់ពិសោធន៍យើង ។ ហេតុនេះ សមមិត្តត្រូវស្រឡាញ់ក្រុម សមមិត្តគឺត្រូវជិតស្និទ្ធនិងការងាររបស់សមមិត្ត ។

ទាហរណ៍: វាយខ្លាំងជាត្រមួយ ។ តើហ៊ានវាយ ឬមិនហ៊ាន?

បើហ៊ានវាយ មុខតែមានពិសោធន៍ទាំងសតិអារម្មណ៍នយោបាយ ទាំងទាំងបច្ចេកទេសប្រយុទ្ធ ។

សមមិត្តត្រូវញែកញ្ជីក្នុងការងារ ។ សមមិត្តមិនចេះអក្សរ លេខ ត្រូវតែខំរៀនអក្សរ លេខ ឲ្យចេះឡើង ។ តែការណ៍នេះ មិនជា សំខាន់កំណត់ទេ ។ ការសំខាន់ កំណត់ គឺការងារ គឺចលនាបដិវត្តន៍ ។

ពិសោធន៍២ ត្រូវធ្វើម្ចាស់លើខ្លួនឯង កុំមើលអ្នកដទៃ “ដើម្បី

កសាងខ្លួនបានល្អ សមមិត្តត្រូវធ្វើម្ចាស់លើខ្លួនឯង ដោយប្រៀបធៀប ខ្លួនទៅនឹងជំហរមាតិការបស់បក្ស តែកុំប្រៀបធៀបខ្លួនទៅនឹងអ្នកដទៃ ។ អ្នកដទៃជាធម្មតាទេ តែគង់តែមានចំណុចល្អ និងចំណុចខ្លះខាត ព្រោះ សុទ្ធតែចេញមកពីសង្គមចាស់ដូចគ្នា ។ សំខាន់គឺសមមិត្តត្រូវធ្វើម្ចាស់ លើខ្លួនឯងឲ្យបានរឹងមាំ ។

ទាហរណ៍: សមមិត្តខ្លះនៅកន្លែងលំបាករឹង ។ ដល់ប្តូរទៅនៅ

កន្លែងស្រួលដួល ព្រោះវាភក់គោលជំហរបដិវត្តន៍ ព្រោះមិនម្ចាស់ការ លើខ្លួនឯង ជាហេតុនាំឲ្យសភាពសត្យានុម័តិដែលមិនបដិវត្តន៍ វាអូស ទាញបាន ។

ដូច្នោះ នោះនៅក្នុងកាលៈទេសៈណាក៏ដោយ យើងត្រូវទទួល ខុសត្រូវលើខ្លួនយើង និងលើការកិច្ចយើង ចំពោះជាតិ ប្រជាជន បដិវត្តន៍ និងបក្សជាតិ ។

ពិសោធន៍៣ ត្រូវអប់រំកសាងខ្លួនឲ្យជាប់ជានិច្ច “ដើម្បីកសាង

ខ្លួនបានល្អ សមមិត្តត្រូវអប់រំ កសាងខ្លួនដោយខ្លួនឯងឲ្យជាប់ជានិច្ច កុំចាំតែវត្ត ចាំតែប្រជុំ ។ ត្រូវកសាងខ្លួនដើម្បីធ្វើបដិវត្តន៍ មិនមែន សម្រាប់គ្រាន់តែធ្វើជីវិតស្រួលបដិវត្តន៍ប៉ុណ្ណោះទេ” ត្រូវមានគោល ជំហរកសាងខ្លួនជាប្រចាំរៀងរាល់ថ្ងៃ ។ ត្រូវទុកការងារកសាងខ្លួន ដូចជាបាយព្រឹកបាយល្ងាចអីចឹង ។ កសាងបែបហ្នឹង បានវាមុត ។

កុំចាំមួយឆ្នាំ ទើបមកដុតដីខ្លួន ក្នុងជីវិតស្រួលបដិវត្តន៍ម្តង ដូចកេដុតដី កាំបិត គឺចាំតែកាំបិតតែប៉ុណ្ណោះ ។ ធ្វើដូច្នោះ មិនបានទេ ។ ត្រូវ សំលៀងជំហរបដិវត្តន៍យើងរាល់ថ្ងៃទើបវាស្រួច ។ គឺដូចជាបូប បាយអីចឹង ។ ត្រូវបូបរាល់ថ្ងៃ ទើបមានកម្លាំង ។ ឯការកសាងគោល ជំហរបដិវត្តន៍ក៏ត្រូវកសាងរាល់ថ្ងៃដែរ ទើបមានកម្លាំងបដិវត្តន៍គ្រប់ គ្រាន់សម្រាប់ទប់ទល់កម្លាំងកម្លាំងមិនបដិវត្តន៍ ។ បើខានកសាងខ្លួន មួយថ្ងៃ ធាតុមិនបដិវត្តន៍វាឡើង វាទូទាញទៅលើធាតុបដិវត្តន៍ ។ ដូច្នោះ យូរៗទៅ ធាតុបដិវត្តន៍ត្រូវចុះខ្សោយ ហើយសារភាពធាតុមិន បដិវត្តន៍ ។

បើយើងកសាងខ្លួនជាប្រចាំរាល់ថ្ងៃ សន្សឹមៗពីមួយថ្ងៃទៅ មួយថ្ងៃ ពីមួយខែទៅមួយខែ ពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ សមមិត្តមុខតែមាន កម្លាំងបដិវត្តន៍គ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីបដិវត្តន៍ខ្លួនឯង ទៅជាយុវជន យុវនារី ល្អ សមឋានៈជាយុវជន យុវនារីរបស់បក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជាជា ប្រាកដ (ទះដៃវែង) ។

កសាងខ្លួននេះ ត្រូវកសាងខ្លួនក្នុងការងារ ក្នុងចលនាស៊ូ មិនមែនកសាងខ្លួនតាមសម្មាធិក្នុងបន្ទប់ទេ ។ បើកសាងខ្លួនដោយ អង្គុយសង្រួមតាមសម្មាធិនោះ ក៏កសាងមិនបានទេ ។

៥) សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

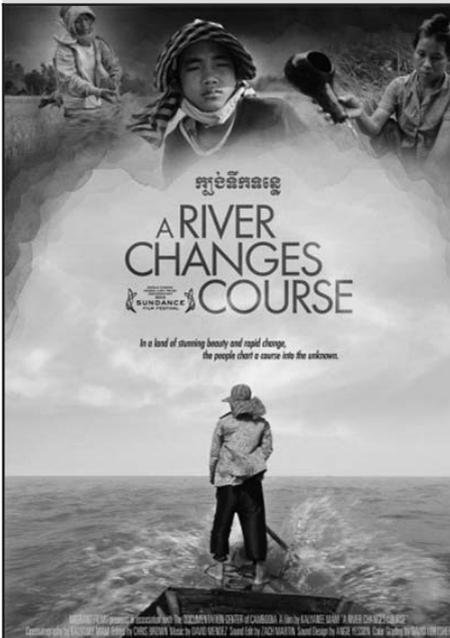
បក្សយើងដឹកនាំជាតិ ប្រជាជន និងយុវជន យុវនារីយើង ធ្វើ បដិវត្តន៍ជាបន្តបន្ទាប់ យូរអង្វែងទៅទៀត ។ ដូច្នោះ ក្នុងឋានៈសមមិត្ត ជាយុវជន យុវនារីកម្ពុជា ដែលត្រូវធានាអះអាងអនាគតជាតិ ប្រជាជន និងបដិវត្តន៍ទៅអនាគត ក្នុងឋានៈសមមិត្តជាអ្នកបន្តវេន ជ្រោងត្រូវទំនប់ដីវត្តន៍កម្ពុជាឲ្យខ្ពស់ត្រដែតទៅអនាគត សមមិត្តត្រូវ កសាងខ្លួនឲ្យមានជំហរបដិវត្តន៍រឹងមាំ ឲ្យឈ្នះជាដរាប គឺឈ្នះទាំងខ្លាំង ជាចក្រពត្តិអាមេរិក និងពួកអាក្យត ឈ្នះទាំងធម្មជាតិ ឈ្នះទាំងការ ងារ ឈ្នះទាំងការលំបាក និងឈ្នះលើខ្លួនឯងទៀត ។

បើសមមិត្តមានធាតុប្រយុទ្ធដាច់ខាត ឈ្នះគ្រប់យ៉ាង ហ្នឹង ហើយ សមមិត្តនឹងដើរតាមទាន់ដំណើរវិវត្តនៃបដិវត្តន៍ ក្រោមការ ដឹកនាំដ៏ឈ្លាសវៃ នៃបក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជាដ៏ក្លឹក្លាស្ទិកជាប្រាកដ ។

សូមជូនពរសមមិត្តទាំងអស់ មានសុខភាពល្អ ហើយមាន ជំហរប្រយុទ្ធដាច់ខាត (ទះដៃយ៉ាងវែង) ។

លេខ ១៤៨

ការលើកកម្ពស់ខ្សែភាពយន្ត ឯកសារ ចាប់ពីខែមេសា ដល់ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦

កាលបរិច្ឆេទបញ្ជាក់ : រៀងរាល់ថ្ងៃសុក្រ វេលាម៉ោង ១០ : ០០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល

ទីតាំង : អគារ H នៃវិទ្យាស្ថានជាតិអប់រំ (មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ)

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង :

លោក ម៉ែន ពិចិត្រ

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ទូរស័ព្ទលេខ ០២៣២១៤ ០០៧

អ៊ីម៉ែល: truthmpechet@dccam.org

គេហទំព័រ: www.dccam.org | www.cambodiasri.org

ខែមេសា ឆ្នាំ២០១៦

- ◆ ថ្ងៃទី១ ខែមេសា វេលាម៉ោង ១ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “កុកឥតជញ្ជាំង” ដោយទូរទស្សន៍ ជាតិកម្ពុជា (៧៥ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី៨ ខែមេសា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ការងារសម្ងាត់នៅមន្ទីរស-២១” ដោយ ដេវីត អូកូហ្គុណា (*David Okuefuna*) (៣០ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២២ ខែមេសា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ប៉ាននរកស៍ជាន់” ដោយ *Cinema Dept. FPD* ក្នុងឆ្នាំ១៩៨៧ (១៣១.២៨នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២៧ ខែមេសា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ប្រាសាទអង្គរវត្តដែលកំបាំង” ដោយ *Discover Magazine* ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ (៣០.១៥ នាទី)

ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៦

- ◆ ថ្ងៃទី២០ ខែឧសភា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “កម្ពុជា : ការស្ទាប និង ការចាប់ កំណើត” ដោយ *Germany* ក្នុងឆ្នាំ១៩៨០ (៧០ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២០ ខែឧសភា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “អង្គការ” ដោយ *Germany* ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨១ (៧០ នាទី)

ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៦

- ◆ ថ្ងៃទី៣ ខែមិថុនា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “សង្គ្រាមក្នុងព្រៃ” ដោយ *Germany* ក្នុងឆ្នាំ ១៩៨៣ (៧០ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី១០ ខែមិថុនា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “រវាងសន្តិភាព និងយុត្តិធម៌ : រឿងកន្លង ហួសទៅសូមឲ្យកន្លងហួសទៅចុះ” ដោយ ប្រណូ ការ៉ាតេ (*Bruno Carrette*) ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ (៣៧នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ជំរំ២ (ជំរំជនភៀសខ្លួន)” ដោយ វិទ្ធី ប៉ាន់ ក្នុងឆ្នាំ១៩៨៧ (៦០ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី១៧ ខែមិថុនា វេលា ម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ប៉ូល ពត : ការសម្ងាត់” ដោយ ភីដេ ហើខំ (*Peter Hercombe*) (៥១ នាទី)

ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦

- ◆ ថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “សាក្សីកម្ពុជា” បណ្ណសាររបស់ ដេវីត ហក (David Hawk Archives) (១១១.២នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី៨ ខែកក្កដា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “សកម្មភាពគោរពវិញ្ញាណក្ខន្ធនៅ បូជនីយដ្ឋានជើងឯក” ដោយ FPD ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨
- ◆ ថ្ងៃទី១៥ ខែកក្កដា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ព្រះអាទិទេពចុងក្រោយ” ដោយ ដេមស៍ ជេរ៉ាន (James Gerrard) (១១៨នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២២ ខែកក្កដា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “តំបន់អន្លង់វៃ (តាម៉ុក)” ដោយ ដេមស៍ ជេរ៉ាន (James Gerrard) (១៧៤.៥៧នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២៩ ខែកក្កដា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “កម្ពុជា ៣បូក៤ ឆ្នាំទីសូន្យ និងឆ្នាំទី១” ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ (១៥៦នាទី)

ខែសីហា ឆ្នាំ២០១៦

- ◆ ថ្ងៃទី៥ ខែសីហា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ស្រមោលអតីតកាល : រឿងចំនួន បួនដែលនិយាយអំពីការផ្សះផ្សារ” ដោយ Express TV (១២០នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី១២ ខែសីហា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ស្រមោលរបស់ ប៉ុល ពត” ដោយ អាមេនដា ដៃក (Amanda Pike) ក្នុងឆ្នាំ២០០២ (២៥នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី១៩ ខែសីហា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ភ្លឺសឡីមដឹកតូបចេញពីវាលពិឃាត” ដោយ ធារ៉ា ដេលហ្គាដូ (Tiara Delgado) (៣៨នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២៦ ខែសីហា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ទម្លាយភាពស្ងប់ស្ងាត់” ដោយ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា (៦៧នាទី)

ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៦

- ◆ ថ្ងៃទី២ ខែកញ្ញា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “បទសម្ភាសន៍ជាមួយ ប៉ុល ពត” ដោយ ភីដេ ហ្វ្រូប៊ែក (Peter Froberg) ក្នុងឆ្នាំ២០០៤ (៥១នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី៩ ខែកញ្ញា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ប៉ុល ពត : ដំណើរទៅកាន់វាលពិឃាត” ដោយ ជេន ចនស្តុន (Jane Johnston) (៥០នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី១៦ ខែកញ្ញា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “យុត្តិធម៌ដែលបានពន្យារពេល និងយុត្តិធម៌ ដែលបានបដិសេធ (ការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម)” ក្នុងឆ្នាំ២០០៥ (៥៤.២៤នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២៣ ខែកញ្ញា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “រឿងរ៉ាវពិធីដឹកកម្ពុជាក្រោម” (៧០នាទី)

ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៦

- ◆ ថ្ងៃទី៧ ខែតុលា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “នៅក្រោយជញ្ជាំងមន្ទីរស-២១” ដោយ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ (៣០ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី១៤ ខែតុលា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ដំណើរទៅកាន់វាលពិឃាត” ដោយ ជេន ចនស្តុន (Jane Johnston) (៥០ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២១ ខែតុលា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ដល់ពេលស្វែងរកយុត្តិធម៌” ដោយ KMF Films ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ (៤០ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២៨ ខែតុលា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “មើលទៅមុខ មើលទៅក្រោយ” ដោយ DMC ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ (៥២.៣០ នាទី)

ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៦

- ◆ ថ្ងៃទី៤ ខែវិច្ឆិកា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ការរំលោភការស្លាប់ : សត្វស្វា មន្តអាគម និងភារិវិលវល់របស់កម្ពុជា” ដោយ ចេនេត ហ្សានេតទើ (Janet Gardner) ក្នុងឆ្នាំ២០១០ (៥៦ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី៤ ខែវិច្ឆិកា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ការកាត់ទោស ប៉ុល ពត នៅអន្លង់វែង នៅថ្ងៃទី២៥ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៧” ដោយ ឡុង សារិន ក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៧ (៤៣.៣០ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី៤ ខែវិច្ឆិកា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “៣ឆ្នាំ ៨ខែ ២០ថ្ងៃ” ដោយ រ៉ូសេន សេដណាតារ (Roshane Saidnattar) ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ (៧៨.០៦ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ក្មេងសម្រាប់ដាក់លក់” ដោយ NBC TV ក្នុងឆ្នាំ២០០៤ (៤៣នាទី)

ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៦

- ◆ ថ្ងៃទី២ ខែធ្នូ វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “វិប្បដិសារី” ក្នុងឆ្នាំ២០០៨ (Royal Archives)
- ◆ ថ្ងៃទី៧ ខែធ្នូ វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “កងទ័ពខ្មែរក្រហម” ដោយ ប្រូណូ ការ៉ាតេ (Bruno Carrette) និង សេន មេតា (Sien Meta) ក្នុងឆ្នាំ២០០៧ (៧៥ នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី១៦ ខែធ្នូ វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ពេលព្រះអាទិត្យអស្តង្គត” ដោយ ព្រះបាទ នរោត្តម សីហនុ
- ◆ ថ្ងៃទី២៣ ខែធ្នូ វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “កុំស្មានបងភ្លេច : ខ្មែរបាត់បង់ត្រូវរក” ដោយ ចន ពីរ៉ូស៊ី (Jonh Pirozzi) (១០៧នាទី)
- ◆ ថ្ងៃទី៣០ ខែធ្នូ វេលាម៉ោង ១០ ព្រឹក និង ម៉ោង ៥ : ១៥ រសៀល បញ្ចាំងរឿង “ក្បួនទឹកខ្មែរ” ដោយ កល្យាណី ម៉ិម ក្នុងឆ្នាំ២០១២ (៨៣នាទី)

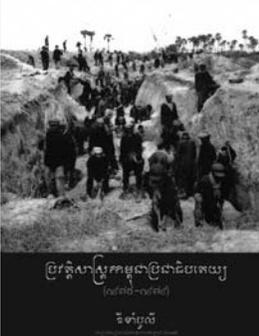
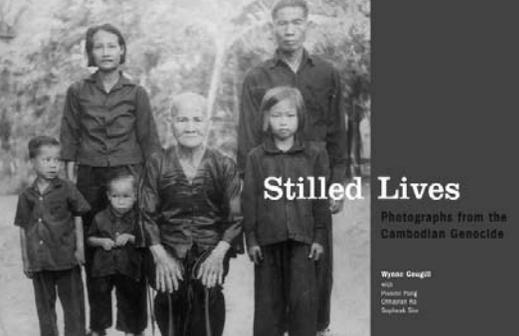
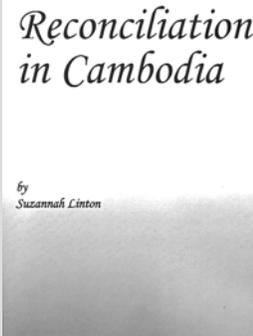
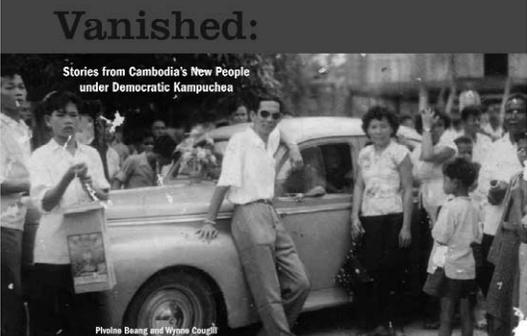
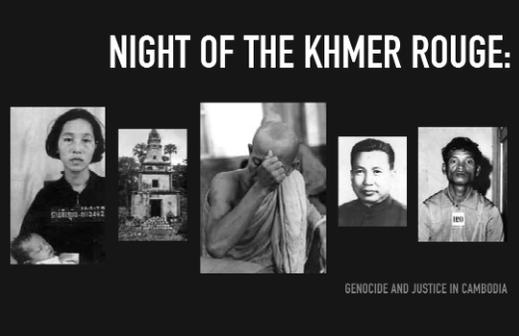
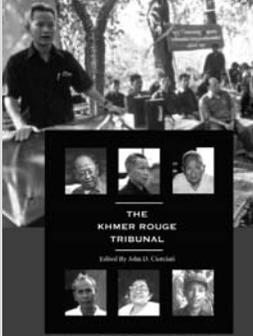
ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

“ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ” របស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបើកបម្រើដូននិស្សិត អ្នកស្រាវជ្រាវ បុគ្គលិករាជការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល និងបុគ្គលទាំងឡាយដែលមានចំណាប់អារម្មណ៍ចង់យល់ដឹងអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ និងព្រឹត្តិការណ៍វិវាទរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ឬសាលាក្តីខ្មែរក្រហម ។

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាជាកន្លែងប្រមូលផ្តុំ និងចងក្រងឯកសារអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានច្រើនបំផុត ។ ឯកសារនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាមានប្រភេទ ប្រភេទឯកសារទីមួយគឺឯកសារជាក្រដាសសន្លឹកដែលមានចំនួនដិតមួយលានទំព័រ ។ ប្រភេទឯកសារទីពីរគឺជាបទសម្ភាសន៍ដែលបុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាចុះទៅធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយជនរងគ្រោះនិងអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបីគឺជារូបថតទាក់ទងទៅនឹងសម័យខ្មែរក្រហម ។ ប្រភេទឯកសារទីបួនគឺជាឯកសារទាក់ទងទៅនឹងការធ្វើផែនទីរណ្តៅសាកសព និងទីតាំងសម្លាប់របស់ខ្មែរក្រហម និងឯកសារប្រភេទទីប្រាំគឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសារដែលបានផលិតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម និងសម័យក្រោយមកទៀត ។

តាមរយៈការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ សាធារណជនអាចអាននិងស្រាវជ្រាវឯកសារទាំងនេះបាន ។ ឯកសារខ្លះទៀតរួមមាន : ប្រវត្តិរូបកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម ចម្លើយសារភាព កំណត់ហេតុរបស់បក្ស ទូរលេខឆ្លើយឆ្លងព័ត៌មានដែលបានមកពីការសម្ភាសន៍ជាមួយអតីតកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហម និងទិន្នន័យគន្លឹះទស្សនៈបញ្ហាពិរណ្តៅសាកសព ទីតាំងកុក និងបូជនីយដ្ឋានប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈមានទីតាំងនៅអគារលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ខាងកើតវិមានឯករាជ្យ ។ ការិយាល័យរបស់យើងបើកដូនសាធារណជនពីថ្ងៃច័ន្ទដល់ថ្ងៃសុក្រ ពេលព្រឹកពីម៉ោង៨ដល់ម៉ោង១២ និងពេលរសៀលពីម៉ោង២ដល់ម៉ោង៥ ។ ប្រសិនបើអស់លោកអ្នកមានចម្ងល់ ឬចង់រៀបចំព្រឹត្តិការណ៍ជាក្រុមណាមួយ សូមទាក់ទងបុគ្គលិករបស់យើង ស៊ុន សុធីតា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ ០២៣២១១ ៨៧៥ ឬអ៊ីម៉ែល truththida.s@dccam.org ។

ថ្នាក់រៀននៅទូលស្ទែង

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានបង្កើតថ្នាក់រៀនសាធារណៈមួយនៅសារមន្ទីរទ្រឹស្តីកម្ពុជាប្រល័យពូជសាសន៍ទូលស្ទែង ។ ថ្នាក់រៀននេះត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ ដោយមានកិច្ចសហការរវាងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងក្រសួងវប្បធម៌និងវិចិត្រសិល្បៈ ។ សារមន្ទីរទូលស្ទែងគឺជាអតីតសាលារៀនដ៏ទំនើបមួយដែលបានសង់ឡើងជាលើកដំបូងនៅក្នុងឆ្នាំ១៩៦២ ។ ក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ខ្មែរក្រហមបានប្រែក្លាយសាលារៀននេះទៅជាកន្លែងសម្រាប់បង្កើតមួយក្នុងចំណោមកុកចំនួន១៩៦ទូទាំងប្រទេស ។ អ្នកទោសភាគច្រើនដែលត្រូវបញ្ជូនទៅទូលស្ទែង គឺជាកម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមដែលត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទប្រព្រឹត្តិអំពើក្បត់ជាតិ ដូចជា ការសហការជាមួយរដ្ឋាភិបាលបរទេស ឬធ្វើជាអ្នកស៊ើបការណ៍ឲ្យសេ.អ៊ី.អា ឬ កា.ហ្សេ.បេ ជាដើម ។

ចាប់តាំងពីការប្រែក្លាយពីកន្លែងរៀនសូត្រមួយទៅជាកន្លែងដឹកនាំកម្មវិធី និងមហន្តរាយមួយ ទូលស្ទែងមិនដែលទទួលបានមុខងាររបស់ខ្លួនដូចកាលពីដើមវិញឡើយ ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី នៅពេលអនាគតដើម្បីធានាមកវិញនូវកេរដំណែលអប់រំដែលមានលក្ខណៈវិជ្ជមាន

របស់ទូលស្ទែង និងដើម្បីបន្ថែមសមាសភាពអប់រំមួយទៅក្នុងសារមន្ទីរនេះ ថ្នាក់រៀននេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីផ្តល់ការបង្រៀននិងការពិភាក្សាដោយឥតគិតថ្លៃអំពីប្រវត្តិសាស្ត្ររបបខ្មែរក្រហម និងប្រធានបទដែលជាប់ទាក់ទង ដូចជា អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ ថ្នាក់រៀននេះ ក៏ជាវេទិកាសាធារណៈមួយសម្រាប់ឲ្យអ្នកមកទស្សនា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតចែករំលែកពីគំនិតក្នុងការថែរក្សារយៈកាលនៃប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាដ៏មានសារៈសំខាន់មួយទុកឲ្យអ្នកជំនាន់ក្រោយបានរៀនសូត្រ ។

បុគ្គលិកមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា និងសារមន្ទីរទ្រឹស្តីកម្ពុជាប្រល័យពូជសាសន៍ទូលស្ទែង ដែលមានសញ្ញាបត្រមកពីបរទេសនិងបានទទួលវិញ្ញាបនបត្រពីក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា ផ្នែកការបង្រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ៧៩) ព្រមទាំងមានការចូលរួមពីអ្នកជំនាញជាតិ និងអន្តរជាតិដែលមានជំនាញលើប្រវត្តិសាស្ត្រប្រទេសកម្ពុជា និងអ្នកដែលនៅរស់រានមានជីវិតពីមន្ទីរ-២១ និងបង្រៀននៅថ្នាក់រៀននេះ ។ ព័ត៌មានទាក់ទងនឹងថ្នាក់រៀននេះ សូមទាក់ទង ម៉ែន ពិចិត្រ តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ : ០២៣២១១ ៨៧៥ ឬអ៊ីម៉ែល : truthmpechet@dccam.org ។

◆ ទីកន្លែង : អគារ ‘ក’ ជាន់លើ ◆ ពេលវេលា : ច័ន្ទ ២-ពរសៀល, ពុធ ៩-១០ ព្រឹក, សុក្រ ២-ពរសៀល

គេហទំព័រទស្សនាវដ្តីស្នេហាអាការពិតជាភាសាខ្មែរ

www.truthcambodia.com

ទស្សនាវដ្តីស្នេហាអាការពិត បង្កើតគេហទំព័រ www.truthcambodia.com ក្នុងគោលបំណងផ្សព្វផ្សាយ និងអប់រំឲ្យបានកាន់តែទូលំទូលាយអំពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (របបខ្មែរក្រហម) ដើម្បីសម្រេចឲ្យបាននូវការចងចាំ យុត្តិធម៌ និងការផ្សះផ្សាជាតិក្នុងសង្គមដែលទទួលបាននូវការបែកបាក់ និង សង្គ្រាមជាច្រើនទសវត្សរ៍ ។

គេហទំព័រ www.truthcambodia.com ក៏នឹងដើរតួនាទីសំខាន់ផងដែរក្នុងការបែកបាក់លែកពីគ្នាមានអំពីដំណើរការសវនាការកាត់ទោសមេដឹកនាំខ្មែរក្រហមជាមួយសាធារណជន និងជួយសាលាក្តីក្នុងការរំលែកពីគ្នាមានទាក់ទងប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម នៅខណៈពេលអត្ថបទមួយចំនួននៅក្នុងគេហទំព័រនេះត្រូវបានយកទៅប្រើប្រាស់ជាភស្តុតាងដើម្បីដាក់បន្ទុកមេដឹកនាំខ្មែរក្រហម ។

គេហទំព័រ www.truthcambodia.com បែងចែកជា៥ ផ្នែកសំខាន់ គឺ១) ផ្នែកឯកសារ ២) ផ្នែកប្រវត្តិសាស្ត្រ ៣) ផ្នែកច្បាប់ ៤) ផ្នែកវេទិកាពិភាក្សាសាធារណៈ និង ៥) ផ្នែកស្រាវជ្រាវស្នេហាអាការពិតដែលបានស្លាប់ ឬបាត់ខ្លួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ នៅក្នុងគេហទំព័រ www.truthcambodia.com ក៏មានផ្ទុកនូវឯកសារជាវីដេអូ, សំឡេង, រូបថត និងឯកសារដើមរបស់ខ្មែរក្រហមដែរ ។

អត្ថបទសម្រាប់ផ្នែកទី១) និងរៀបរៀងឡើង ដោយស្មេរមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដោយផ្អែកលើឯកសារដើមទាំងស្រុង ។ សរសេរឲ្យស្រួលអាន គឺការសង្ខេបចេញពីឯកសារដើមមកជាអត្ថបទ ។ គោលបំណងនៃផ្នែកនេះ គឺចង់ជម្រាបជូនសាធារណជនថា តើមានឯកសារអ្វីខ្លះដែលតម្កល់នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ ផ្នែកទី២) គឺជាអត្ថបទវិភាគលើប្រវត្តិសាស្ត្រនៃរបបខ្មែរក្រហម ។ អត្ថបទផ្នែកនេះគឺជាអត្ថបទចូលរួមមកពីអ្នកជំនាញជាន់ខ្ពស់លើប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហម ហើយមានទិសដៅសម្រិតសម្រាំងប្រវត្តិសាស្ត្រនេះឲ្យមានភាពកាន់តែសុក្រិតទ្រឡើងទៀត ។ ផ្នែកទី៣) គឺជាផ្នែកច្បាប់ដែលធ្វើការវិភាគដោយមេធាវី ឬចៅក្រម ឬអ្នកជំនាញការច្បាប់អន្តរជាតិ ។ ការវិភាគនេះនឹងជួយដាក់និច្ចលើផ្នែកច្បាប់ថា តើទម្រង់កម្មវិធីខ្លះដែលបានកើតឡើងក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ហើយថា តើទម្រង់កម្មវិធីមួយៗត្រូវតែដោះស្រាយតាមនីតិវិធីបែបណា ដើម្បីរកឲ្យបាននូវយុត្តិធម៌ពិតប្រាកដមួយដល់ជនរងគ្រោះ ។ ផ្នែកទី៤) គឺជាវេទិកាពិភាក្សា និង ផ្តល់គំនិតនាពេលបញ្ហាខ្មែរក្រហម ។ អត្ថបទទី៥) គឺជាវិភាគទានចូលរួមពីសំណាក់អង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាលនានា សមាជិករាជរដ្ឋាភិបាល ក្រុម សិស្ស និងសិស្សិក ជាដើម ។ល។ ផ្នែកទី៦) គឺជាទំព័រស្រាវជ្រាវស្នេហាអាការពិតដែលបានស្លាប់ ឬ បាត់ខ្លួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ឬការសាកសួររកពីគ្នាមានអំពីមិត្តភក្តិ សាច់សារលោហិតដែលបានស្លាប់ដោយសាររបបខ្មែរក្រហម ។ ជាទំព័រលើចាប់ អាណោចអាធិម ប៉ុន្តែក៏ជាទំព័រម្យ៉ាងការមនុស្សសង្ស័យ ដើម្បីសេចក្តីសុខក្នុងខ្លួនជាអមតៈដែរ ។

សរុបសេចក្តីទៅផ្នែកទាំង៥ ខាងលើនៃគេហទំព័រ www.truthcambodia.com នឹងបើកចំហជូនដល់ការចូលរួមស្នេហាអាការពិតពីសាធារណជនគ្រប់ស្រទាប់ ជាន់ថ្នាក់ ដោយមិនប្រកាន់ពណ៌សម្បុរ ភេទ អាយុ ឬនិន្នាការនយោបាយណាមួយឡើយ ។ គេហទំព័រ www.truthcambodia.com នឹងបម្រើដល់សាធារណជន និងដើម្បីជួយជ្រោមជ្រែងស្នេហាអាការពិតជូនដល់ប្រជាជនកម្ពុជាគ្រប់រូប ។ គ្រប់លិខិត ឬអត្ថបទ ដែលធ្វើមកកាន់គេហទំព័រ www.truthcambodia.com សូមដាក់ឈ្មោះ មុខងារ អាសយដ្ឋាន និងលេខទូរសព្ទសម្រាប់ធ្វើសេចក្តីបញ្ជាក់លើខ្លឹមសារនៃលិខិត ឬអត្ថបទ មុនការចេញផ្សាយ ។

គេហទំព័រ www.truthcambodia.com សូមរក្សាសិទ្ធិក្នុងការកែលម្អពាក្យពេចន៍នៃលិខិតទាំងឡាយ ក្នុងន័យថែរក្សានូវអត្ថន័យដើមទាំងស្រុង ។ ប៉ុន្តែ គេហទំព័រ www.truthcambodia.com នឹងចុះផ្សាយទាំងស្រុងចំពោះអត្ថបទចូលរួមទាំងឡាយ ។

ស្នងការក្រសួង-ផ្នែកសាធារណៈ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា www.cambodiatribunal.org

គេហទំព័រយើងមើលការវិវឌ្ឍរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា www.cambodiatribunal.org គឺជាប្រភពព័ត៌មាន មុខគេនៃសារព័ត៌មានដំណើរវិវឌ្ឍន៍ ព្រមទាំងបទអត្តាធិប្បាយរបស់អ្នកជំនាញជាច្រើនទៅលើដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាម ញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាទាំងមូល ។ រយៈពេលកន្លងមកនេះព័ត៌មានយ៉ាងច្រើនត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយនៅលើគេហទំព័រនេះ ។ គេហទំព័រនេះ បង្កលក្ខណៈងាយស្រួលបំផុតសម្រាប់សាធារណជនទាំងឡាយក្នុងការស្វែងយល់អំពីដំណើរការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុង តុលាការកម្ពុជា ។

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ០០២ ដែលទាក់ទិននឹងជនជាប់ចោទពីរនាក់ទៀតគឺ ខៀវ សំផន គណៈប្រធានរដ្ឋនៃរបបកម្ពុជា ប្រជាធិបតេយ្យ និង នួន ជា អនុលេខាបក្សនិងជាប្រធានរដ្ឋសភានៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យបានចាប់ផ្តើមបើកសវនាការកាល ពីខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១១ និងបានប្រកាសសាលក្រមលើកទីមួយកាលពីខែសីហា ឆ្នាំ២០១៤ ។

ដើម្បីជួយកាត់បន្ថយចំនួនអ្នកខកខានមិនបានតាមដានដំណើរការដោយផ្ទាល់ត្រឹមត្រូវនៅត្រឹមកម្រិតតូចមួយគេហទំព័រយើងមើល ការវិវឌ្ឍរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា www.cambodiatribunal.org ត្រូវបានបង្កើតដោយមានផ្នែកជាច្រើនទាក់ទិន នឹងរបាយការណ៍ប្រចាំថ្ងៃអំពីសវនាការ វីដេអូ សវនាការទាំងមូលនិងយោបល់ផ្សេងៗរបស់ជនរងគ្រោះទាក់ទិននឹងសវនាការ សារព័ត៌ មានផ្សេងៗ ជុំវិញតុលាការ របាយការណ៍របស់តុលាការ និងអង្គការក្រៅរដ្ឋាភិបាល ដំណើរការនីតិវិធីផ្សេងៗនៃអង្គជំនុំជម្រះ ប្រវត្តិ សាស្ត្រ ប្រវត្តិរបស់តុលាការនេះ និងបទអត្តាធិប្បាយរបស់អ្នកជំនាញ ។

គេហទំព័រនេះនឹងជួយបង្កលក្ខណៈងាយស្រួលក្របខ័ណ្ឌ សម្រាប់និស្សិតក្របខ័ណ្ឌគ្រឹះស្ថានសិក្សាដែលមានបំណងចង់សិក្សាស្វែង យល់អំពីដំណើរនីតិវិធីអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញដែលជាដំណើរការមានលក្ខណៈចម្រុះជាតិ និងអន្តរជាតិ ។ ឧទាហរណ៍ ការយកទ្រឹស្តី ច្បាប់មួយដែលមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ និងចម្រុះចម្រាសមកអនុវត្តដោយអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញគឺទ្រឹស្តី “សហកម្មទុក្ខក្រុងកម្ម” ដែលភាសាអង់គ្លេសហៅថា “*Join Criminal Enterprise*” ដែលតាមរយៈទ្រឹស្តីនេះ ជនសង្ស័យអាចត្រូវបានដាក់ទុកទទួល ខុសត្រូវផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌចំពោះបទទុក្ខក្រុងកម្មដែលប្រព្រឹត្តទៀតទៅតាម “*ដែនការទុក្ខក្រុងកម្ម*” ដែលភាសាអង់គ្លេសហៅថា “*Common Criminal Plan*” ។ ដូច្នេះ យើងអាចចូលទៅរកដំណើរការនីតិវិធីផ្សេងៗនៃអង្គជំនុំជម្រះបទអត្តាធិប្បាយរបស់អ្នកជំនាញ ដើម្បីស្វែងយល់ថាតើចៅក្រមបានសម្រេចយ៉ាងដូចម្តេចចំពោះការដែលយកទ្រឹស្តីនេះមកអនុវត្តនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះ វិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។ តើមានភាគីផ្សេងទៀតដែរឬទេ ដែលមានយោបល់ទៅលើបញ្ហានេះ?

ប្រសិនបើមិនចង់ចំណាយពេលវេលាច្រើនដើម្បីមើលវីដេអូសវនាការដែលប្រព្រឹត្តទៀតពេញមួយថ្ងៃដែលអាចចំណាយពេល ពី៦ ទៅ៨ ម៉ោងនោះ សាធារណជនអាចចូលទៅក្នុងផ្នែករបាយការណ៍ប្រចាំថ្ងៃអំពីសវនាការ ។ ក្នុងផ្នែកនេះ យើងមានអ្នកយំមើល សវនាការម្នាក់ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅអង្គុយនៅក្នុងបន្ទប់សវនាការផ្ទាល់ បន្ទាប់មកអ្នកយំមើលនេះសរសេររបាយការណ៍ខ្លីមួយ ដែលរៀបរាប់អំពីខ្លឹមសារសំខាន់ៗទាំងឡាយទាក់ទិននឹងសវនាការពេញមួយថ្ងៃនោះតែម្តង ។ របាយការណ៍បែបនេះមានជាភាសា ខ្មែរដែរ ។ **វ៉ាន់ថាន់ ពៅដារ៉ា**

ការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យនៅកម្ពុជា

ពិធីសម្ពោធជុំវិញពាក្យស្នាក់កំពុងពិភាក្សា និង ការទប់ស្កាត់

អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ និង ពិធីចែកសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រ

កម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ១៩៧៧)

វិទ្យាស្ថានស្ថិតិដែលជាមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា អចិន្ត្រៃយ៍ សហការជាមួយក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា សូម ជម្រាបជូនដំណឹងស្តីពីកម្មវិធីសម្ពោធជុំវិញពាក្យស្នាក់កំពុងពិភាក្សា និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ព្រមទាំងកម្មវិធីចែកសៀវភៅ ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ១៩៧៧) នៅក្នុងបរិវេណវិទ្យាល័យ ហេង ស៊ីន ព្រៃល្វា ស្ថិតក្នុង ភូមិព្រៃល្វាលិច ឃុំព្រៃល្វា ស្រុកព្រៃកប្បាស ខេត្តតាកែវ ។

កម្មវិធីនេះនឹងប្រព្រឹត្តទៅនៅថ្ងៃទី១ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៦

នៅវេលាម៉ោង៨ព្រឹក ដោយមានការចូលរួមជាអធិបតីដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ពីសំណាក់លោកជំទាវ ទន់ សារ៉ុម អនុរដ្ឋលេខាធិការក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា និងតំណាងមន្ទីរអប់រំ យុវជន និងកីឡា ខេត្ត តាកែវ ។ កម្មវិធីនេះ គឺជាផ្នែកមួយរបស់ការអប់រំអំពើប្រល័យ ពូជសាសន៍នៅកម្ពុជា ដែលមានគោលបំណងផ្សារភ្ជាប់ការបង្រៀន អំពីប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ១៩៧៧) នៅកម្ពុជា ទៅនឹងចំណេះដឹងរបស់ប្រជាជននៅតាមមូលដ្ឋានពី អំពើហោរាដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងដោយខ្មែរក្រហម ក្នុងចន្លោះ

ថ្ងៃទី១៧ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ដល់ ខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ។ ពាក្យ
ស្នេហាទាំងពីរប្រយោគនេះ មានអត្ថន័យដូចគ្នាទៅ ៖

១) និយាយពីការរស់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម
គឺនិយាយពីការផ្សះផ្សា អប់រំកូនចៅឲ្យអត់ទំន
អធ្យាស្រ័យគ្នា ។

២) រៀនប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ គឺ
រៀនពីការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ប្រយោគទាំងពីរនេះឆ្លាក់នៅលើផ្ទាំងថ្មម៉ាប និងត្រូវបាន
ដំឡើង បង្ហាញនៅក្នុងទីតាំងលេចធ្លោដែលអាចទាក់ទាញចំណាប់
អារម្មណ៍សិស្សានុសិស្ស លោកគ្រូអ្នកគ្រូ និងប្រជាជនមូលដ្ឋានឲ្យ
មកមើលបានគ្រប់ពេលវេលា ។ អត្ថន័យរបស់ពាក្យស្នេហាទាំងពីរ
ប្រយោគ គឺដើម្បីរំលឹកឡើងវិញនូវអំពើឃោរឃៅនៃរបបខ្មែរក្រហម
ក៏ដូចជាសារសំខាន់នៃការចងចាំ ការអប់រំ និងការកសាងសន្តិភាព
នៅក្នុងសង្គមកម្ពុជា បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ។ មិនតែប៉ុណ្ណោះ
ពាក្យស្នេហាទាំងពីរប្រយោគនេះ បានជួយបណ្តុះគំនិតសិស្សានុសិស្ស
ឲ្យស្វែងយល់ពីធាតុពិតនៃការអត់ទំនអធ្យាស្រ័យគ្នា មិនរើសអើង
គ្នា និងការទប់ស្កាត់អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ។

ការអប់រំក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ត្រូវបានបិទ ហើយជំនួសមក

វិញនូវការយោសាវដៃពោរពេញទៅដោយមនោគមវិជ្ជាផ្សេងៗ
ពីលទ្ធិម៉ាក្សនិយមផង លទ្ធិកុម្មុយនីស្តចិនផង និងគំនិតផ្ទាល់ខ្លួន
របស់អ្នកដឹកនាំខ្មែរក្រហមទៅលើជាតិសាសន៍ និងជាតិយមផង ។
ការជាប់កាំងក្នុងវិស័យអប់រំនេះ នៅតែបន្តរហូតមកដល់ប្រទេស
កម្ពុជា ក្រោយពេលរំដោះឆ្នាំ១៩៧៧/៧៨ ក្លាមៗ ហើយការបង្រៀន
ប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ក៏បានជួបប្រទះការលំបាក
យ៉ាងខ្លាំងដែរ ។ ប្រយោគក្នុងពាក្យស្នេហាទាំងពីរនេះ គឺបង្ហាញឲ្យ
ឃើញពីដំណោះស្រាយនៃភាពជាប់កាំងនៃវិស័យអប់រំ ព្រមទាំង
បង្ហាញពីការយកចិត្តទុកដាក់លើការសិក្សាប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជា
ប្រជាធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ១៩៧៧) ។

ផ្ទាំងពាក្យស្នេហានេះ កំពុងស្ថិតក្នុងបរិវេណវិទ្យាល័យ ហេង
សិរិនៃព្រៃល្អា ក្រោមជំនួយទប់ទល់ពីមូលនិធិ ស៊ីណូ ស៊ីនេហ្គា (Chino
Cienega Foundation) តាមរយៈបុគ្គលិកមូលនិធិម្នាក់ឈ្មោះ សាលី
ប៊ែនសុន (Sally Benson) ។ មកដល់បច្ចុប្បន្ននេះ វិទ្យាល័យ ហេង
សិរិនៃ ព្រៃល្អា គឺជាទីតាំងទី១៧ ដែលមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
និងក្រសួងអប់រំ យុវជន និងកីឡា បានដំឡើងពាក្យស្នេហាទាំងពីរ
ចងចាំ ព្រមទាំងកម្មវិធីចែកសៀវភៅប្រវត្តិសាស្ត្រកម្ពុជាប្រជា
ធិបតេយ្យ (១៩៧៥ - ៧៧) ។ **ដេង ពន្យារ៉ាស៊ី**

ទួន ឆន សមមិត្តនារីកងយុប

ទួន ឆន បច្ចុប្បន្នមានអាយុ៥៥ឆ្នាំ មានស្រុកកំណើតនៅ ភូមិតាក្នុង សង្កាត់ខ្លែង ស្រុកសណ្តាន់ ខេត្តកំពង់ធំ ។ កាលពីក្នុង ឆន មិនបានចូលរៀនទេ គឺគាត់នៅមើលថែបង្កូនកូនៗ នៅផ្ទះ ព្រោះម្តាយ មេម៉ាយ ហើយត្រូវធ្វើស្រែដើម្បីចិញ្ចឹមកូន ។ ក្រោយមក ក៏មាន ព្រឹត្តិការណ៍យន្តហោះមកទម្លាក់គ្រាប់បែក ប៉ុន្តែមិនត្រូវចំភូមិរបស់ ឆន រស់នៅទេ គឺត្រូវចំផ្ទះប្រជាជននៅភូមិកាជួរ ក្នុងស្រុកសណ្តាន់ ។ បន្ទាប់ពីហេតុការណ៍នេះ ខ្មែរក្រហមបានចូលមកឈាសនាប្រជាជន ក្នុងភូមិឲ្យងើបឡើងប្រឆាំងទៅនឹងការទម្លាក់ និងរបប លន់ នល់ ។ ឆន និងក្មេងៗ នៅក្នុងភូមិជាច្រើននាក់ត្រូវបានខ្មែរក្រហមប្រមូលឲ្យចូល ក្នុងកងកុមារ ។ មួយរយៈក្រោយមក អង្គការបានចាត់តាំង ឆន ឲ្យ ចូលទៅនៅក្នុងកងចល័តនារី ដែលសមាជិកសរុបទាំងអស់ប្រមាណ ជា៦០ នាក់ ដោយមាននារី យិត ជាប្រធាន និងត្រូវបានបំបែក ឲ្យ រស់នៅបែកពីទីពុកម្តាយ ។ ចំណែកការងាររបស់ ឆន នៅពេលនោះ គឺលើកទំនប់ ដឹកប្រឡាយ និងរែកដី ។

ឆន ធ្វើការនៅកងចល័តបានរយៈពេលប្រមាណ៦ខែ ក៏ត្រូវ អង្គការផ្លាស់ឲ្យទៅធ្វើជាកងយុប នៅសង្កាត់ខ្លែង ស្រុកសណ្តាន់ ខេត្តកំពង់ធំ ។ ការងាររបស់ ឆន គឺដើរស៊ើបការណ៍ និងឈ្លាត ពេលយប់នៅក្នុងភូមិ ក្នុងសង្កាត់ខ្លែង នៅពេលដែលអង្គការសង្ស័យ ថា មានគិញចូលមកបង្កចលាចល ។ បន្ទាប់មកឆន បានយកព័ត៌មាន ដែលគាត់ប្រមូលទៅរាយការណ៍ជូនប្រធានយុបឈ្មោះ ព្រាប ដើម្បីមានវិធានការបន្តទៀត ។ នៅពេលនោះដែរ ឆន ក៏មានការកិច្ច ចុះទៅអប់រំប្រជាជនណាដែលគាត់សង្កេតឃើញថា បាននិយាយ ប៉ះពាល់ដល់ចលនាបដិវត្តន៍ ហើយបើគាត់អប់រំរយៈពេលបីលើក ហើយ នៅតែមិនស្តាប់ កងរបស់ ឆន និងមានវិធានការបន្តទៀត ។ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ ដោយសារការឃោសនាថា កងទ័ពវៀត ណាមសម្លាប់ និងរំពោះ ឆន និងមីនរបស់គាត់ម្នាក់ទៀតបានតែច ចេញពីភូមិទៅតាមយោធាខ្មែរក្រហម ។ នៅតាមផ្លូវ ឆន បានជួបការ លំបាកយ៉ាងខ្លាំង ព្រោះគាត់មិនមានអង្ករសម្រាប់ដាំបាយ និងទឹក

សម្រាប់ផឹក ។ នៅពេលនោះ មានអ្នកជម្លៀសជាច្រើនបានស្លាប់ ដោយសារអត់អាហារ និងទឹក ។ នៅពេលខ្វះខាតខ្លាំង ទើបកង យោធាខ្មែរក្រហមចូលទៅសុំអង្ករពីប្រជាជននៅក្នុងភូមិយកមក ដាំបាយ និងបែកគ្នាហូប ។ ឆន បានដើរកាត់ព្រៃរយៈពេលប្រមាណ បីខែ សំដៅទៅជួរភ្នំដងរែក ។ ពេលខ្លះ ឆន ត្រូវតោងរំលីឡើង លើភ្នំ ចំណែកអ្នកដែលជួបការលំបាកខ្លាំងនៅខណៈនោះ គឺអ្នក ជម្លៀសដែលមានកូនកូនៗ នៅជាមួយដែលត្រូវបីពីមុខ និងស្តាយ ពីក្រោយឡើងភ្នំ ។ ពេលយប់ ឆន ត្រូវដេកផ្ទាល់ដី ដោយគ្មានភ្លយ ដណ្តប់ ថែមទាំងមិនហ៊ានដុតភ្លើងសម្រាប់កម្ដៅខ្លួន និងការពារនូវ ការយាយីពីសត្វសាហាវផង ព្រោះខ្លាចកងទ័ពវៀតណាមប្រទះ ឃើញ ។

នៅឆ្នាំ១៩៨០ ខ្មែរក្រហមបានរៀបចំកងទ័ពឡើងវិញ និង បានចាត់តាំងឲ្យ ឆន ចូលក្នុងកងនារីដឹកជញ្ជូន ។ ឆន ធ្វើការរហូត ដល់ឆ្នាំ១៩៨៥ ទើបខ្មែរក្រហមបានរៀបចំត្រូវមានប្តីធ្វើជា យោធា ។ បន្ទាប់ពីរៀបការរួច ប្តីរបស់ ឆន ត្រូវចេញទៅច្បាំងនៅ សមរភូមិមុខ ចំណែក ឆន ដែលមិនទាន់មានកូនត្រូវធ្វើការនៅក្នុង កងដឹកជញ្ជូនដដែល ដោយត្រូវជញ្ជូនស្បៀងអាហារ និងគ្រាប់ រំសេវចេញពីយ្វាងនៅលើភ្នំដងរែក យកទៅដល់ឲ្យយោធានៅ សមរភូមិមុខ ដែលពេលនោះដឹកនាំដោយ តាសារឿន ប្រធានកងពល លេខ២ ។

ក្រៅពីការងារដឹកជញ្ជូន ឆន ត្រូវបិទចម្រុះបន្ថែមទៀត ដើម្បីដល់ទៅឲ្យអង្គភាពទ័ពយកទៅដាក់ការពារកុំឲ្យកងទ័ពវៀតណាម ជ្រៀតចូលមកតំបន់ខ្លួន ។

រហូតដល់យោធាខ្មែរក្រហមធ្វើសមាហរណកម្មជាមួយរដ្ឋា ភិបាល នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ទើប ឆន និងគ្រួសារចុះពីលើភ្នំមករស់នៅ ឃុំលំទង ស្រុកអន្លង់រែងវិញ ដោយប្រកបរបរធ្វើស្រែ និងចម្ការរហូត មកដល់សព្វថ្ងៃ ។

សោម ម៉ីនថង

បាត់បង្គំជូនមួយកូនរបបខ្មែរក្រហម

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ កែ ដុកឡុង បានបាត់បង្គំជូនមួយឈ្មោះ ឡូ អ៊ុំ ហួយ ហៅ នាវ នាវ (ស្រី) កើតនៅឆ្នាំ១៩៦៦ ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ ។ នៅក្នុងអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៨-១៩៧៩ នាងមានអាយុប្រហែល ១២ ឬ១៣ឆ្នាំ ។ ឪពុករបស់នាងគឺជាបងប្រុសធំទីពីររបស់ម្តាយខ្ញុំ ។

នៅឆ្នាំ១៩៧៨ ឪពុករបស់ នាវ ឈ្មោះ ឡូ ស៊ីវ ពីង ត្រូវខ្មែរក្រហមសម្លាប់នៅការដ្ឋានការងារមួយ ដោយសារតែគាត់បានលួចមាន់យកមកក្រូសារហូប ។ ចំណែកម្តាយរបស់ នាវ ឈ្មោះ ឡូ ពី អ៊ុន បានធ្វើអត្តឃាតក្រោយពេលបានដឹងពីការស្លាប់របស់ប្តី ។ មុននឹងធ្វើអត្តឃាត ម្តាយរបស់ នាវ បានយក នាវ ទៅធ្វើប្អូនស្រីរបស់គាត់ នេះបើតាមសម្តីមិត្តភក្តិរបស់ម្តាយ នាវ ដែលធ្លាប់រស់នៅជាមួយគ្នាប្រាប់ ។ មិត្តភក្តិម្តាយរបស់ នាវ បានឲ្យដឹងទៀតថា ក្រោយពីការស្លាប់របស់ឪពុកម្តាយ នាវ បានស្តាយកាចូបមួយដែលមានមាសមួយចំនួនដែលឪពុកម្តាយរបស់នាងបន្សល់ទុកឲ្យ ។

នៅអំឡុងឆ្នាំ១៩៧៨-៧៩ នាវ និងម្តាយមីង ប្អូនស្រីខាងម្តាយរបស់ (នាវ) បានចេញដំណើរទៅព្រំដែនថៃ ដោយពេលនោះម្តាយមីងរបស់ នាវ បានយកកាចូបពី នាវ រួចហើយទុកឲ្យ នាវ រស់នៅតែម្នាក់ឯង ។

ប្រសិនបើបងប្អូនណាបានឮ ឬស្គាល់ឈ្មោះនាង សូមទាក់ទងមកខ្ញុំបាទតាមរយៈអាសយដ្ឋាន ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ឬតាមរយៈទូរសព្ទលេខ ០២៣២១១ ៨៧៥ ។

ក្រុសារ នាវ នាវ ៥ឆ្នាំ១៩៧០ ។ ជួរខាងមុខ រូបទីពីររាប់ពីឆ្វេង នាវ នាវ ។ ឪពុក នាវ កាលពីក្មេង

ចាប់ពីរបបខ្មែរក្រហម ដល់ឧប្បត្តិហេតុ ហាំបាឌី : អត្តសញ្ញាណជនជាតិចាម នៅក្នុងយុគសម័យសកលកាតូមនីយកម្ម

(ភពីលេខមុន)

ជំពូក៧

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន: ការកសាងឡើងវិញនូវអត្តសញ្ញាណស្នូល និងជ័យ

សៀវភៅនេះ បានព្យាយាមបកស្រាយអត្តសញ្ញាណចាម ដោយប្រើប្រាស់រូបមន្តស្នូល និងជ័យ ។ អត្តសញ្ញាណស្នូលពិបាក និងប្រើប្រាស់រយៈពេលយូរសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ។ អត្តសញ្ញាណ ជាយ មានអាយុកាលខ្លី និងងាយផ្លាស់ប្តូរ ហើយកំណត់រូបរាងដោយ អត្តសញ្ញាណស្នូល ។ អត្តសញ្ញាណប្រភេទនេះត្រូវបានបង្កើតឡើង ក្នុងក្របខណ្ឌអត្តសញ្ញាណស្នូល តែអត្តសញ្ញាណទាំងពីរតែងតែ

ប្រឆាំងនឹងគ្នា ប៉ុន្តែក៏សម្របសម្រួលជាមួយគ្នាដែរក្នុងអំឡុងព្រឹត្តិ ការណ៍ប្រវត្តិសាស្ត្រខ្លីមួយដែរ ។ ដំណើរការនៃភាពចម្រុះចម្រាស នេះកើតឡើងក្នុងជ័យដែលអត្តសញ្ញាណស្នូលមួយចំនួនមានអាទិ ភាព និងសារសំខាន់ជាងអត្តសញ្ញាណស្នូលដទៃទៀត ។

ក្នុងសម័យអន្តរកាល អត្តសញ្ញាណស្នូលមួយចំនួនពុំសូវមាន សារសំខាន់ដូចអត្តសញ្ញាណស្នូលដទៃទៀត ក្នុងពេលជាមួយគ្នានេះ អត្តសញ្ញាណជាយមានការផ្លាស់ប្តូរទៅវិញ ។ នៅក្នុងសៀវភៅនេះ អត្តសញ្ញាណចាមត្រូវបានបកស្រាយនៅក្នុងក្របខណ្ឌស្នូល និងជ័យ ដើម្បីជៀសវាងការបញ្ចូលអត្តសញ្ញាណចាមដ៏ស្មុកស្មាញជាច្រើន ឲ្យទៅជាអត្តសញ្ញាណតែមួយដែលគ្មានចលនា ប៉ុន្តែក៏ផ្លាស់ប្តូរច្រើន

ខ្មែរ- អ៊ីស្លាមចូលរួមស្តាប់សវនាការនៅលាការខ្មែរក្រហម

ក្នុងពេលជាមួយគ្នា សណ្ឋានជាច្រើនស្របពេលជាមួយគ្នាទៅវិញ ហើយនេះដូចទៅនឹងអ្វីដែល លោក ហល (Hall) ថ្ងៃនៅក្នុងការ បង្កើតទ្រឹស្តីទាក់ទងអត្តសញ្ញាណវប្បធម៌របស់គាត់ថា “អត្តសញ្ញាណ វប្បធម៌គឺជាបញ្ហាទាក់ទងនឹងការប្រែក្លាយ និងការក្លាយជាបុគ្គល ម្នាក់ៗ” លោក ហល ក៏យល់ឃើញថាអត្តសញ្ញាណទូទៅ មានលក្ខណៈ ដូចជា “ផលិតកម្មមួយដែលមិនចប់” ។ អត្តសញ្ញាណជាយថាម ប្រសប់យ៉ាងល្អទៅតាមទស្សនៈរបស់លោក ហល ដែលយល់ថាអត្ត សញ្ញាណគឺជាដំណើរផលិតកម្ម ។

អត្តសញ្ញាណពីរដំណាក់កាលរបស់ជនជាតិចាមនៅក្នុងប្រទេស កម្ពុជាមានដូចជា ពួកគេគឺជាបញ្ហាភូមិប្រទេសចម្ប៉ា និងជាអ្នក គោរពប្រណិប័តន៍សាសនាអ៊ីស្លាម ។ បិរមប្រវត្តិសាស្ត្របានបង្ហាញ ថា ចាប់តាំងពីមានការផ្លាស់ប្តូរសាសនាទៅជាអ៊ីស្លាម ជនជាតិចាម កំណត់អត្តសញ្ញាណខ្លួនឯងជាមួយប្រទេសចម្ប៉ាដែលបានរលាយ សាបសូន្យ និងសាសនាអ៊ីស្លាម ។ អត្តសញ្ញាណជាយថាមទៅនឹង កត្តាមួយចំនួនដូចជា និកាយអ៊ីស្លាម ការស្រោចស្រង់អ៊ីស្លាម និងការ នយោបាយ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍ ការស្រោចស្រង់ និងការ កសាងឡើងវិញនូវវប្បធម៌ សាសនា និងការអប់រំបែបវិទ្យាសាស្ត្រ (ដូចដែលបានបកស្រាយបន្ទាប់មកទៀត) ។ អត្តសញ្ញាណជាយថាម បានបែងចែកចេញជាបីក្រុមសំខាន់ៗ មានដូចជា និកាយ នយោ បាយ និងសេដ្ឋកិច្ច ។

ទស្សនៈរបស់ជនជាតិចាមគឺការចាត់ទុកខ្លួនជាពលរដ្ឋក្នុង តំបន់ និងសកល ខុសពីទស្សនៈរបស់ប្រជាជនខ្មែរជាច្រើន ដែលយល់ ថាខ្លួនមានទំនាក់ទំនងទីតាំងភូមិសាស្ត្រជាមួយប្រទេសកម្ពុជា ។ ដោយសារតែខ្លួនជាអ្នកគោរពប្រណិប័តន៍សាសនាអ៊ីស្លាម និងជាជន អន្តោប្រវេសន៍ជនជាតិចាម ចាត់ទុកខ្លួនឯងមិនគ្រាន់តែជាប្រជាជន កម្ពុជា (ឬខ្មែរដែលជាពាក្យសំដៅទៅប្រជាជនខ្មែរទូទៅ) ប៉ុន្តែក៏ជា សមាជិកនៃសហគមន៍អ៊ីស្លាមនៅទូទាំងពិភពលោកដែរ ។

១) អត្តសញ្ញាណសាសនា

នៅក្នុងសៀវភៅនេះ ជនជាតិចាមមានអត្តសញ្ញាណស្នូលពីរ គឺអត្តសញ្ញាណសាសនា និងអត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុ ។ អត្តសញ្ញាណ ស្នូលទាំងពីរ បានផ្តាច់ពួកគេចេញពីក្រុមជនជាតិដើមភាគតិច នៅ កម្ពុជាជាពិសេសគឺជនជាតិខ្មែរ ។ ដោយហេតុតែជនជាតិខ្មែរមាន

ប្រជាជនច្រើនជាងគេ អត្តសញ្ញាណស្នូលទាំងពីររបស់ជនជាតិចាម ត្រូវបានប្រៀបធៀបជាមួយនឹងសាសនា និងអត្តសញ្ញាណជាតិ ពន្ធុរបស់ជនជាតិខ្មែរ ។ អត្តសញ្ញាណសាសនារបស់ជនជាតិចាមគឺ អ៊ីស្លាម ខណៈពេលអត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុគឺ ចាម ដែលជាបញ្ហាភូមិ របស់នគរសាបសូន្យចម្ប៉ា ។

សៀវភៅនេះក៏បានអះអាងថា ខុសប្លែកពីទស្សនៈបែប ពិភាក្សាដែលកំណត់ថាអត្តសញ្ញាណជាដំណើរការមួយកំពុងតែបន្ត ជាជាន់អ្វីតែងតែនៅស្ថិតថេរមិនផ្លាស់ប្តូរអត្តសញ្ញាណចាមមាន អត្តសញ្ញាណស្នូល និងអត្តសញ្ញាណជាយ ។ នៅពេលដែលអត្ត សញ្ញាណជាយចាមចំណាយពេលច្រើនទស្សន៍រុករានសម្រាប់ប្តូរអត្ត សញ្ញាណស្នូលវិញ ត្រូវការរយៈពេលដល់ទៅច្រើនសតវត្សរ៍ ណោះ ។ សៀវភៅនេះយល់ស្របទៅតាមទស្សនៈដែលយល់ឃើញ ថាអត្តសញ្ញាណអ៊ីស្លាមគឺជាកត្តាមួយក្នុងការកំណត់ព្រំប្រទល់ខណ្ឌ ចែករាងជនជាតិចាម និងខ្មែរ ។ ទោះបីជាជនជាតិចាមគោរពនិកាយ ផ្សេងៗ ពីគ្នានៅក្នុងសាសនាអ៊ីស្លាមក៏ដោយពួកគេនៅតែជាមួយគ្នា ។ អត្តសញ្ញាណអ៊ីស្លាមខុសគ្នាពីអត្តសញ្ញាណនិកាយ (ដូចដែលបាន បង្ហាញបន្ទាប់មកទៀត) ពីព្រោះអត្តសញ្ញាណទាំងពីរត្រូវបានយក មកប្រៀបធៀបជាមួយអត្តសញ្ញាណព្រះពុទ្ធសាសនាដែលគោរព ប្រណិប័តន៍ដោយជនជាតិខ្មែរភាគច្រើន ។ នេះគឺជាព្រំដែនខណ្ឌចែក រវាងជនជាតិទាំងពីរដែលមិនអាចកែប្រែបាន ទោះបីជាមានការផ្លាស់ ប្តូរនៅក្នុងសាសនាអ៊ីស្លាមក៏ដោយ ។ អត្តសញ្ញាណនិកាយកើតមាន ឡើងដោយសារតែមានការបែកចែកនិកាយនៅក្នុងសាសនាអ៊ីស្លាម អ្នកគោរពប្រតិបត្តិនិកាយផ្សេងៗ គ្នានេះមានអត្តសញ្ញាណអនុ សាសន៍អ៊ីស្លាមផ្ទាល់ខ្លួន ។ អត្តសញ្ញាណអនុសាសនាអ៊ីស្លាមទាំងអស់ នេះត្រូវបាន ចាត់ទុកជាអត្តសញ្ញាណជាយ ដែលកំពុងតែផ្លាស់ប្តូរ ជាពិសេសក្នុងសតវត្សរ៍នេះ ។

ជនជាតិចាម បានទទួលយកអត្តសញ្ញាណសាសនាអ៊ីស្លាម ចាប់តាំងពីមានការប្តូរសាសនាពីហិណ្ឌូទៅអ៊ីស្លាមនៅក្នុងដំណាក់កាល ដំបូងនៃការភៀសខ្លួនរបស់ពួកគេមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជា ក្នុងសត វត្សរ៍ទី១៥ ។ សាសនាអ៊ីស្លាមបានបំបែកជនជាតិចាមចេញពីខ្មែរ ក្នុងទម្រង់មួយយ៉ាងច្បាស់លាស់ ។ ភាពខុសប្លែកគ្នាយ៉ាងខ្លាំងនេះ បណ្តាលឲ្យការផ្សារភ្ជាប់គ្នារវាងជនជាតិចាម និងជនជាតិខ្មែរ កម្រ

នឹងកើតមានឡើង ។ ការរៀបការឆ្លងសាសន៍គឺជាវិធីតែមួយគត់ដែលអាចមានការផ្លាស់ប្តូររវាងជាតិសាសន៍ទាំងពីរបាន ។ ជនជាតិចាមសំយុង្រនៅលើព្រះតែមួយគត់របស់ពួកគេគឺព្រះអល់ឡោះ និងជឿលើសាររបស់ព្រះអល់ឡោះ ដែលបានបកស្រាយដោយមូហាម៉ាត ប៉ូន្តែជនជាតិខ្មែរ គោរពប្រតិបត្តិតាមការទូន្មានប្រៀបប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធដែលបានគ្រាសដឹងតាមរយៈការធ្វើសម្បត្តិ ការបង្កត់ អាហារ និងការហូបបួស ។ នៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ពុទ្ធសាសនិកតម្រូវឲ្យយល់សេចក្តីនៅក្នុងគ្រូបិដកអំពីការចូលនិពន្ធ និងសង្គមមនុស្ស ។ មូស្លីមគោរពប្រណិប័តន៍យ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួនតាមពាក្យទូន្មានរបស់ព្រះអល់ឡោះ ដែលផ្សាយបន្តតាមរយៈ ទេពិហ្មេឡីល ទៅកាន់មូហាម៉ាត ។ គោលបំណងសំខាន់ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាគឺការឈានទៅដល់ការគ្រាសដឹងក៏ប៉ុន្តែ សាសនាអ៊ីស្លាមសង្កត់ធ្ងន់លើការសូត្រធម៌ និងចងចាំថានរណាជាព្រះច្រើនជាន់នៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។ ពុទ្ធសាសនិកយល់ថាការគោរពយ៉ាងខ្ជាប់ខ្ជួនទៅលើព្រះតែមួយអង្គដូចមូស្លីម បែបនេះមានលក្ខណៈចម្លែក ។ ពួកគេមិនត្រឹមតែអាចគោរពប្រណិប័តន៍ទៅតាមការទូន្មានរបស់ព្រះពុទ្ធនោះទេ ពួកគេក៏អាចជឿលើអ្នកតា និងព្រះដទៃទៀតបានដែរ ។ ពុទ្ធសាសនិកមិនចាំបាច់ចាំថានរណាជាព្រះពុទ្ធ ឬអ្វីទាំងអស់របស់ព្រះពុទ្ធនោះទេ ។ ពុទ្ធសាសនិកបើកចំហក្នុងការទទួលយកជំនឿចម្រុះសាសនាជនជាតិចាម ដែលកំពុងតែបន្ត និងលុបបំបាត់ចោលដានជំនឿចម្រុះសាសនាទាំងអស់ពីការប្រណិប័តន៍របស់ខ្លួន ។

ជនជាតិខ្មែរនៅវត្ត ចំណែកជនជាតិចាមនៅវិហារ ។ ខណៈពេលខ្មែរបន់ស្រន់រូបចម្លាក់ព្រះពុទ្ធ និងព្រះអាទិទេពដទៃទៀត ដោយមិនខ្វល់ខ្វាយពីទិសតំបន់ក្នុងការប្លង់ស្នង ជនជាតិចាមសំយុង្របែរទៅទិសនៃទីក្រុងម៉ាកាស ។ ក្នុងទីវត្តអារាមខ្មែរពោរពេញទៅដោយរូបសំណាក កំបូរ និងរូបចម្លាក់ប្រណិត ប៉ុន្តែវិហាររបស់ជនជាតិចាមពុំមានការកុបតែងលំអបែបនោះឡើយ ។ ទីវត្តអារាមគឺជាទីកន្លែងដែលសម្បូរទៅដោយរូបសំណាក និងសិល្បៈ ចំណែកព្រះវិហារចាម ជាទីកន្លែងនិមិត្តរូបសម្រាប់មូស្លីមប្រមូលផ្តុំគ្នាគោរពសំយុង្ររួមគ្នា ។ ជនជាតិខ្មែរមួយចំនួនតូចប៉ុណ្ណោះដែលដឹងពីមូលហេតុសាសនាអ៊ីស្លាមត្រូវអនុវត្តដូច្នោះ ។

វាជារឿងមួយក្នុងច្បាប់អារម្មណ៍ ដែលជនជាតិខ្មែរមាន

លក្ខណៈ បើកចំហចំពោះការគោរពសាសនាដទៃទៀត ដូចជាសាសនាហិណ្ឌូ និងវិញ្ញាណនិយម ប៉ុន្តែមិនមែនសាសនាអ៊ីស្លាមនោះទេ ។ ពេលខ្លះ ជនជាតិខ្មែរគិតថាសាសនាអ៊ីស្លាមគឺជាសាសនាពិបាកយល់ និងចាត់ទុកជនជាតិចាមជាក្រុមសម្ងាត់មួយដែលពួកគេពិបាកយល់ និងខ្លាចការធ្វើអំពើធ្ងប់របស់ក្រុមជាតិសាសន៍មួយនេះ ប៉ុន្តែការខ្លាចនេះមិនមានភ័ស្តុតាងច្បាស់លាស់នោះទេ ។

ព្រះពុទ្ធសាសនាអនុញ្ញាតឲ្យមានការរៀបការឆ្លងសាសន៍និងការបូរសាសនា ប៉ុន្តែសាសនាអ៊ីស្លាមអនុញ្ញាតឲ្យមានការរៀបការឆ្លងសាសន៍លុះត្រាតែអ្នកដែលមិនមែនមូស្លីមបូរសាសនាជាអ៊ីស្លាម ។ នេះជាមូលហេតុនៃការមិនពេញចិត្តមួយពីសំណាក់ពុទ្ធសាសនិកមួយចំនួន ដោយយល់ថាទង្វើបែបនេះអយុត្តិធម៌សម្រាប់ក្រុមជាតិពន្ធុខ្មែរ រួមទាំងមានការភ័យខ្លាចពីការត្រួតត្រាសាសនាអ៊ីស្លាមកលើប្រទេសកម្ពុជានាថ្ងៃខាងមុខ ។

ជនជាតិចាមមានការភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយបរទេសនៅប្រទេស ដែលខ្មែរមិនសូវមានទំនាក់ទំនង ។ ជនជាតិចាមពីតំបន់មូស្លីមម៉ាឡេស៊ីក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម ។ បន្ទាប់មកទៀត ពួកគេរកជំនួយពីអង្គការនៃបណ្តាប្រទេសអ៊ីស្លាមនៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ ១៩៨០ ។ ពួកគេទទួលបានជំនួយពីបណ្តាប្រទេសឈូងសមុទ្រ អារ៉ាប់សម្រាប់ការស្រាវជ្រាវសាសនា ការសិក្សា និងការអភិវឌ្ឍសហគមន៍ នៅដើមទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៩០ និងពេលបច្ចុប្បន្ន ។ សូម្បីតែនៅដើមពាក់កណ្តាលទសវត្សរ៍២០ ជនជាតិចាមតែងតែរកជំនួយពីប្រទេសមូស្លីមទាំងនេះ សម្រាប់ការសិក្សា និងការអភិវឌ្ឍសង្គម ។ ប៉ុន្តែជនជាតិខ្មែរកម្រទាក់ទង ឬអំពាវនាវសុំជំនួយពីប្រទេសទាំងអស់នោះ ទោះបីជាស្ថិតនៅក្នុងកាលៈទេសៈចាំបាច់យ៉ាងណាក៏ដោយ ។

ការធ្វើធម្មយាត្រាទៅទីក្រុងម៉ាកាសប្រចាំឆ្នាំ គឺជាទំនៀមទម្លាប់តឹងរ៉ឹងរបស់សាសនាអ៊ីស្លាម ដែលបណ្តាលឲ្យមានកន្លាតរវាងខ្មែរ និងចាម ។ ជនជាតិចាមត្រូវធ្វើធម្មយាត្រាទៅកាន់ទីកន្លែងកំណើតរបស់សាសនាអ៊ីស្លាមទីក្រុងម៉ាកាសក្នុងប្រទេសអារ៉ាប់ស៊ីសាអូឌី ។ ជនជាតិខ្មែរដឹងថាទីកន្លែងកំណើតនៃសាសនារបស់ខ្លួនស្ថិតនៅក្នុងប្រទេសនេប៉ាល់ ដែលធ្លាប់ជាតំបន់ត្រួតត្រាដោយប្រទេសឥណ្ឌា ប៉ុន្តែពុទ្ធសាសនិកពុំមានកាតព្វកិច្ចរៀបចំពិធីសាសនានៅក្នុងប្រទេសនេប៉ាល់ ឬប្រទេសឥណ្ឌា ដែលជាទីកន្លែងពួកគេទទួលបាន

ការសិក្សាខាងផ្នែកសាសនា និងសង្គម ។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ពុទ្ធសាសនា
និក ដែលមានទ្រព្យស្តុកស្តម្ភមួយចំនួន បានកសាងវត្តអារាមនៅក្នុង
ប្រទេសឥណ្ឌា តែការសាងសង់នេះមិនមែនជាការពិតប្រាកដទេ ។

ជនជាតិខ្មែរជាពុទ្ធសាសនិកបានកម្ចីពាក្យពីភាសាបាលី និង
សំស្ក្រឹត ដែលជាភាសាដើមនៃកម្ចីព្រះពុទ្ធសាសនា នៅពេលដែល
ជនជាតិចាមប្រើភាសាចាម និងអាវាបក្នុងកម្ចីព្រះសាសនា និងការ
ប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នារបស់ពួកគេ ។ មុនពេលកម្ចីព្រះ ខេមរភារប្រើយ
កម្មរបស់សម្តេចព្រះសីហនុ ចាប់ផ្តើមជនជាតិចាមយ៉ាងច្រើនពុំ
សូវនិយាយភាសាខ្មែរនេះ តែកម្មវិធីមួយនេះត្រូវបានរឹតតែ
សំណាក់ថ្នាក់ដឹកនាំចាមយ៉ាងខ្លាំង ។ បន្ទាប់ពីកម្មវិធីនេះមក ជនជាតិ
ចាមនិយាយភាសាខ្មែរច្រើនជាងមុន លើកលែងតែចាមរស់នៅ
តាមជនបទ និងសហគមន៍ដាច់ស្រយាល ដែលនៅទីនោះ ស្ត្រី និង
ក្មេងៗ ចាមនិយាយភាសាខ្មែរបានតិចតួចប៉ុណ្ណោះ ។ រាល់ពេលជន
ជាតិចាមសំយុង្រជាភាសាអាវាប ជនជាតិខ្មែរតែងតែនិយាយថា
ពួកកំពុងតែ“ល្អ” ។ របៀបបង្ហាញខ្លួនក្នុងការធ្វើសំយុង្រមានលក្ខណៈ
ស្រទន់ និងព្រៃព្រួចសម្រាប់ជនជាតិខ្មែរជាអ្នកស្តាប់ ។

សរុបសេចក្តីមក ក្នុងចំណោមក្រុមជនជាតិភាគតិចទាំងអស់
នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ជនជាតិចាម គឺជាជនជាតិមួយដែលមាន
សាសនាខុសប្លែកខ្លាំងពីជនជាតិខ្មែរ ។ វាក៏ជារឿងមួយចម្លែកដែល
ក្រុមជនជាតិទាំងពីរអាចរស់នៅជាមួយអស់រយៈពេលជាច្រើនរយ
ឆ្នាំដោយគ្មានជម្លោះសាសនាធ្ងន់ ទោះបីជាជនជាតិចាមខុសប្លែក
យ៉ាងខ្លាំងពីខ្មែរ ។ អត្តសញ្ញាណសាសនារបស់ជនជាតិចាមមាន
លក្ខណៈខ្លាំង រឹងមាំ ទោះបីជាខ្មែរក្រហមប៉ុនប៉ងលុបបំបាត់សាសនា
អ៊ីស្លាម ដោយហាមឃាត់មិនឲ្យសំយុង្រ កម្មវិហារ ដុតកម្ចីត្រូវបាន
និងឯកសារសាសនា សម្លាប់អ្នកដឹកនាំសាសនា រួមទាំងអ្នកកាន់
សាសនាមូស្លីមក៏ដោយ ជនជាតិចាមនៅតែគោរពប្រណិប័តន៍
សាសនាអ៊ីស្លាម បន្ទាប់ពីអំពើប្រល័យពូជសាសន៍បានបញ្ចប់ ។
ពុំមានការប្តូរសាសនាណាកើតឡើងទៀតក្រោយពីសម័យខ្មែរ
ក្រហមទេ ហើយចំនួនប្រជាជនចាមក៏កើនឡើងជាបណ្តើរៗ ចាប់
តាំងពីសម័យខ្មែរក្រហមដែរ ។

២) អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុ

អត្តសញ្ញាណស្នូលពីរផ្សេងទៀតរបស់ជនជាតិចាម គឺពួក

គេជាបច្ចុប្បន្នរបស់អាណាចក្រចម្ប៉ា និងនិយាយភាសាចាម ។
លក្ខណៈសម្បត្តិទាំងពីរនេះបានផ្តល់ជនជាតិចាមចេញពីជនជាតិខ្មែរ
និងក្រុមជាតិពន្ធុដទៃទៀតនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ អត្តសញ្ញាណជាតិ
ពន្ធុរបស់ចាមមានដើមកំណើតនៅក្នុងអតីតនគរចម្ប៉ា និងការផ្លាស់
លំនៅដំបូងរបស់ជនជាតិចាមមកកាន់ប្រទេសកម្ពុជានៅ
ចុងសតវត្សទី១៥ ។ អត្តសញ្ញាណនេះបានបង្ហាញកាន់តែច្បាស់
តាមរយៈរូបចម្លាក់ និងអក្សរចារឹកនៅតាមជញ្ជាំងប្រាសាទបាយ័ន
ពីការលួចប្លន់ និងបំផ្លិចបំផ្លាញទីក្រុងអង្គរពីសំណាក់ជនជាតិចាម
ក្នុងឆ្នាំ១១៧៧ ។ អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុរបស់ជនជាតិចាមត្រូវបាន
កំណត់ដោយប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ពួកគេ ហើយអត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុ
បានផ្តល់ជនជាតិចាមចេញពីជនជាតិខ្មែរ និងក្រុមជាតិពន្ធុដទៃទៀត ។
ដោយសារតែប្រទេសចម្ប៉ាធ្លាប់មានទំនាក់ទំនងជាមួយអាណាចក្រ
ខ្មែរ អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុ នៅតែជាអត្តសញ្ញាណស្នូលដ៏រឹងមាំមួយ
នាពេលបច្ចុប្បន្ន ។

ជនជាតិភាគតិចចាមតែងតែត្រូវបានចាត់ទុកជាបច្ចុប្បន្ននៃ
អតីតនគរចម្ប៉ា ដែលសព្វថ្ងៃជាតំបន់រៀតណាមកណ្តាល ។ នាពេល
បច្ចុប្បន្នបច្ចុប្បន្នបច្ចុប្បន្ននៃទាំងអស់នេះរស់នៅពាសពេញឥណ្ឌូចិន ភាគច្រើន
នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ខណៈដែលជនជាតិចាមត្រូវបានគេជឿជាក់
ថាជាព្រាហ្មណ៍និងក្រុមជនជាតិម៉ាឡាយូប៊ូលីនេស៊ី ជនជាតិខ្មែរជា
ក្រុមជនជាតិដើមអម្បូរអូស្ត្រូនេស៊ី ។ ភាសាចាមមានលក្ខណៈប្រហាក់
ប្រហែលទៅ និងភាសាម៉ាឡេដូ និងក្រុមជនជាតិដទៃទៀតនៅប្រជុំ
កោះអាស៊ីអាគ្នេយ៍ (ក្រុមអម្បូរអូស្ត្រូនេស៊ី) ។ ភាសាខ្មែរមានប្រភព
ចេញពីក្រុមអម្បូរអូស្ត្រូនេស៊ី និងត្រូវបាននិយាយដោយក្រុមជន
ជាតិជាច្រើន នៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ដីកោក ។

ជនជាតិចាម និងខ្មែរចាប់កំណើតនៅតំបន់ទប់ទឹកឥណ្ឌូចិន
ដូចគ្នា ដូច្នេះក្រុមជនជាតិទាំងពីរទទួលបានឥទ្ធិពលពីវប្បធម៌ និងសាសនា
ឥណ្ឌា ។ សព្វថ្ងៃនេះ មានប្រាសាទហិណ្ឌូយ៉ាងច្រើននៅពាសពេញ
ភូមិភាគកណ្តាល និងភាគខាងត្បូងប្រទេសរៀតណាមដែលប្រាសាទ
ទាំងអស់នេះបានកសាងដោយស្តេចចាមដើម្បីគោរពប្រណិប័តន៍
សាសនាហិណ្ឌូ ។ ខណៈពេលជាមួយគ្នា ជនជាតិខ្មែរក៏គោរពប្រណិ
ប័តន៍សាសនាហិណ្ឌូ និងបានកសាងប្រាសាទធំៗ ដើម្បីទទួលទេវតា
ព្រះហិណ្ឌូ ។ ក្រៅដែលជនជាតិខ្មែរនៅតែបន្តគោរពប្រណិប័តន៍

សាសនាហិណ្ឌូ ជនជាតិចាម បាត់ដំបង ភ្នំពេញ រតនគិរី ប្រទេស
វៀតណាម រួមទាំងវប្បធម៌របស់ខ្លួន បន្ទាប់ពីពួកគេភៀសខ្លួនមក
រស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ក្នុងស្ថានភាពដ៏ទន់ខ្សោយនេះ ជនជាតិ
ចាមបានផ្លាស់ប្តូរអត្តសញ្ញាណសាសនាពីហិណ្ឌូទៅអ៊ីស្លាម ។ ជា
លទ្ធផល សាសនាអ៊ីស្លាមបានបង្កើតរបបជនជាតិចាមមិនឲ្យ
រួមបញ្ចូលជាមួយក្រុមជនជាតិខ្មែរ ហេតុដូច្នេះ អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុ
របស់ជនជាតិចាមត្រូវបានការពារ ។

សម្រាប់ទីតាំងភូមិសាស្ត្រ ក្រុមជនជាតិភាគតិចចាមជាញឹក
ញាប់រស់នៅក្នុងតំបន់ផ្សេងពីខ្មែរ ។ ជនជាតិចាមភាគច្រើនរស់នៅ
តាមដងទន្លេមេគង្គ និងនៅជុំវិញបឹងទន្លេសាប ប៉ុន្តែជនជាតិខ្មែររស់
នៅតំបន់ទំនាបកណ្តាល ។ មុខរបររបស់ជនជាតិចាមគឺខុសគ្នាដែរ
ភាគច្រើនប្រជាជនខ្មែរធ្វើស្រែ នៅពេលដែលជនជាតិចាមនេសាទ
ធ្វើកសិកម្មរយៈពេលខ្លីនៅតាមច្រាំងទន្លេ លក់សាច់គោ និងផលិត
ផលសាច់គោផ្សេងៗ ។ ភាពខុសគ្នាខាងផ្នែកមុខរបរ និងទីតាំងភូមិ
សាស្ត្របានបណ្តាលឲ្យជនជាតិចាមក្លាយជាក្រុមជាតិពន្ធុដាច់ដោយ
ឡែកពីគេ ។

ក្រុមចាមមួយក្រុម ដែលមានឈ្មោះថាក្រុមអ៊ីម៉ាមសាន់បាន
ចាត់ទុកខ្លួនឯងជាអ្នកការពារ និងថែរក្សាអត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុចាម ។
ក្រុមចាមមួយនេះគោរពប្រតិបត្តិនិកាយមួយនៅក្នុងសាសនាអ៊ី
ស្លាម ដែលផ្តោតសំខាន់លើជំនឿចំពោះសាសនា និងការប្រណិប័តន៍
វប្បធម៌ចម្រុះ ។ ក្រុមមួយនេះ ក៏ព្យាយាមថែរក្សាភាសា និងប្រវត្តិ
សាស្ត្រចាមឲ្យបានគង់វង្ស ។ ពួកគេព្យាយាមថែរក្សាភាសាចាមតាម
រយៈគម្រោងបង្កើតវចនានុក្រមភាសាចាម និងចងក្រងរាល់ភ័ស្តុតាង
នៃប្រវត្តិសាស្ត្ររបស់ប្រទេសចម្ប៉ា ។ ការប្រណិប័តន៍សាសនាអ៊ី
ស្លាមរបស់ក្រុមមួយនេះមានភាពខុសគ្នាពីជនជាតិចាមដទៃទៀត
និងចំណុចដែលគួរឲ្យកត់សម្គាល់នោះគឺការសំយុងតែម្តងប៉ុណ្ណោះ
ក្នុងមួយសប្តាហ៍ ។

ភាសាចាម គឺជាការចង្អុលបង្ហាញភាពរឹងមាំនៃអត្តសញ្ញាណ
ជាតិពន្ធុចាម ។ នេះគឺជាភាសាមួយដែលដាស់តឿនទាំងជនជាតិ
ខ្មែរ និងចាមពីប្រភពដើមនៃប្រជាជនចាមនៅក្នុងប្រទេសចម្ប៉ាដែល
ជាអាណាចក្រមួយដាច់ដោយឡែកពីប្រទេសកម្ពុជា ដែលមានកង
ទ័ព និងវប្បធម៌រីកចម្រើន ។ បច្ចុប្បន្ន ជនជាតិចាមនៅតែនិយាយ

ភាសារបស់ពួកគេដែលជាមធ្យោយ បាយមួយយ៉ាងល្អក្នុងការថែ
រក្សាអត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុ ។ ប៉ុន្តែការប្រើប្រាស់ភាសាចាមនៅក្នុង
ប្រទេសកម្ពុជាមិនបាននាំមកនូវឱកាសការងារសម្រាប់យុវវ័យ
ចាម ឬអត្ថប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចដល់សហគមន៍ចាមទូទៅ ។ យោង
ទៅតាមបទសម្ភាសន៍របស់អ្នកនិពន្ធជាមួយនិស្សិតចាមបរិញ្ញាបត្រ
ភាសាចម្បងរបស់ពួកគេនៅកន្លែងការងារ គឺភាសាអង់គ្លេស និង
ភាសាអារ៉ាប់ ។ ភាសាអង់គ្លេសជួយឲ្យពួកគេរកបានការងារនៅក្នុង
ទីផ្សារសេរី និងមានឱកាសប្រកួតប្រជែងជាមួយនិស្សិតខ្មែរ ។ ភាសា
អារ៉ាប់អនុញ្ញាតឲ្យពួកគេរកបានការងារនៅបណ្តាប្រទេសឈូង
សមុទ្រ ក៏ដូចជាអង្គការអារ៉ាប់ជាច្រើនទៀត ។ យុវវ័យចាមជំនាន់
ក្រោយនិយាយភាសាចាមនៅតែក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេប៉ុណ្ណោះ
ដើម្បីថែរក្សាអត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធុ និងពូជពង្សរបស់ពួកគេ ។

ប្រជាជនខ្មែរជាច្រើនចង់ចាំថា ជនជាតិចាមជាមនុស្សមួយ
ក្រុម ដែលធ្លាប់ឈ្លានពានអាណាចក្រខ្មែរ ។ ការចង់ចាំបែបនេះ បាន
ផ្តាច់ជនជាតិចាមចេញពីជនជាតិខ្មែរ ។ ជនជាតិខ្មែរតែងតែភ្ជាប់ខ្លួន
ឯងទៅនឹងភាពរុងរឿងរបស់ចក្រភពអង្គរ ក្នុងនាមជាអ្នកដែលបាន
កសាងប្រាសាទប្រសើរក្រៃលែងជាច្រើន និងធ្លាប់មានអំណាចខ្លាំង
ក្លា ដែលមានគ្រាមួយអាណាចក្រខ្មែរបានលាតសន្ធឹងដល់ភាគខាង
ត្បូងប្រទេសថៃ ។ យោងទៅតាមការចងចាំប្រវត្តិសាស្ត្រជារួម
ជនជាតិចាមបានឈ្លានពានអង្គរនៅក្នុងឆ្នាំ១១៧៧ និងត្រួតត្រា
ទីក្រុងអង្គរនេះអស់រយៈពេលពីរទៅបីឆ្នាំ ។ ភាពជោគជ័យរបស់ជន
ជាតិចាមកើតឡើងមុនការឈ្លានពានរបស់ថៃ និងមុនពេលនៃការ
ធ្លាក់ចុះបន្តិចម្តងៗរបស់ទីក្រុងអង្គរ ។ ការវាយឈ្លានពាននេះត្រូវ
បានឆ្លាក់នៅតាមជញ្ជាំងប្រាសាទបាយ័ន ដែលបន្ទូលជាភ័ស្តុតាង
ច្បាស់លាស់មួយក្នុងការខណ្ឌចែកជនជាតិចាមពីជនជាតិខ្មែរ ។

កត្តាមួយទៀត ដែលនៅក្នុងសតិសម្បជញ្ញៈជាតិពន្ធុរបស់
ជនជាតិចាម គឺទេពកោសល្យក្នុងការធ្វើសឹកសង្រ្គាមរបស់ពួកគេ ។
ដូចគ្នាទៅនឹងប្រជាជនខ្មែរគោរពស្រលាញ់ព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី៧ជា
វិរៈស្តេចរបស់ពួកគេ ជនជាតិចាមគោរពស្រលាញ់ស្តេចវិរៈបុរស
នេ បុន ឆី ដែលបានបំភិតបំភ័យវៀតណាមអស់កាល៣០ឆ្នាំ ចាប់
តាំងពីការឡើងក្រុងរាជ្យរបស់ព្រះអង្គរហូតដល់សោយទិវត្តក្នុង
ឆ្នាំ១៣៩០ ។ នេ បុន ឆី ជាស្តេច និងមេទ័ពដែលមានជំនាញយ៉ាង

ប៉ុន្តែប្រសប់ខាងផ្នែកយុទ្ធសាស្ត្រ និងមានកុណសម្បត្តិជាអ្នកដឹកនាំ ។ ទោះបីជាមានកងទ័ពតិចតួចដោយ ឆេ បុន ដំរី អាចយកឈ្នះកងទ័ព រៀតណាមជាច្រើនលើកជាច្រើនសា ។ ប្រសិនបើគ្មានការដឹកនាំ ប្រកបដោយទសពិធានដ៏ឆ័យរស់ព្រះអង្គនោះទេ ប្រទេសចម្ប៉ា ប្រាកដជាចុះអន់ថយយ៉ាងលឿននៅក្រោយកណ្តាប់ដៃរបស់ជន ជាតិរៀតណាម ។ ជនជាតិចាមមានទេពកោសល្យអស្ចារ្យក្នុងការ ធ្វើសឹកសង្គ្រាម ។ ការឈ្នះពានទីក្រុងអង្គរតាមទន្លេពិតជាទទួលបាន ជោគជ័យយ៉ាងខ្លាំងខាងផ្នែកយោធា ។ លើសពីនេះ កងទ័ពសៀម បានប្រើប្រាស់ប្រជាជនចាមជាទ័ពជំនួយ ។ រដ្ឋានសម្រាប់ភាពក្លា ហាន និងជំនាញយោធារបស់ពួកគេ គឺការទទួលបានដីមួយចំណែក នៅទីក្រុងបាណកក ។ សព្វថ្ងៃសហគមន៍នេះមានឈ្មោះថា “ បាណក្រូ ” (Ban Krua) ។ នៅប្រទេសកម្ពុជា ជនជាតិចាមបានប្រើប្រាស់ សមត្ថភាពរបស់ពួកគេក្នុងការផ្តល់ជំនួយយុទ្ធសាស្ត្រពេលមាន សង្គ្រាម ដើម្បីបញ្ចុះបញ្ចូលស្តេចខ្មែរអនុញ្ញាតឲ្យពួកគេរស់នៅក្នុង ប្រទេសខ្មែរ ។ ការឡើងក្រុងរាជ្យរបស់ស្តេចរាមាធិបតីទី២ ក៏បាន ទទួលការជ្រោមជ្រែងដោយជនជាតិចាម ដែលបានកម្ចាត់សត្រូវ និងដណ្តើមអំណាចរាជបល័ណ្ណដូចព្រះអង្គ ។

ទំនាក់ទំនងរវាងអត្តសញ្ញាណស្នូលទាំងពីរ

អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធរបស់ជនជាតិចាមមានលក្ខណៈរឹងមាំ សូម្បីតែការប៉ុនប៉ងរបស់ខ្មែរក្រហម ក្នុងការកម្ចាត់ជនជាតិចាម ដោយសម្លាប់យ៉ាងរន្តិល បំបែកឲ្យរស់នៅបញ្ចូលជនជាតិចាម ជាមួយក្រុមជាតិសាសន៍ដទៃទៀត និងហាមឃាត់មិនឲ្យនិយាយភា សាចាម ការខិតខំប្រឹងប្រែងទាំងនេះ មិនទទួលបានជោគជ័យនោះទេ ។ អំពើប្រល័យពូជសាសន៍នេះមានដល់ចំពាល់ទៅលើអត្តសញ្ញាណ ជាយរបស់ចាមជាង អត្តសញ្ញាណស្នូល ។ អ៊ីសា ខុស្មាន បានរកឃើញ ថា បន្ទាប់ពីរបបខ្មែរក្រហមចំនួននៃយុវជនចាមដែលអាចនិយាយ ភាសាចាមមានចំនួនតិចជាងមុន ។ ដោយសារតែបញ្ជាប្តូរចាមជាច្រើន ស្លាប់ក្នុងរបបខ្មែរក្រហម អត្តសញ្ញាណនិកាយរបស់ពួកគេត្រូវបាន កសាងឡើងវិញ បន្ទាប់ពីរបបនេះរលំ ។

អត្តសញ្ញាណស្នូលទាំងពីរបានបំបែកជនជាតិចាមចេញពីក្រុម ជាតិពន្ធផ្សេងទៀត ដូចជា ជនជាតិខ្មែរដែលមានចំនួនប្រជាជនច្រើន ជាងគេនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ អត្តសញ្ញាណសាសនាបង្កើតនូវព្រំ

ដែនខណ្ឌចែកជនជាតិចាមពីជនជាតិដទៃទៀត ។ នៅក្នុងព្រំដែននេះមាន ជនជាតិខ្មែរដែលប្តូរទៅប្រតិបត្តិសាសនាអ៊ីស្លាម និងក្រុមជាតិពន្ធដា ។ ប៉ុន្តែអត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធរបស់ជនជាតិចាមបង្កើតនូវព្រំដែនភាសា និងប្រវត្តិសាស្ត្ររវាងក្រុមជាតិពន្ធទាំងនេះ ។ អត្តសញ្ញាណស្នូលស្ទើរ តែក្លាយទៅជាអត្តសញ្ញាណស្ថិតថេរមួយដែលមិនផ្លាស់ប្តូរ និងរក្សា ទុកបានក្នុងអំឡុងពេលប្រវត្តិសាស្ត្រយូរអង្វែងមួយ ។ អត្តសញ្ញាណ ស្នូលអាចកែប្រែ ប៉ុន្តែការកែប្រែនេះត្រូវការរយៈពេលយូរជាង ការផ្លាស់ប្តូរអត្តសញ្ញាណជាយ ។ អត្តសញ្ញាណអ៊ីស្លាមរបស់ជនជាតិ ចាមកើតមានឡើងអស់កាលច្រើនជាង៦ សតវត្សមកហើយ តែ អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធរបស់ពួកគេវិញមានអាយុកាលកាន់តែយូរជាង នេះទៅទៀត ។ អ្វីទាំងអស់នេះដូចទៅនឹងគំនិតរបស់លោក ហល (Hall) និងអ្នកគាំទ្រជាច្រើនទៀត ដែលយល់ថាអត្តសញ្ញាណ គឺជា ដំណើរការកំពុងតែបន្តកើតឡើងដោយមិនចាំបាច់បែងចែកប្រភេទ អត្តសញ្ញាណ និងពេលវេលា ។

អត្តសញ្ញាណស្នូលទាំងពីរជាប់ទាក់ទងគ្នាខ្លាំង ។ ជនជាតិចាម តែងតែត្រូវបានចាត់ទុកជាមូស្លីម ។ អត្តសញ្ញាណសាសនា និងអត្ត សញ្ញាណជាតិពន្ធត្រូវបានប្រើប្រាស់មានន័យដូចគ្នាក្នុងចំណោមជន ជាតិចាម ។ ការប្រកួតប្រជែងរវាងអត្តសញ្ញាណទាំងពីរបានកើត ឡើងជាច្រើនដង ។ នាពេលបច្ចុប្បន្ន អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធមិនសូវ បានលើកឡើងនៅក្នុងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ទាក់ទងនឹងសន្តិភូមិ និង នយោបាយរបស់ជនជាតិចាម ប៉ុន្តែអត្តសញ្ញាណសាសនាត្រូវ បានលើកឡើងមកពិភាក្សាច្រើនជាង ។ ក្នុងចំណោមជនជាតិចាម ដែលរស់នៅសហរដ្ឋអាមេរិក ប្រទេសបារាំង ប្រទេសរៀតណាម និងប្រទេសផ្សេងៗទៀត អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធនៅតែជាសញ្ញាណ សម្គាល់ដែលកំណត់ជនជាតិចាមជាក្រុមមួយដាច់ដោយឡែក ។ ក្នុងសម័យ លន់ នល់ អត្តសញ្ញាណជាតិពន្ធពិតជាមានសារសំខាន់ ពីព្រោះជនជាតិចាមបានប្រើប្រាស់អត្តសញ្ញាណនេះ សម្រាប់ បង្កើតអង្គការនយោបាយ ដើម្បីដោះប្រទេសចម្ប៉ាចេញពីការ គ្រប់គ្រងរបស់រៀតណាម ។

(តន្ត្រីលេខក្រោយ)
អេង កុកថាយ

អាថ៌កំបាំងរបស់ ប៉ុល ពត

(ភពីលេខមុន)

លោកខត្តមសេនីយ៍ ស៊ុន ហ៊ឺន បានសរសេរទៀតថា “ការបង្កើតសក្តានុពលដោយមិនចាំបាច់វាយប្រយុទ្ធ គឺជាវិធីសាស្ត្រមួយខ្ពស់បំផុតរបស់អ្នកមានពិសោធន៍” ។ ប្រហែលជាដោយសារ “កម្លាំងដ៏សំខាន់ទាំងនេះ របស់ខ្មែរក្រហមហើយ ដែលធ្វើឲ្យគ្រប់បញ្ហាទាំងអស់រួចផុតពីការធ្វើអត្តាធិប្បាយរបស់បស្ចិមប្រទេសនោះ ។ ខុសគ្នាពីជំនុំជម្រះដែលរារាំងពួកខ្មែរក្រហម មិនឲ្យវិលមកកាន់អំណាចម្តងទៀតបាន គឺរដ្ឋកម្ពុជា ។ ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នខុសគ្នាមួយនេះ បានរំលងហួសបាត់ទៅហើយ ហើយត្រូវបានជំនួសមកវិញដោយរដ្ឋាភិបាលចម្រុះដ៏កម្សៅយមួយ ។ ដោយយល់ពីរបស់គណបក្សហ៊ុនស៊ុនប៊ុច គឺគ្រាន់តែជារបស់មនុស្សមួយចំនួនដែលធ្លាប់រស់នៅទិសទេសអស់រយៈពេលជិត១ភាគ៤នៃសតវត្ស ហើយដែលគ្មានបទពិសោធន៍ក្នុង

ការងារគ្រប់គ្រងថែមទៀត ។ ស្ថាប័ននានាដែលមានរវាងគណបក្សប្រជាជន និងគណបក្សហ៊ុនស៊ុនប៊ុច មានសភាពមិនសូវល្អប្រសើរនិងរឹងប៉ឹងឡើយ ។ រដ្ឋាភិបាលបែបនោះ វាងាយបាក់បែកជាទីបំផុតហើយ ប៉ុល ពត ក៏អាចលូកដៃចូលធ្វើវិទ្ធីស្សនា និងចាត់វិធានការខ្មៅងងឹតបានយ៉ាងស្រួល ។

កន្លងមកនេះ ការគំរាមកំហែងយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរចំពោះខ្មែរក្រហម គឺការដ្ឋានអារម្មណ៍ប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អន្តរជាតិទៅលើពួកគេ ។ ថ្មីៗនេះ ប៉ុល ពត បានចាប់ផ្តើមប្រើវិធានបច្ចេកទេសជំនុំជម្រះការនិយាយជាមួយអង្គការសហប្រជាជាតិ ដោយយល់ព្រមឲ្យមានការសម្របសម្រួលបញ្ហាកងទ័ពរបស់អង្គការនេះ និងការបើកឲ្យចេញចូលតំបន់ដែលគេត្រួតត្រា ហើយក្រុមខ្មែរក្រហមបានត្រូវគេមើលឃើញថា ជាក្រុមមួយដែលងាយស្រួលមិនរឹងត្អឹងដូចពីមុន

ទៀតទេ? ប៉ុន្តែ បន្ទាប់ពីអ៊ិនតាក់ ដកចេញពីកម្ពុជាទៅ បញ្ហាខ្មែរ ក្រហម វានឹងសាបរលាយបន្តិចបន្តួចៗ ពីការយកចិត្តទុកដាក់របស់ អន្តរជាតិពេលនោះ តើខ្មែរក្រហមនឹងធ្វើអ្វីទៀត? លោកស៊ុន ហ៊ឺន បានសរសេរថា “អ្វីដែលសំខាន់ដល់កម្រិតកំពូល ក្នុងការឆ្លើយ ឆ្លើយស្រ្តីរាម គឺការវាយបំបាក់យុទ្ធសាស្ត្ររបស់បច្ចុប្បន្ន” ។

ប៉ុន្តែ យើងមិនត្រូវភ្លេចសោះឡើយថា ខ្មែរក្រហម និង សង្គ្រាមស្រុកស្រីជនបទ គឺប្រជាជនកម្ពុជាចំនួនពលាននាក់ នៅក្នុង ប្រទេសកម្ពុជា ដែលពួកគេប៉ុនប៉ងបំផ្លាញឲ្យសាបសូន្យតែម្តង ។ ពាក្យសន្យាដែលធ្វើឡើងដោយបណ្តាអ្នកនយោបាយនានា ដូចជា ព្រឹទ្ធសមាជិកអូស្ត្រាលី ហ្គារ៉េត អេវ៉ាន់ ជាដើម ដែលមានប្រសាសន៍ ថា “សហគមន៍អន្តរជាតិនឹងវាយបករាល់សកម្មភាពរបស់ខ្មែរក្រហម ដែលប៉ុនប៉ងប្រព្រឹត្តិអំពើប្រល័យពូជសាសន៍ជាលើកទី២នេះ” គឺ ជារឿងគួរឲ្យអស់សំណើចពេកណាស់ ។ តើអ្នកណាទៅជាអ្នកផ្តល់ កម្លាំងទ័ពសម្រាប់ការវាយបកនេះ? អូស្ត្រាលី? បារាំង? សហរដ្ឋ អាមេរិក? ឬប្រហែលជាដប៉ុន? ។ ប្រសិនបើយើងក្រឡេកមួយ ត្រួសមើលទៅស្ថានភាពនយោបាយផ្ទៃក្នុងរបស់បណ្តាប្រទេសទាំង នោះ ទើបយើងឃើញថា វាមិនស្មើគ្នាទៅនឹងសេចក្តីប្រកាសរបស់ លោក ហ្គារ៉េត អេវ៉ាន់ សោះ ។

ដូច្នោះ តើតុល្យភាពនៃពាក្យកុហកទាំងនោះវានឹងទ្រេតទៅ ខាងណា? ។ ក្នុងការផ្តល់ឲ្យនូវហេតុទាំងនេះ វាដូចជាស៊ីគ្លាវីនី ឆ “និក្ខេបបទរបស់លោក នេត ថាយយ៉រ ដែលបានសរសេរថា “បញ្ហា ខ្មែរក្រហមត្រូវបានបញ្ចប់ហើយ” ជាភារពិត គឺទំនងគួរឲ្យជឿដែរ ព្រោះកំណប់ក្បួនស៊ុនស៊ុនប៊ុច និងរណសិរ្សរំដោះប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ឥឡូវនេះ បាននាំមកមកចងសម្ព័ន្ធភាពជាមួយកំណប់ក្បួនប្រជាជន វិញ ។ សព្វវុធដែលដឹកនាំមកប៉ាល់មកពីប្រទេសចិន បានត្រូវកាត់ បន្ថយ ឬបញ្ឈប់ទាំងស្រុង ។

ដូច្នោះ រឿងទំនងគួរឲ្យជឿខាងលើនេះ វាដូចជាបញ្ហាសទៅ នឹងនិក្ខេបបទរបស់ ស៊ុន ហ៊ឺន ដែលបើពិនិត្យមើលទ្រឹស្តីរបស់លោក និងយកមកប្រៀបធៀបជាមួយយុទ្ធវិធីខ្មែរក្រហម យើងនឹងឃើញ ថា ប៉ុល ពត ស្ថិតនៅលើទីតាំងមួយដ៏ល្អនាពេលនោះ (១៩៧៣) ដើម្បីវិលមកកាន់អំណាចវិញ ជាងពេលដែលកាត់ទើបនឹងត្រូវ ផ្តល់រំលឹកាលពីឆ្នាំ១៩៧៧ទៅទៀត ព្រោះពេលនោះ ពួកវៀតណាម

បានចាកចេញពីប្រទេសអស់ហើយ “របបរដ្ឋកម្ពុជា” បានច្រើន ដំហាន ហើយត្រូវផ្លាស់ជំនួសមកវិញ នូវអ្វីដែលមិនស្ថិតស្ថេរ ។ ចំណែក ប៉ុល ពត នៅតែមានកងទ័ពក្នុងដៃ និងនៅតែមានចំណង មិត្តភាពដ៏ពិសេសជាមួយអ្នកកាន់អំណាចខ្ពស់ៗ ក្នុងប្រទេសចិន និងថៃ ថៃមទៀត ។ ប៉ុល ពត នៅមានសុខភាពមាំមួននៅឡើយ ។ កាត់ នៅមានទឹកដីក្រប្រក្រតដ៏ទូលាយបង្អួរ មានកម្លាំងមនុស្សច្រើន និងជា កំពូលអ្នកមានឃ្នាក់ ។ កម្លាំងរបស់កាត់បានជ្រៀតចូលយ៉ាងជ្រៅក្នុង ក្រប្រក្រតប្រឆាំងនានា ហើយជាថ្មីម្តងទៀត ពួកគេបានធ្វើសកម្ម ភាពទាំងចំហ ទាំងសម្ងាត់ក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ ។ ខ្មែរក្រហមមានជំនឿថា ពិភពលោកហាក់ដូចជាកំពុងចាត់ទុកថា “ក្រោះតំរាមកំហែងពី ខ្មែរក្រហមគួរអ្វីជាសំខាន់ទៀតឡើយ” ។

លោកទុក្ខមសេនីយ៍ ស៊ុន ហ៊ឺន គួរតែមានក្តីរីករាយ និង មានមោទនៈចំពោះទ្រឹស្តីនៅក្នុង “សិល្បៈនៃការធ្វើសង្គ្រាម” របស់ កាត់ដែលបានសរសេរថា “អ្នកដែលខ្វះការពិនិត្យពិច័យទុកជាមុន ហើយមើលឆាយកូសត្រូវរបស់ខ្លួននោះ ប្រាកដជានឹងត្រូវបច្ចុប្បន្ន របស់គេចាប់ខ្លួនជាមិនខាន” ។

៧) ប៉ុល ពត និង ព្រះមហាក្សត្រ

នៅដើមឆ្នាំ១៩៧៧ ស្ថានីយ៍វិទ្យុផ្សារយសឡែងបរទេស ជាច្រើន បានបញ្ជាក់អះអាងថា ប្រទេសវៀតណាមបានផ្តើមធ្វើការ វាយលុកយ៉ាងធំមួយប្រឆាំងនឹងប្រទេសកម្ពុជាហើយ ។ ក្នុងពេល រសៀលថ្ងៃទី២ មករា ១៩៧៧ កម្មាភិបាលខ្មែរក្រហមម្នាក់បានមក ទូលសម្តេចព្រះនរោត្តម សីហនុ ឲ្យដឹងថា ព្រះអង្គ និងព្រះរាជវង្សា នុវង្ស មានពេលវេលា១៥ នាទី ដើម្បីរៀបចំអីវ៉ាន់របស់ខ្លួនសម្រាប់ ការចាកចេញឆ្ពោះទៅកោល ដៅមួយដែលមិនទាន់ដឹងនៅឡើយ ។ សម្តេចបានមានបន្ទូលទៅកាន់អ្នកម្នាស់ ម៉ូនិក ថា “ឱកាសរបស់ យើងបានមកដល់ហើយ” ។ ព្រះអង្គរៀបចំព្រះកាយទៅរកសេចក្តី ស្លាប់ទេដឹង? តាមការរៀបរាប់ផ្សេងៗរបស់បណ្តាអ្នកភៀសខ្លួន ខ្មែរដែលវិទ្យុបរទេសបានផ្សព្វផ្សាយនោះ សម្តេច សីហនុ ទ្រង់ជ្រាប ច្បាស់ណាស់ពី “របៀបចាត់ការ” របស់ពួកខ្មែរក្រហម ។ ពួកអ្នក រងគ្រោះជាច្រើន បានត្រូវគេកុហកឲ្យចាកចេញពីផ្ទះរបស់ខ្លួន ក្រោម លេសដ៏សាមញ្ញមួយប៉ុណ្ណោះ ហើយក៏បាត់ខ្លួនជារៀងរហូត ។ ពេល នេះ ក៏ដល់វេនរបស់ព្រះអង្គហើយ ។ ព្រះអង្គសុខចិត្តធ្វើអត្តឃាត

ជាជានិច្ចបណ្តោយឲ្យគេនាំយកព្រះកាយទៅប្រៀបដូចជាគេនាំសត្វ ចៀមទៅកាន់ទីសត្វយាតអីចឹង ។ ប៉ុន្តែ បេសកជនរបស់ខ្មែរក្រហម បានគ្រប់គ្រងវិញ ដោយស្នើឲ្យព្រះអង្គនាំយកម្ហូបកំប៉ុងដែលគ្រឿង រួចជាស្រេចទៅជាមួយផង ។ សម្តេច សីហនុ ទ្រង់ព្រះអស្សរាសៈបន្ត ក្នុងព្រះកាយ ។ តើគេចាំបាច់ត្រូវយកស្បៀងបម្រុងទៅធ្វើអ្វី បើគេ ទៅរកសេចក្តីស្លាប់ដដែលនោះ ?

នាពេលល្ងាចថ្ងៃទី១២ មករា នោះ ខៀវ សំផន បានមកសម្តែង ការគួរសមចំពោះការបែកគ្នា ដែលសម្តេច និងព្រះរាជវង្សរបស់ព្រះ អង្គត្រូវចេញដំណើរទៅខេត្តបាត់ដំបងនាការខាងជើងប្រទេស ។ ខៀវ សំផន បានបំភ្លឺថា ពួកឈ្មួញពាន់រៀតណាមនៅតែបន្តការរុល មកមុខរបស់ខ្លួន ហើយថា សម្តេច និងព្រះញាតិវង្សព្រះអង្គនឹងមាន សន្តិសុខគ្រប់គ្រាន់ បើសិនជាព្រះអង្គស្ថិតនៅខាងក្រៅរដ្ឋធានីជា បណ្តោះអាសន្នសិន ។ គាត់បានសន្យានឹងសម្តេចថា មិនយូរប៉ុន្មាន គាត់នឹងទៅសួរសុខទុក្ខព្រះអង្គនៅបាត់ដំបងមិនខាន ។ មុនពេលព្រះ អាទិត្យអស្តង្គត ក្បួនដង្ហែងដោយរថយន្តជាច្រើនគ្រឿងបានធ្វើ ចលនាក្រើកដីចេញទៅ ។ ស្ទើរតែមិនទាន់ចេញដុតពីភ្នំពេញផង អ្នកភៀសខ្លួនទាំងនេះ បានឮសូរសំឡេងគ្រាប់កាំភ្លើងធំដុះឯនាយ ឆ្ងាយនាទិសខាងកើត ។ សង្រ្គាមកាន់តែរីករាលដាលជិតជានិច្ច ហើយ ។

ខៀវ សំផន ពុំនិយាយរឿងឲ្យអស់សេចក្តីប្រាប់ព្រះអង្គទេ ដែលថា នាថ្ងៃទី១២ មករា នោះ មុនពេលព្រះអាទិត្យរះ មានកុម្ម័ងដូ អត្តយាត “ដាក់កុង” របស់រៀតណាម២កង បានសាកល្បងជ្រៀត ចូលក្នុងក្រុងភ្នំពេញ ដើម្បីលួចចាប់ពង្រីករូបសម្តេចផ្ទាល់ ប៉ុន្តែគ្មាន បានការ ។ ពួកអត្តយាតទាំងនេះ បានលួចឆ្លងទន្លេមេគង្គតាមកាណូត អូប័រកៅស៊ូមួយគ្រឿង ហើយបើកតម្រង់ទៅអែបប្រាំងជិតព្រះ បរមរាជវាំង ។ ភាគច្រើននៃពួកនោះបានត្រូវគេបាញ់សម្លាប់ ។ ជន ម្នាក់ក្នុងចំណោមកងកុម្ម័ងដូទាំងនោះ ដែលគេបង្កើតពីគ្រោះថ្នាក់ បាន រត់ភៀសខ្លួនទៅដល់ប្រទេសថៃ ជាទីដែលគេបាននិយាយពីការប៉ុនប៉ង មិនបានសម្រេចនេះ ប្រាប់ពួកភ្នាក់ងារស៊ើបការណ៍លោកខាងលិច ទាំងអស់ ។ ទាល់តែក្រោយមក ទើបសម្តេច សីហនុ បានជ្រាបពីរឿង នេះច្បាស់ គឺនៅពេលដែលសម្តេចបានក្លាយទៅជាមនុស្សមាន សេរីភាពមួយអង្គ ។ គោលដៅរបស់ពួករៀតណាម គឺចង់នាំយក

រូបព្រះអង្គឲ្យធ្វើជាប្រមុខដឹកនាំចលនាស៊ីមួយប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាល ប៉ុល ពត ដែលក្រោយមក គេបានស្គាល់ក្រោមឈ្មោះថា រណសិរ្ស សាមគ្គីសង្គ្រោះជាតិកម្ពុជា (ដឹកនាំដោយ លោក ហេង សំរិន, លោក ជា ស៊ីម និងលោក ហ៊ុន សែន) ។

ការធ្វើដំណើរតាមផ្លូវជាតិលេខ៥ ដែលមានសភាពក្រហេង ក្រហួនជាទូទៅនោះ បានធ្វើឲ្យព្រះអង្គឆ្លើយលំបាកយ៉ាងខ្លាំង ។ សម្តេច សីហនុ ទ្រង់គង់នៅក្រុងស៊ីសូដុន តាំងពី២ថ្ងៃមកហើយ ពេលដែល ខៀវ សំផន ធ្វើដំណើរទៅទូលព្រះអង្គឲ្យដឹងមុនថា ព្រះ អង្គអាចនឹងគ្រប់គ្រងទៅក្រុងភ្នំពេញវិញបាន ព្រោះពួកបច្ចាមិត្តត្រូវ បានយើងវាយព្រាច្រានឲ្យថយទៅវិញអស់ហើយ ។ ដោយធ្វើឲ្យ ព្រះអង្គចុះទន់ខ្សោយអស់កម្លាំងទាំងរូបកាយ ទាំងប្រាជ្ញាស្មារតី ការធ្វើដំណើរទៅ និងមកនេះបង្ហាញឲ្យឃើញថា សម្រាប់កាលៈទេសៈ នេះ ពួកខ្មែរក្រហមពុំមានគោលបំណងប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋណាមួយ ប្រឆាំងនឹងព្រះអង្គនៅឡើយទេ ។ ប៉ុន្តែ តទៅទៀត តើព្រះអង្គនឹងទៅ ជាយ៉ាងណាចំពោះការរុលមកមុខបន្តិចម្តងៗរបស់រៀតណាម? ភ្លឺតអីរឿងនេះ វាជួយនឹងការអះអាងរបស់ ខៀវ សំផន ទាំងស្រុង ដែលថា សត្រូវពុំត្រូវបានវាយឲ្យថយទៅវិញទេ ។ សួរសន្លឹកគ្រាប់ កាំភ្លើងធំ បានធ្វើឲ្យបង្អួចកញ្ចក់និវេសនដ្ឋានសម្តេច ឡើងញ័រញ័យ ហើយពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ សួរនេះហាក់ដូចជាពួកនៃតែពូជិត ឡើងៗ ។

នៅល្ងាចថ្ងៃទី៥ មករា ១៩៧៧ សម្តេចសីហនុ ត្រូវបាន ទទួលឲ្យជួបធ្វើសវនាការដោយ “បងលេខ១” ផ្ទាល់ គឺ ប៉ុល ពត ជា មេដឹកនាំកំពូលខ្មែរក្រហម ។ រាត្រីកាលបានឈានចូលមកដល់ គេ បានយានសម្តេចលុះត្រាតែដល់អគារដីស្តីម៉ៅស្តុមួយមាន២ជាន់ ស្ថិតនៅតាមមាត់ទន្លេសាប ក្បែរវត្តភ្នំ គឺជាអតីតនិវេសនដ្ឋានរបស់ អគ្គទេសាភិបាលបារាំងប្រចាំប្រទេសកម្ពុជា ។ កាលពីដើម សម្តេច សីហនុ ធ្លាប់យកអគារនេះធ្វើជាកន្លែងសម្រាប់ទទួលភ្ញៀវជាន់ ខ្ពស់របស់រដ្ឋាភិបាលតែប៉ុណ្ណោះ ។

សម្តេចពុំដែលបានជួបទល់មុខគ្នាជាមួយ ប៉ុល ពត តាំងពីឆ្នាំ ១៩៧៣ម៉្លោះ ។ ក្នុងឱកាសនៃដំណើរយានទស្សនកិច្ចរបស់ព្រះអង្គ តាមតំបន់រំដោះនានានៅកម្ពុជាកាលពីខែមីនា ឆ្នាំ១៩៧៣នោះ ព្រះអង្គបានជួបនឹងមនុស្សម្នាក់ ដែលកាលណោះ មានត្រឹមតែ

ឈ្មោះថា សាឡុត ស ប៉ុណ្ណោះ ។ អ្នកប្រកាន់ទ្រឹស្តីកុម្មុយនិស្តរូបនេះ ដែលបណ្តុះបណ្តាលនៅសង្កាត់ឡាតាំងក្រុង ប៉ារីសមានលក្ខណៈជា មនុស្សមិនសូវនិយាយស្តី និងសុភាពរាបសាណាស់នៅចំពោះមុខ សម្តេច ហើយជាមនុស្សមិនសូវខ្វល់ខ្វែងនឹងខ្លួន ឯងឡើយ ។

បុគ្គលដែលមានលក្ខណៈទុយមុយ និងក្រអឺតក្រទមនេះ បាន “រលាយបាត់” ទៅហើយ ។ នៅថ្ងៃ៥ មករា ១៩៧៧ នោះ ក្នុង រយៈពេល៤ ម៉ោង អាគប្បកិរិយារបស់គាត់មានសភាពហាក់ដូច ជាមេដឹកនាំគេម្នាក់ សរុបសេចក្តីទៅ គឺជាមនុស្សចេះគួរសម និងគួរឲ្យស្រឡាញ់ចូលចិត្តយ៉ាងឥតខ្ចោះ ។ ថ្ងៃមួយ សម្តេចសីហនុ បានរម្ងឹកពីបរិយាកាសនាយប់នោះថា “ប៉ុល ពត ជាមនុស្សគំរោះ គំរើយម្នាក់ ប៉ុន្តែ គាត់ហាក់ដូចជាក្មេងចំណុចណាមួយធ្វើឲ្យខ្ញុំស្តាប់ខ្លើម ឡើយ ។ គាត់ចេះសម្តែងខ្លួនដែលធ្វើឲ្យគេទន់ចិត្ត” ។ សម្តេចបានត្រូវ ធ្វើឲ្យកំណត់ស្រឡាតាំងក្រុង ដោយសារការស្គាល់ទំនៀមទម្លាប់ស្តេច ឥតខ្ចោះរបស់គាត់ និងលក្ខណៈពិសេសនៃការឱនលំទោនដែលគេត្រូវ ធ្វើចំពោះព្រះមហាក្សត្រផង ។ “អៀង សារី មិនព្រមប្រើភាសានេះ ជាមួយខ្ញុំទេ ។ សម្រាប់គាត់ ខ្ញុំ គឺជាពលរដ្ឋម្នាក់ដូចពលរដ្ឋដទៃទៀត ដែរ” ។ ខៀវ សំផន មានវិធានបដិសេធរបៀបផ្សេងពីនេះ ។ បើ ទុកជាគាត់ប្រកាន់ទ្រឹស្តីសមភាពក៏ដោយ ក៏គាត់និយាយជាមួយ សម្តេចជាការរាជវាំងដែរ ។ សម្តេច សីហនុ មានព្រះបន្ទូលទៀត ថា “នៅយប់នោះ ខ្ញុំដូចជាមិនជឿនឹងភ្នែកខ្លួនឯងសោះ ។ ប៉ុល ពត និយាយភាសាតែមួយដូច ខៀវ សំផន ដែរ ។ វាជារឿងអស្ចារ្យ ណាស់ ដែលមិនគួរឲ្យជឿ ។ ប៉ុល ពត និយាយប្រាប់ខ្ញុំថា “ព្រះករុណា ទូលព្រះបន្តិ សូមអភ័យទោសដែលតម្រូវឲ្យទូលបន្តិបាត់ ខៀវ សំផន ជាតំណាងឲ្យចូលកាល់ព្រះអង្គជាទីចូរនោះ” ។ “គាត់ឱនគោរពខ្ញុំ ដៃទាំង២ប្រណម្យជាប់ និងប្រើប្រាស់ពាក្យ “ខ្ញុំ” តែម្តងគត់ ប៉ុន្តែ គាត់ប្រើពាក្យ “រាជ្យសព្ទ” ដូចគេប្រើនៅព្រះរាជវាំងអង្គក្រសែដែរ ។ ខ្ញុំត្រូវគាត់ធ្វើឲ្យឆ្លើងឆ្លល់តិចជាងមុន” ។

ប៉ុល ពត បានទទួលយ៉ាងខ្លាំង ដើម្បីឲ្យសម្តេចយល់ព្រមទៅ ធ្វើជាតំណាងកម្ពុជានៅអង្គការសហប្រជាជាតិ ។ ជាមួយសេចក្តីរាប់ អានដែលព្រះអង្គមាននៅបរទេស សម្តេចអាចមានលក្ខណៈជាអ្នក ជួយសង្រ្គោះដ៏សំខាន់ម្នាក់ ។ សម្តេចមានបន្ទូលតបទៅ ប៉ុល ពត វិញ ថា “ព្រះអង្គស្រឡាញ់ប្រទេសជាតិរបស់ទ្រង់ និងថ្កោលទោសការ

ឈ្លានពានរបស់វៀតណាម” សម្តេចបានសន្យាថា នឹងខំប្រឹងប្រែង ដើម្បីធ្វើឲ្យកម្ពុជាទទួលបានការការពារពីក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខនៃអង្គការ សហប្រជាជាតិ ។ អៀង សារី បាននិយាយកាត់បន្ទូលសម្តេច ដើម្បី បញ្ជាក់ប្រាប់ព្រះអង្គថា មានតែមហេសីព្រះអង្គមួយអង្គប៉ុណ្ណោះ ដែលអាចអមជូនដំណើរព្រះអង្គទៅបាន ដោយមូលហេតុខ្លះកន្លែង អង្គុយក្នុងយន្តហោះ ។ សម្តេចបានស្នើទៅ ប៉ុល ពត ថា “ឯកទត្តម ខ្ញុំសូមអនុញ្ញាតឲ្យបណ្តាសមាជិកនៃរាជវង្ស និងសហការីទាំងប៉ុន្មាន របស់ខ្ញុំ បានទៅជាមួយខ្ញុំដែរ” ។ ប៉ុល ពត ក្រឡេកមើលទៅ អៀង សារី ដែលនៅអង្គុយក្បែរសម្តេច ហើយនិយាយថា “ករុណាថ្ងៃ វិសេស 1 សូមឯកទត្តម អៀង សារី ជួយសម្រួលបញ្ហានេះ ដើម្បី អាចឲ្យមនុស្សរាល់គ្នាបានឡើងជិះកប៉ាល់ហោះទាំងអស់ផង” ។ ភ្លាមនោះ សម្តេច សីហនុ ហាក់ដូចជាគួរស្រាលក្នុងព្រះទ័យយ៉ាង ខ្លាំង ។ សម្តេចបានថ្លែងអំណរកុណាយ៉ាងប្រញាប់ ដោយដឹងយ៉ាង ច្បាស់នូវអ្វីមួយដែលកំពុងបិទបាំងការជួយជ្រោមជ្រែងដែលមាន តែសម្បកក្រៅនេះ ។ ប៉ុល ពត លែងរំលោភទៀតហើយ ។ មេដឹកនាំ ខ្មែរក្រហម បានរម្ងឹកប្រាប់សម្តេចយ៉ាងយូរ អំពីប្រតិបត្តិការសឹក យ៉ាងច្រើនពោរពេញទៅដោយសុទ្ធជាមួយមួយដែលគ្មានអ្វីធ្វើឲ្យ រំភើបចិត្តសោះ “ក្នុងរវាង២ខែទៀត យើងនឹងវាយបណ្តាញ ពួក វៀតណាមឲ្យចេញផុតពីប្រទេស” ។ សម្តេច សីហនុ បានមានបន្ទូល តបវិញថា “សូមអបអរសាទរ ឯកទត្តមប្រធាន សូមអបអរ 1” ។ ប៉ុល ពត បានបន្ថែមទៀតថា “ចាប់ពីឥឡូវនេះទៅសម្តេចអាចយាង ទៅប្រទេសចិនជាញឹកញាប់បានតាមតែព្រះអង្គសព្វព្រះទ័យ ។ ពេលនេះ ព្រះអង្គមានសេរីភាពពេញទី ហើយនឹងត្រូវបានយើង ទទួលរាក់ទាក់យ៉ាងកក់ក្តៅនៅពេលដែលព្រះអង្គយាងត្រឡប់មក វិញ ។ បើសិនជាព្រះអង្គសម្រេចព្រះទ័យស្ថិតនៅជាមួយពួកយើង ២-៣ថ្ងៃនោះ យើងនឹងរីករាយទទួលស្វាគមន៍ជាទីចូរ” ។ អៀង សារី បានឲ្យយោបល់ដោយឯកក្សាលជាសញ្ញានៃការយល់ព្រមតាម ការស្នើ ។ សម្តេចលាន់ព្រះឱស្ឋដោយឆ្ងល់ “អូហ៎! ពិតមែនឬ? សូម អរកុណាជាទីគុណ” ។

សេរីភាពដែលជិតមកដល់ហើយនោះ ហាក់ដូចជាយូរទៅ ឆ្ងាយភ្លាមមួយរំពេច នាព្រឹកថ្ងៃទី ៦ មករា ១៩៧៧ ។ ការភ្លើងធំ របស់វៀតណាម បានលាន់ព្រះអង្គតែមកជិតរាជធានីមែនហើយ ។

តើយន្តហោះបូអ៊ីន៧០៧របស់ចិនបានមកចុះចតនៅអាកាសយានដ្ឋានពោធិ៍ចិនត្រង់ហើយឬនៅ? បន្ទាប់មក តើវាអាចហោះឡើងទៅវិញ ដោយមិនទទួលរងគ្រាប់កាំភ្លើងធំរបស់ពួកវៀតណាមទេឬ? ។

ក្នុងករណី ដែលយន្តហោះពុំបានមក អៀង សារី បានផ្តាំឱ្យព្រះអង្គចាកចេញពីក្រុងភ្នំពេញ និងភៀសខ្លួនចូលព្រៃសិន ។ សម្តេចបានរម្ងឹករម្ងាញ់នេះឡើងវិញថា “ខ្ញុំបានរៀបចំវ៉ាលីស២ ។ វ៉ាលីសមួយ ខ្ញុំបានរៀបសម្លៀកបំពាក់សម្រាប់ទៅក្រុងញ៉ូវយ៉ក ក្នុងវ៉ាលីសមួយទៀត ខ្ញុំបានដុកម្ហូបកំប៉ុងយ៉ាងច្រើនខោអាវកាតី ខោអាវពីហ្សាម៉ា ក្រមាមួយ និងស្បែកជើងហ្វីមីញ “ស្បែកជើងធ្វើពីកង់ឡានចាស់ៗ” ។ ដូច្នោះ តើព្រះអង្គត្រូវរត់ចូលព្រៃជាមួយពួកខ្មែរក្រហមទាំងនោះទៀតឬយ៉ាងណា? ចម្លើយ គឺស្ថិតនៅលើលំហមេឃស្រអាប់ដំណោះ ដែលចោលការសម្តែងមើលមិនចេះផ្សព្វផ្សាយមក

លើពួកអ្នកដំណើរជាតិចិន និងកម្ពុជា នាពេលវេលាចុងក្រោយដែលត្រូវរត់ចេញពីទីក្រុង ។ មនុស្សទាំងអស់ខំប្រឹងផ្សេងគ្នាចៀកស្តាប់សំឡេង “ម៉ាស៊ីនដែលត្រូវមកជួយសង្គ្រោះ” ទាំងខ្យល់ចិត្ត ក្នុងស្នូររណ្តំទ្រហឹងនៃការបាញ់កាំភ្លើងធំត្រូវទៅវិញទៅមក ។ ព្រះអាទិត្យចាប់ផ្តើមរះឡើងដុតពីជើងមេឃហើយ ។ ខ្យល់អាកាសមានសភាពស្ងប់ស្ងាត់យ៉ាងចម្លែក ។ សម្តេចសីហនុ នៅរង់ចាំ “បក្សីសេរីភាព” ដែលត្រូវមកដឹកយកព្រះអង្គចេញ ពីប្រទេសទាំងស្រុងប្រមូលក្នុងព្រះទ័យ ។ វេលាថ្ងៃត្រង់យន្តហោះបូអ៊ីន៧០៧ នៃអាកាសចរស៊ីវិលចិនបានបន្ទាបខ្លួនចុះចតនៅអាកាសយានដ្ឋានពោធិ៍ចិនត្រង់ ហើយបានហោះឡើងទៅវិញជាបន្ទាន់ ក្រោយពីដាក់មនុស្សរួចរាល់ហើយ ។

(តទៅលេខក្រោយ)
នេត រ៉េឌីយាន

ប្រកាសស្នងការកម្មវិធីការងារជូនមួយ

ខ្ញុំបាទឈ្មោះ សាន ប៉ុន ជាសិស្សនៅសាកលវិទ្យាល័យមួយនៅភ្នំពេញ ។ តាមរយៈការស្តាប់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនៃសាលាក្តីខ្មែរក្រហម និងបានស្រាវជ្រាវនៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ផ្នែកស្នងការកម្មវិធី ។ ខ្ញុំបាទមានបំណងចង់ស្នងការកម្មវិធីជូនមួយ (ឪពុកមាររបស់ឪពុកខ្ញុំ) ដែលបានបាត់ខ្លួនក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ តាមរយៈការដ្ឋល់ព័ត៌មានពីឪពុកខ្ញុំ បានឲ្យដឹងថា: ជីតាខ្ញុំឈ្មោះ ទួច ភូនីឌី (ហៅ ឡាយ សុន) មានអាយុ ៤១ឆ្នាំ (ឆ្នាំ១៩៧៥) ។

នៅក្នុងរបបលន់ នល់ គាត់គឺជាឧហានកងម៉ារីន ពាក់សក្តិ២ របស់ លន់ នល់ ហើយក្រោយមក គាត់ដាស់មកធ្វើជាឧហានជើងគោកវិញ ដោយត្រូវបានដើរឲ្យពាក់សក្តិ៣ ។ គាត់ធ្លាប់សិក្សានៅសាលាយោធានៅកំបូល និងធ្លាប់បានទៅទស្សនកិច្ចនៅប្រទេសហ្វីលីពីនទៀតផង ។ នៅមុនថ្ងៃ១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ លោកគាត់ធ្លាប់មកលេងស្រុកកំណើតម្តងដែរ ។ ក្រោយថ្ងៃ ១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ខ្មែរក្រហមបានជម្លៀសប្រជាជនចេញពីទីក្រុង ហើយប្រពន្ធរបស់គាត់បានមកតាមរកគាត់នៅស្រុកកំណើត តែពុំបានជួបឡើយ ហើយគិតថា ប្រហែលជាគាត់ស្លាប់បាត់ហើយ ព្រោះប្រពន្ធរបស់គាត់ធ្លាប់បានដឹងពីការបោសសម្អាតអតីតឧហានលន់ នល់របស់ខ្មែរក្រហមដែរ ។ ប៉ុន្តែទោះជាយ៉ាងណាមកទល់នឹងពេលនេះ មិនមាននរណាម្នាក់បានដឹងពីជោគវាសនារបស់លោកគាត់យ៉ាងណាពិតប្រាកដឡើយ ។

អាស្រ័យហេតុនេះ ប្រសិនបើបងប្អូនណាបានដឹងដំណឹង ឬបានស្គាល់ឈ្មោះដែលខ្ញុំបាទរៀបរាប់ខាងលើ សូមមេត្តាទាក់ទងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា តាមរយៈអាសយដ្ឋាន ផ្ទះលេខ៦៦ មហាវិថីព្រះសីហនុ សង្កាត់ទន្លេបាសាក់ ខណ្ឌចំការមន រាជធានីភ្នំពេញ ឬតាមរយៈទូរសព្ទលេខ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។ **សូមអរគុណ !**

«អាមាតករ!» ខុច ប្រាប់អំពីការចាប់ខ្លួន នៅក្នុងជួរមេកង្វារ

សាក្សី កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ខុច បានឆ្លងកាត់ថ្ងៃសាកសួរ

សាក្សី កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ខុច

ដីតានគីងដោយឡែកមួយទៀត។ សាក្សីត្រូវបានរំលឹកអស់រយៈពេលពីរទៅបីដង ដែលតម្រូវឱ្យឆ្លើយសំណួរយ៉ាងសង្ខេប ខណៈខ្លួនមានបំណងដល់ព័ត៌មានសំខាន់ៗជាច្រើន ដែលជាការឆ្លើយតបទៅនឹងមតិផ្សេងៗ។ សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក់ បានស្នើសុំពេលវេលាបន្ថែមនៅថ្ងៃនេះ ហើយលោកទទួលបានភាពជោគជ័យក្នុងការភ្ជាប់ការបញ្ជារបស់ ខុច ជាមួយ សុន សេន និង ឆួន ជា នៅក្នុងឱកាសជាច្រើន។ លោកចៅក្រម និងលោកប្រធាន និង ណុន បានសួរសំណួរបន្ថែមមួយចំនួនទៅកាន់សាក្សី ហើយចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវែញ បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាននៃអង្គសវនាការថ្ងៃនេះ ជាមួយកិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងសួរសំណួរ។

សេចក្តីថ្លែងការណ៍នៅក្រោមការធ្វើទារុណកម្ម

សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក់ មានពេលលើកឡើងតែសំណួរពាក់កណ្តាល មុនពេលអង្គុយម្តងទៀត។ សហមេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន លោកស្រី អាន់តា ហ្គីហ្សេ បាននិយាយសំដៅទៅលើឯកសារដែលត្រូវបានដកស្រង់ដោយសហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក់ កាលពីម្សិលមិញ ដែលមាន

ការជាប់ទាក់ទងជាមួយ ខៀវ សំផន ដែលបានចូលរួមនៅក្នុងកិច្ចប្រជុំក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តចាប់លេខាភូមិភាគបស្ចឹម ដូដេត ហៅ ស៊ី ។ បញ្ហាគ្រង់ចំណុចនេះគឺជាការដកស្រង់មានប្រព្រឹកមកពី៖ ចម្លើយសារភាពរបស់ ប័ង ខណៈពេលកំពុងជាប់ឃុំនៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ។ ដូចដែលបានពន្យល់ដោយលោកចៅក្រមកាលពីម្សិលមិញ មានការសន្មតមួយថា សេចក្តីថ្លែងការណ៍ណាមួយដែលដកស្រង់ចេញពីចម្លើយសារភាពរបស់អ្នកទោសមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ដែលទទួលបានមកពីការធ្វើទារុណកម្ម នោះមិនអាចយកមកប្រើប្រាស់តាមនីតិវិធីនៅចំពោះមុខតុលាការបានទេ។ សហមេធាវីការពារក្តី អាន់តា ហ្គីហ្សេ បានលើកឡើងម្តងទៀតថា បន្ទុកភស្តុតាងគឺនៅលើសេចក្តីសម្រេចទោស ដែលត្រូវតែបង្ហាញថា ការដកស្រង់នេះមិនចេញមកពីចម្លើយសារភាពនោះទេ។ សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក់ បានបដិសេធថា អ្វីដែលខ្លួនបានដកស្រង់ មិនជាប់ពាក់ព័ន្ធស្ថានភាពនៃការធ្វើទារុណកម្មនោះទេ ហើយ ខុច បានបញ្ជាក់ហើយថា សេចក្តីដកស្រង់នេះចេញពីការសន្មតដោយឡែកជាមួយ ប័ង ។

សំណួរបន្ទាប់របស់សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក់ គឺផ្អែកលើឯកសារចំនួន៣៖ តើ ខៀវ សំផន បានដឹងថាមេដឹកនាំ និងកម្មាភិបាលត្រូវបានចាប់ខ្លួនហើយ តើការចាប់ខ្លួននេះត្រូវបានដឹងដែរឬទេ? សហមេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន លោក គង់ សំអុន បានធ្វើការជំទាស់ទៅនឹងសំណួរនេះថា : «ជាការស្មុគស្មាញការធ្វើអត្តាធិប្បាយដោយសាក្សី ទៅតាមការយល់ដឹងរបស់ខ្លួន លោកប្រធានចៅក្រម និង ណុន បានស្នើឱ្យសហព្រះរាជអាជ្ញាដ្ឋានបំប្លែងប្រើប្រាស់ពាក្យពេចន៍ក្នុងការសួរសំណួរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែ ខុច អាចត្រឹមតែនិយាយថា ពេលខ្លះពួកគេបានដឹង ទោះបីជាដូច្នោះក៏ដោយ ព័ត៌មានលម្អិតពីការចាប់ខ្លួនមិនត្រូវបានបង្ហាញដឹង

សហមេធាវីការក្តី ខៀវ សំផន ហោក គង់ សំអុន

ទេ ។ ខុច មិនជឿថា ខៀវ សំផន មិនបានដឹងពីការចាប់ខ្លួននោះទេ “ខ្ញុំជឿថា គាត់មិនមានសេចក្តីក្លាហានឡើយ” ។

“លោកសាក្សី? តើលោកធ្លាប់ឮ ខៀវ សំផន ហោក ហែម អានចម្លើយសារភាពនៅវគ្គអប់រំ ឬប្រជុំបក្សដែរឬទេ?”

“ទេ!”

ស្វែងយល់ពីការធ្វើបន្ទុកម្ម (ការបោសសម្អាត) កម្មាភិបាលក្នុងរបបនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្វែងរកឲ្យឃើញ ប្រសិនបើការអនុវត្តត្រូវបានដឹងក្នុងចំណោមសមាជិកបក្ស ។ ខុច បានប្រាប់សហព្រះរាជអាជ្ញាថា កម្មាភិបាលទាំងអស់ ដែលត្រូវចាប់ខ្លួននៅពេលនោះ ត្រូវបានបញ្ជូន និងសម្លាប់នៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ហើយបានលើកឡើងពីកិច្ចប្រជុំតូចៗ ជាមួយតែកម្មាភិបាលមួយចំនួន ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសតែប៉ុណ្ណោះ ។ ខុច បានទទួលស្គាល់ថាក្នុងអំឡុងពេលប្រជុំនៅខែមករា ឆ្នាំ១៩៧៧ ខៀវ សំផន បាននិយាយថា យើងគ្រប់គ្នាក្លាយជាតោលីការកិច្ចរបស់ខ្លួន ហើយថា “សភាពការណ៍ធម្មតាទេ” ។ បើយោងតាមសាក្សី ខៀវ សំផន មិនបានលើកឡើងពីស្ថានភាពយោធាទេ ។

ការផ្តោតរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក បានជួយបង្ហាញពីភាពសង្ស័យយ៉ាងខ្លាំង ដែលមានការគ្រប់គ្រងក្នុងខ្សែសង្វាក់នៃការបញ្ជារបស់បក្ស ។

សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានជំរុញឲ្យមានការយល់ដឹងបន្ថែមទៀតពីការធ្វើបន្ទុកម្មនេះ : តើនរណាបានធ្វើការសម្រេចចិត្តចាប់ខ្លួនមេដឹកនាំទាំងនេះ? សាក្សីបានឆ្លើយថា ខ្លួន និង ហ៊ី

ទទួលបញ្ញត្តិថ្នាក់លើ ហើយថា ខ្លួនឯងផ្ទាល់ (ខុច) គ្មានសិទ្ធិសម្រេចចាប់ខ្លួនបានឡើយ ។ ឧទាហរណ៍ នួន ជា បានសម្រេចចិត្តចាប់ខ្លួនហ៊ុយ ស្រែ អតីតប្រធានមន្ទីរសន្តិសុខព្រៃស និងជាអ្នកដែលផ្តល់បទបញ្ជាសម្រាប់ទៅកាន់សាក្សី លើកលែងតែពេល សុន សេន នៅទីនោះ ។ ប្រសិនបើប្រធានសន្តិសុខណាមួយ បានធ្វើការចាប់ខ្លួនដោយគ្មានការអនុញ្ញាត សាក្សីបាននិយាយថា : “អ្នកនោះនឹងត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់” ។

ខុច បានផ្តល់ចម្លើយយ៉ាងវែង លើសពីការសួរសំណួររបស់សហព្រះរាជអាជ្ញារងទៀត ។

បណ្តឹងការបញ្ជាជាខ្សែសង្វាក់

នៅពេលត្រូវបានសួរពីចំណារសរសេរដោយដៃរបស់ខ្លួន ខុច បានឲ្យដឹងថា ខ្លួន “ធ្វើតាមបញ្ជាតែប៉ុណ្ណោះ” ដូចកាលពីម្សិលមិញ សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក បានឲ្យ

សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក

សាក្សីពិនិត្យមើលឯកសារដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងការប្រើប្រាស់ចម្លើយសារភាពពីមុន ដែលបានចោទប្រកាន់សមាជិកជាន់ខ្ពស់របស់បក្សក្នុងអំឡុងពេលសួរចម្លើយ ។ ខុច បានបញ្ជាក់ត្រង់នេះព្រមទាំងការពិតដែលថា ជាឧទាហរណ៍យ៉ាងហោចណាស់ នួន ជា បានណែនាំឲ្យខ្លួនដកឈ្មោះមួយចំនួនចេញពីបញ្ជី ពីព្រោះគាត់មិនចង់ឲ្យអ្នកទាំងនោះដឹងថា ឈ្មោះរបស់ខ្លួនមានជាប់ពាក់ព័ន្ធ ។ អ្នកទាំងនោះ នឹងត្រូវបានចាប់ខ្លួន បន្ទាប់មក សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក បានបន្ត : “តើ នួន ជា ផ្តល់សេចក្តីណែនាំដល់អ្នកដែលជាប់ទាក់ទងអ្នកទោសមកពីភូមិភាគបូព៌ាដែរឬទេ?”

“អ្នកទោស ដែលត្រូវបានបញ្ជូនមកពីបូព៌ាទៅហ្ន៎”

យ៉ាងនៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ត្រូវបានសួរចម្លើយ ដោយមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ហើយ នួន ជា មិនបាន ណែនាំអ្វីបន្ថែមនោះទេ ។ គាត់ (នួន ជា) បានរង់ចាំ ចម្លើយសារភាព ។ នៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ នៅ ពេលសមាជិកភូមិភាគពិសេសជាច្រើន ត្រូវបាន ចាប់ខ្លួន ខ្ញុំត្រូវបានណែនាំឲ្យកម្ទេចអ្នកទោសដែល បានឃុំខ្លួននៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ដើម្បីទុកកន្លែង សម្រាប់ដាក់អ្នកទោសថ្មី ។ បន្ទាប់ពីការចាប់ខ្លួនបង ភឹម អ្នកទោសជាច្រើននាក់ត្រូវបានបញ្ជូនមកដល់ ។ មានមនុស្សពី២០ ទៅ៣០ នាក់ត្រូវបញ្ជូនមកតែ មួយព្រឹក ។

ខុច បានរំលឹកថា អ្នកទោសប្រមាណជា៣០០ នាក់ ត្រូវបាន បញ្ជូនទៅកាន់ជើងឯក ដែលជាកន្លែងសម្លាប់មួយក្នុងចំណោម កន្លែងសម្លាប់ផ្សេងទៀត ។ អ្នកទោសមួយចំនួនមកពីភូមិភាគបូព៌ា បានជាប់ឃុំនៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ បានតែមួយថ្ងៃតែប៉ុណ្ណោះ មុនពេលត្រូវបានបញ្ជូនទៅសម្លាប់ដោយមិនត្រូវបានសួរចម្លើយ ។ គាត់ទង់នឹងកិច្ចប្រជុំអប់រំនយោបាយក្នុងខែតុលា ឆ្នាំ១៩៧៨ ដឹកនាំដោយ ប៉ុល ពត សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក់ បានសួរ ខុច ថា តើ ប៉ុល ពត បានផ្តល់ការណែនាំជាក់លាក់ណា មួយដែរឬទេ? សាក្សីបានលើកឡើងពីសារាចរ ដែលត្រូវបាន ចេញផ្សាយថា អ្នកទោសមួយចំនួន ដែលបានសារភាពថាខ្លួនជា សេ.អ៊ី.អា និងត្រូវបានលើកលែងទោស ហើយការសួរចម្លើយ ត្រូវបានបញ្ឈប់ ។ ខុច ចង់ចាំនូវអ្វីដែលនិយាយជាមួយ នួន ជា : “តើខ្ញុំគួរធ្វើអ្វីជាមួយអ្នកទោសដែលនៅសេសល់?”

បង នួន ជា បានឆ្លើយថា :
 “ប្អូន ខុច ឯង ក៏នៅជាមួយ (នៅក្នុងមាត់) បក្សដែរតើ
 ដោយផ្អែកលើចំណុចនេះ ខុច បាននិយាយថា ខ្លួនបាន បន្តការសួរចម្លើយ ។
 កំណត់ត្រាពីខុយ ឬ ប៉ុន នៅថ្ងៃទី០៨ ខែតុលា បានបង្ហាញ ថា សាក្សីបានលើកឡើងថាការសួរចម្លើយអ្នកទោសខ្មែរ គួរតែធ្វើ ឡើងដោយមិនមានការវាយដំ និងទទួលបានចម្លើយសារភាព ៨០ភាគរយ “មិនមានការវាយដំ និងការទទួលបានចម្លើយ

សារភាពលម្អិត៧០ភាគរយ” និងជាមួយ (វិធានការដាច់ខាត របស់ការិយាល័យទំនាក់ទំនង និងអចិន្ត្រៃយ៍ទាំងស្រុងសម្រាប់ជន បរទេស “ជនជាតិយួន” និង “ចក្រពត្តិនិយម-សេអ៊ីអា”) ។ សហ ព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក់ បានសួរថា តើសេចក្តី ណែនាំជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទាំងនេះត្រូវបាននាំយកដោយសាក្សី (ខុច) ទៅកាន់អ្នកសួរចម្លើយរបស់ខ្លួនដែរឬទេ ដោយយោងតាម សេចក្តីណែនាំដែលខ្លួនទទួលបានក្នុងអំឡុងពេលប្រជុំជាមួយ ប៉ុល ពត និងកម្មាភិបាលផ្សេងទៀតដែលបានលើកឡើងពីមុន ។ សាក្សី បានបញ្ជាក់ថាអ្វីដែលខ្លួនបានប្រាប់អ្នកសួរចម្លើយគឺយកចេញពី សម័យប្រជុំអប់រំដឹកនាំដោយ ប៉ុល ពត ។ ដូច្នោះនឹងជនជាតិខ្មែរ ចម្លើយសារភាពអាចទទួលបាន ដោយគ្មានការវាយដំ រហូតដល់ ៧០ភាគរយ ខណៈយួន និង សេ.អ៊ី.អា ត្រូវតែទទួលបានការវាយដំ ។

នៅពេលបន្តសួរចម្លើយកម្មាភិបាល មានសិទ្ធិពិសេសមួយ បន្ទាប់ពីកិច្ចប្រជុំ សហព្រះរាជអាជ្ញាបន្ទប់មកបានសាកសួរសាក្សី ពីការសួរចម្លើយទប់នាយករដ្ឋមន្ត្រី វ៉ន រ៉េត ។ ខុច បានឲ្យដឹងថា សមមិត្ត លីន បានចាប់ខ្លួនគាត់ (វ៉ន រ៉េត) នៅកណៈមជ្ឈិមបក្ស បន្ទាប់ពីកិច្ចប្រជុំបានបញ្ចប់ នៅថ្ងៃទី០២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៧៨ ។ យោងតាមចម្លើយរបស់ ខុច ខ្លួនបានឲ្យ ប៉ុន សួរចម្លើយ និងធ្វើ ពន្យល់កម្ម វ៉ន រ៉េត ដោយស្រោចទឹកក្រដាក់ និងបានបើកកន្ត្រៃទៅ រកគាត់ដើម្បីឲ្យរង “ញាក់ញាំ” ដើម្បីបង្ខំឲ្យគាត់សារភាព ហើយ នៅពេលខ្ញុំចាកចេញ វ៉ន រ៉េត បានស្រែកជេរខ្ញុំថា ៖

“អាយាតការ”

វ៉ន រ៉េត ជាអ្នកដែលបានណែនាំ ខុច ចូលបក្ស ។
ការសួរចម្លើយ និងធ្វើពន្យល់កម្មរបស់អ្នកទោសសំខាន់

សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក់ បានសួរថាតើ ខុច ឬក៏នរណាផ្សេងទៀត ដែលមានតួនាទីស្រដៀងគ្នា ត្រូវតែមាន ការអនុញ្ញាតពីថ្នាក់លើ ប្រសិនបើជាការធ្វើពន្យល់កម្មអ្នកទោស សំខាន់ ដូចជា វ៉ន រ៉េត ជាដើម ។ សាក្សី បានឆ្លើយថា នួន ជា និង សុន សេន ហៅ បង ខៀវ បានផ្តល់ការណែនាំ ដោយភ្ជាប់ខ្លួនចំពោះ សកម្មភាពធ្វើពន្យល់កម្មកម្មាភិបាលបក្ស ។

ខុច បាននិយាយថា “ប៉ុល ពត ជាមនុស្សដែលមិនឆ្ងាយ ជឿនរណានោះទេ” ។

បើតាមសាក្សី (ខុប) ខ្លួននឹងមិនធ្វើអ្វីដែលមិនមែនជាបញ្ជាពី ខ្លួន ជា ឬ សុន សេន នៅពេលការសួរចម្លើយអ្នកទោសសំខាន់ ត្រូវបានធ្វើឡើង ទោះបីមានពេលខ្លះ ខ្លួន ជា អនុញ្ញាតឲ្យពួកគេ ដំណើរការសួរចម្លើយជាធម្មតាដែលពួកគេតែងធ្វើ ដោយមិនបាន “ព្យាយាមរកឲ្យឃើញ ដែលហួសដែនក្នុងនាទីរបស់ខ្លួននៅមន្ទីរ សន្តិសុខស-២១”

“អ្នកមិនត្រូវភ្លេចថា ខ្លួន ជា តាមដានបញ្ហានេះយ៉ាងយក ចិត្តទុកដាក់ និងត្រូវការចម្លើយសារភាពពេញលេញតែប៉ុណ្ណោះ ។ ទោះបីជាខ្ញុំគោរព សុន សេន និង វ៉ែន វើត ក៏ដោយ ក៏ប៉ុន្តែខ្ញុំខ្លាច ខ្លួន ជា” ។ បច្ចេកទេសសួរចម្លើយ ជាពិសេសចំពោះកម្មាភិបាល ត្រូវ បានបកស្រាយបន្ថែមទៀតដោយសាក្សី ។ ពួកគេនឹងប្រើប្រាស់ សក្ខីកម្មដែលបានចោទប្រកាន់ពួកគេនៅក្នុងគោលបំណងដើម្បី កំរាមដល់កម្មាភិបាល ដែលត្រូវបានសួរចម្លើយ និងដំណើរការ ដែលបានសំដៅទៅលើ “ការធ្វើឲ្យខាតខ្លួនក្លាយជាពេញលេញ” ។

បន្ទាប់មក រូបថតរបស់ កុយ ជួន ត្រូវបានដាក់បង្ហាញនៅ លើអេក្រង់ ៖ ខុប បានបញ្ជាក់ថា គាត់ (កុយ ជួន) កំពុងអង្គុយនៅ ក្នុងបន្ទប់ឃុំឃាំងនៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ។ សាក្សី បាននិយាយ ថា សុន សេន បានចាកចេញទៅសមរម្យ នៅខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧ ស្របពេល ខ្លួន (ខុប) បានចាប់ផ្តើមធ្វើការឲ្យ ខ្លួន ជា នៅមន្ទីរសន្តិ សុខស-២១ ។

សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក បានអះអាង ដោយផ្អែកលើការថតសំឡេងដូចជាតាមវិទ្យុ និងសៀវភៅកំណត់ ត្រារបស់អ្នកសួរចម្លើយចំនួន២ក្បាល កងទ័ពត្រូវបានបញ្ជូនទៅ សមរម្យប្រយុទ្ធជាមួយកងទ័ពវៀតណាម ប្រហែលនៅក្នុងខែ វិច្ឆិកា ឬខែធ្នូ ឆ្នាំ១៩៧៧ ដោយបានស្តែងឲ្យឃើញថា សុន សេន នៅតែស្ថិតនៅក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញរហូតមក ។ ខុប បានធ្វើការកត់ សម្គាល់ថា ខ្លួនមិនដែលបានឃើញមុខ សុន សេន ក្រោយខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧ ទេ ។ យើងបានធ្វើការទាក់ទងតាមវិទ្យុ ។ “នៅក្នុងឆ្នាំ ១៩៧៨ អ្នកទោសមានជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយ សុន សេន ហើយ ខុប បាននិយាយថា នៅក្នុងបទសម្ភាសន៍ឆ្នាំ១៩៧៧ របស់ខ្លួន បាន និយាយសំដៅទៅរក ខ្លួន ជា (ដែលខ្លួនបានបញ្ជាក់នៅថ្ងៃនេះ) សម្រាប់សេចក្តីណែនាំ មុនចូលដល់សេចក្តីសន្និដ្ឋានថា” ៖

“ខ្ញុំដឹងថានៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ មិនត្រឹមតែជា ឧបករណ៍ដើម្បីស្វែងរកការពិតនោះទេ ប៉ុន្តែក៏ជា ឧបករណ៍ដើម្បីកម្ទេចអ្នកផ្សេង ដើម្បីខ្លួនឯង ។ វាពិតជាខុស ខ្ញុំបានធ្វើខុស ខ្ញុំបានបំពានការពិត”

សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខែលី សាក បានចូលមក ដល់ទីបញ្ចប់នៃការសួរសំណួរសាក្សីយ៉ាងហ្មត់ចត់របស់ខ្លួន ។ លោកបានរាយឈ្មោះកម្មាភិបាលជាន់ខ្ពស់ទាំងអស់ ដែលត្រូវ បានចាប់ខ្លួន វ៉ែន វើត គណៈដឹកនាំស៊ើបអង្កេតក្របខ័ណ្ឌភាគី និងមេ បញ្ជាការកងពលយោធាជាច្រើនទៀត ។ ជាការសន្និដ្ឋានជាមួយ ជនជាតិ អ៊ុយហ្គ័រ ព្រះរាជអាជ្ញាបានសួរថា ៖ ពួកគេត្រូវបានចោទ ថាក្បត់ និងត្រូវបានបញ្ជូនទៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ហើយក្រោយ មកត្រូវបានសម្លាប់ ។ សាក្សី តើអ្នកគិតថា បក្សកុម្មុយនីស្ត កម្ពុជាអាចទទួលបានជោគជ័យក្នុងបដិវត្តន៍ទេ បើសិនទាំងអស់ ឬក៏ពាក់កណ្តាលនៃគណៈដឹកនាំ និងគណៈមជ្ឈឹម ជាជនក្បត់? តើ មានរឿងអញ្ជឹងបានកើតឡើងចំពោះនរណាម្នាក់ដែរឬទេ? តើ ពួកគេបានលើកយកបញ្ហានេះ ជាមួយអ្នកដែរឬទេ?

“អត់ទេ”

ប្រធានចៅក្រម និង ណុន ស្នើឲ្យមានសេចក្តីបញ្ជាក់បន្ថែម

លោកប្រធាន និង ណុន បានកត់សម្គាល់ថា សាក្សីបានចង ចាំឈ្មោះ និងកាលបរិច្ឆេទជាក់លាក់ និងយ៉ាងត្រឹមត្រូវ ។

“សាក្សី អ្នកបាននិយាយថា សុន សេន បានចាកចេញ នៅថ្ងៃទី១៥ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៧៧ ។ តើអ្នកអាចរំលឹកថាតើមាន ព្រឹត្តិការណ៍ជាក់លាក់ណាមួយ ដែលបាននាំឲ្យអ្នកមានការចងចាំពី

កាលបរិច្ឆេទជាក់លាក់បែបណ្តឹង ?

“ខ្ញុំបានចងចាំវា ព្រោះវាមានសារសំខាន់ចំពោះខ្ញុំ ។ ខ្ញុំបានធ្វើការនៅក្រោមបងជំទី២ ដែលបានឲ្យភ្នាក់ងារទីមុខគំណែងរបស់ខ្លួន ដើម្បីមកធ្វើការជាមួយខ្ញុំ ។ គ្រងនេះបានស្ថិត ឲ្យនៅជាប់ក្នុងចិត្តរបស់ខ្ញុំ” ។

បន្ទាប់មក សាក្សីត្រូវបានសួរដើម្បីឲ្យផ្តល់ព័ត៌មានលម្អិតបន្ថែមទៀតពីការបញ្ជាជាខ្សែសង្វាក់ ។ នៅក្នុងករណីរបស់លេខាភូមិភាគខត្តរ កុយ ធួន ដែលត្រូវបានចាប់ និងឃុំខ្លួន លោកប្រធានបានសួរថាតើ ខុច បានដឹងថាការបញ្ជានេះ ចេញមកពី ប៉ុល ពត តាមរបៀបណា? សាក្សីបានឆ្លើយថា សុន សេន បាននាំយកបទបញ្ជានេះ ហើយគាត់ (កុយ ធួន) ត្រូវបានឃុំខ្លួននៅមន្ទីរសុខាភិបាល ។ បន្ទាប់មក លោកប្រធាន និង ណុន បានផ្តោតទៅលើការប្រាស្រ័យទាក់ទង (អន្តរកម្ម) របស់សាក្សីជាមួយ នួន ជា ។ បើយោងតាមខុច ខ្លួនបានឃើញគាត់ (នួន ជា) នៅក្នុងឱកាសជាច្រើន “បានឃើញជារៀងរាល់៣ឬ៤ថ្ងៃម្តង” ។

បន្ទាប់មក ខុច បានបញ្ជាក់ថា ខ្លួនបានដឹងថាចម្លើយសារភាពពីមុនត្រូវបានយកមកប្រើប្រាស់ដើម្បីធ្វើឲ្យមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយសមាជិកបក្ស ដែលនឹងត្រូវបញ្ជូនទៅមន្ទីរសុខាភិបាល-២១ ។ ខុច បានបញ្ជាក់ថា សុន សេន ឬ បង ខៀវ ទទួលខុសត្រូវបញ្ជូនបន្តចម្លើយសារភាព មុនការសួរចម្លើយ រួមទាំងនៅក្នុងភូមិភាគផ្សេងទៀត ។ គាត់ក៏ជាអ្នកដែលបានធ្វើចំណាត់ចែងផងដែរ ។

លោកប្រធាន បានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានចំពោះកិច្ចដំណើរការនេះ ដោយចោទសួរថា ៖ អង្គជំនុំជម្រះ បានដឹងព័ត៌មានទាក់ទងនឹងកិច្ចប្រជុំមួយនៅភ្នំពេញ នៅថ្ងៃទី២០ ខែឧសភា ឆ្នាំ១៩៧៥ នៅពហុកីឡដ្ឋានជាតិ តើអ្នកបានចូលរួមក្នុងកិច្ចប្រជុំនេះទេ?

“នៅពេលនោះ ខ្ញុំនៅអមលាំង ដោយមិនបានដឹងថាមានអ្វីកើតឡើងនៅភ្នំពេញនោះទេ” ។

បច្ចេកទេសសួរចម្លើយបន្ថែម ៖ ការតំរាមកំហែង និងការបំភិតបំភ័យ

សាក្សី បានរំពុកពីឈ្មោះ ខៀន ដែលជាគណៈប្រធានមន្ទីរ

កុយ ធួន ជាប់ឃុំនៅមន្ទីរសុខាភិបាល-២១

ប្រធានផ្នែក កុយ ធួន និង វ៉ន វ៉េត រង់ចាំទទួលគណៈប្រតិភូនៅព្រលានយន្តហោះពោធិ៍ចិនគង

៨៧០ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងត្រូវបញ្ជូនទៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ នៅឆ្នាំ១៩៧៧ ។ សាក្សីគ្រាន់តែដឹងថា អ្នកដែលបានបញ្ជាឱ្យចាប់ ខ្លួន ឡើង ចេញមកពីផ្ទះលើ ។ ខុច បានពន្យល់ថា ឈ្មោះសម្ងាត់ ដែលខ្លួនបានប្រើប្រាស់ជាមួយ ប៉ុន និយាយថា អ្នកទោសបាន និយាយកុហកក្នុងការសួរចម្លើយរបស់គាត់ ។

សំបុក្រពី ប៉ុន បានបញ្ជាពីវិធីបំភិតបំភ័យ ដែលត្រូវបានប្រើ ប្រាស់ក្នុងការសួរចម្លើយ ៖

“ម្សៅ ឡើង ខ្ញុំនឹងព្យួរអ្នកដូចតទៅ ខ្លឹមសារដែលអ្នក បានសរសេរ និងកំពុងសរសេរឥឡូវអំពីរឿងរ៉ាវអ្នកផ្សេងទៀត មិនមានព្រឹត្តិការណ៍ពិត ដែលថារឿងរ៉ាវនៃការជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយ ខ្លួនអ្នកនៅក្នុងបក្សទេ ។ នេះបើយោងតាមគោលការណ៍របស់ក្រសួង សន្តិបាល សរសេរតែងតែជើងរបស់អ្នកនឹងត្រូវដាច់ ប្រសិនបើអ្នក នៅតែរឹងចចេស” ។

ខុច បានពន្យល់ថា ពាក្យ ម្សៅ គឺជាវិធីបន្ថយមុខតំណែង ដើម្បីនិយាយទៅកាន់នរណាម្នាក់ជាភាសារខ្មែរ ដែលទំនងជាអាច ភ្ជាប់ទៅនឹងការស្តាប់ខ្លឹមរបស់បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជាចំពោះពួក ចក្រពត្តិនិយមនេះ ។ សាក្សីបានបញ្ជាក់អង្គជំនុំជម្រះថា ការ កំរាមកំហែង គ្រាន់តែជា “ការព្រមាន” តែប៉ុណ្ណោះ ដែលជាការ ពិត មិនត្រូវបានអនុវត្តនោះទេ ។ អ្នកសួរចម្លើយ ឈ្មោះ ប៉ុន ត្រូវ បានបំពាក់បំប៉នដោយសាក្សី ។ នៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ សាក្សី បានឱ្យ ប៉ុន សួរចម្លើយអ្នកទោសសំខាន់ៗ ហើយជានិច្ចកាលទទួល បានលទ្ធផលដោយមិនចាំបាច់វាយដំពួកគេ ។

ស្ថានភាពធ្វើឱ្យទុក្ខរក្សា

លោកប្រធាន និង លោក ប្រធានយកឯកសារ ដែល ឡើង បាន សរសេរទៅកាន់ខុច ថា គាត់ (ឡើង) “មិនមានពាក្យអ្វីនិយាយទេ” ដើម្បីពិពណ៌នាពីទុក្ខរក្សារបស់ខ្លួនពីការធ្វើឱ្យទុក្ខរក្សា ដែលខ្លួន ត្រូវទទួលរង ។ សហមេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន អាន់សា ហ្គីហ្សេ បានជំទាស់ទៅនឹងការប្រើប្រាស់សំបុក្រពី ដែលខ្លួនទទួលបានចេញ ពីស្ថានភាពនៃការធ្វើឱ្យទុក្ខរក្សា ។ មេធាវីបាននិយាយថា វាជា ស្ថានភាពនៃការធ្វើឱ្យទុក្ខរក្សា ។ សហព្រះរាជអាជ្ញារងអន្តរជាតិ ខៀវ សាក ដែលបានចូលរួមនៅ ក្នុងកិច្ចសន្យាស្តីពីការលើបញ្ហា

នេះ កាលពីម្សិលមិញរួមទាំងព្រឹកនេះ បានក្រោកឈរឡើង និងបាន និយាយថា វិវាទនេះនៅមិនទាន់បិទបញ្ចប់នៅឡើយទេ ។

“នៅទីនេះ គ្រង់ចំណុចនេះ ត្រូវបញ្ជាឱ្យឃើញថា មានការ ធ្វើឱ្យទុក្ខរក្សា ។ អនុសញ្ញាប្រឆាំងការធ្វើឱ្យទុក្ខរក្សា មិនអាចហាម ឃាត់ (សេចក្តីថ្លែងការណ៍ ដែលអះអាងថា មានការធ្វើឱ្យទុក្ខ រក្សា) ។ វាមិនអាចជាករណីនេះបានទេ ។ ប្រសិនបើវាជាករណី ជាការលើកឡើង និងការដាក់ចុះ”

មេធាវីការពារក្តី អាន់សា ហ្គីហ្សេ បានអះអាងម្តងទៀត ដោយបានលើកឡើងថា ការពិតដែលថាមានការធ្វើឱ្យទុក្ខរក្សាត្រូវ បានដឹងរួចទៅហើយចំពោះភាគី ។ មេធាវីបានកូសបញ្ជាក់យ៉ាង ច្បាស់ រវាងចំណាត់ការដែលត្រូវបានអនុញ្ញាត និងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដោយនរណាម្នាក់ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅ ធ្វើឱ្យទុក្ខរក្សា ។ មេធាវីធ្វើដូច្នោះដោយបានផ្អែកទៅលើការសម្រេច ចិត្ត ដែលត្រូវបានធ្វើឡើងដោយចៅក្រមកាលពីម្សិលមិញ ។

លោកប្រធាន បានបដិសេធសម្រង់របស់ខ្លួន ហើយបាន ផ្តល់សេចក្តីវិនិច្ឆ័យទៅចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវៃញ ដែលបញ្ជាញ សញ្ញាថា លោកចៅក្រមមានសំណួរមួយចំនួនសួរសាក្សី ។

លោកចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវៃញ បិទបញ្ហានៅក្នុងរបបនេះ

ចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវៃញ បានសួរសាក្សីយ៉ាងលម្អិត ដោយដំបូងបានសួរថាតើនៅពេលណា តា ណាត ត្រូវបានផ្ទេរពី

មន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ទៅកាន់តំណែងរដ្ឋមន្ត្រី ។ សុន សេន បាន និយាយនៅក្នុងនាមគណៈមន្ទីរ៨៧០ ។ ខុច បានឆ្លើយថា ខ្លួនបាន បញ្ចប់សកម្មភាពសេសសល់របស់ខ្លួននៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១

នៅខែមិថុនា ឆ្នាំ១៩៧៦ ។

ណាត ត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់ក្រសួងការបរទេស ។ លោក ចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវៃញា បានសួរហេតុអ្វីបានជាការបញ្ជូននេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាជារឿងធានាការអវិជ្ជមាន និងជាការដាក់ទោស ទណ្ឌ? ខុច បានបញ្ជាក់ថា ការផ្ទេរនេះពិតជាអីចឹង ប៉ុន្តែមិនបាន លើកឡើងពីមូលហេតុនោះទេ ។ ណាត ត្រូវបានឃុំខ្លួននៅមន្ទីរ សន្តិសុខស-២១ បានមួយរយៈខ្លី មុនពេលកងទ័ពវៀតណាមបាន មកដល់ ។ “សាក្សី តើមានបទបញ្ជាសម្រាប់ ណាត ដែរឬទេ? បើមាន តើនរណាជាអ្នកបញ្ជា ? ”

“គេមិនទុកគាត់ (ណាត) យូរទេ ពីព្រោះយើងបាន ទទួលបានព័ត៌មានគ្រប់គ្រាន់ ក្រោយមក គាត់ត្រូវ បានយកទៅសម្លាប់”

សាក្សី បានបញ្ជាក់ថា មនុស្សសំខាន់ៗ ត្រូវបានសម្លាប់នៅ ក្បែរស្រះទឹកមួយ នៅក្នុងមុំផ្លូវលេខ៦៣ និងមហាវិថីម៉ៅសេទុង ។ ទីតាំងដែល ខុច បាននិយាយ គឺជាកន្លែងដែលប្រជាជនរស់នៅក្នុង ទីក្រុងភ្នំពេញបានស្គាល់ដែលបានធ្វើឲ្យមនុស្សគ្រប់គ្នាមានអារម្មណ៍ អស្ចារ្យ ។

ខុច នៅមន្ទីរសន្តិសុខស-២១

ខុច បានរំលឹកថា ខ្លួនត្រូវបានតែងតាំងជាលេខាគណៈកម្មការ មន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ព្រមទាំងជាប្រធានកុកនៅខែមីនា ឆ្នាំ ១៩៧៦ បន្ទាប់ពី ណាត ត្រូវបានផ្ទេរចេញ ។ អនុលេខរបស់ ខុច គឺ ឈ្មោះ ហ៊ី និង ហ៊ុយ ស្រែ ជាសមាជិក ដែលអ្នកទាំង២ជាផ្នែក មួយនៃកងពល៧០៣ ដែលជាកន្លែងអ្នកទោសមន្ទីរសន្តិសុខ ស-២១ជាច្រើនត្រូវបានបញ្ជូនមក ។ បន្ទាប់មក លោកចៅក្រម ឡាវៃញា បានសួរអំពីការទទួលខុសត្រូវផ្សេងទៀតរបស់ ហ៊ី និង ហ៊ុយ ។ សាក្សីបានឆ្លើយថា ហ៊ុយ ទទួលកិច្ចការត្រួតពិនិត្យការធ្វើ កសិកម្មនៅព្រៃស ចំណែក ហ៊ី ទទួលភារៈត្រួតពិនិត្យនៅក្នុង ទីក្រុងភ្នំពេញ និងជើងឯក ដែលជាវាលពិឃាដមួយនៃវាលពិឃាត ផ្សេងទៀត ។ ហ៊ុយ ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់ ប៉ុន្តែមិនមែន ហ៊ី នោះទេ ។ ចៅក្រម ឡាវៃញា បានសួរសាក្សីថាតើហេតុអ្វី?

ខុច បានឆ្លើយថា ហ៊ុយ ព្រមទាំង ហ៊ី មិនបំពេញការកិច្ច របស់ខ្លួន ដោយបានបញ្ជាក់សាជាថ្មីថា រាល់ការសម្រេចចិត្តធ្វើការ

ចាប់ខ្លួននរណាម្នាក់ គឺទុកឲ្យដាក់លើអ្នកសម្រេច ។ “ខ្ញុំត្រូវបាន គេបំភ័យ ព្រោះជាធម្មតាយើងមិនអនុញ្ញាតឲ្យកម្មាភិបាលផ្សេង ទៀត “មកពីទីក្រុងហាណូយនៅក្នុងករណីនេះ” មើលចម្លើយ សារភាពសាក្សីនោះទេ ។

“សាក្សី 1 នៅពេលអ្នកបានឃើញពីសារសំខាន់នៃតួនាទី របស់ ប័ង ប័ង (អាចមើលចម្លើយសារភាព) តើអ្នកយល់ថា ប័ង ជាផ្នែកមួយនៃសន្តិបាលនេះដែរឬទេ? “ការិយាល័យប្រឆាំង ទីក្រុងកម្មនៃរបបខ្មែរក្រហម មានដែនអំណាចគ្រប់គ្រងសន្តិសុខ ផ្ទៃក្នុង និងគ្រប់គ្រងជំរុំកុកដូចកុកទូលស្វែង(ស-២១) ជាដើម” ។

“ខ្ញុំបានដឹងថា ប័ង ជាសមាជិកមជ្ឈឹម ដូច្នេះខ្ញុំចាប់ផ្តើម គោរពគាត់ ពីព្រោះគាត់អាចនាំយកសេចក្តីណែនាំរបស់ ប៉ុល ពត ទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខស-២១” ។

នៅពេលនោះ ខុច បានឲ្យដឹងថា ប័ង ជាអ្នកនាំពាក្យ និងជា ប្រធានកងការពារ ប៉ុល ពត ហើយក្រោយមក ខុច ក៏បានដឹង បន្ថែមទៀតថា គាត់ (ប័ង) ជាប្រធានមន្ទីរស-១៧ ។ ប័ង បាននាំ យកមនុស្សទៅខុច នៅក្នុងមន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ។

សាក្សីមិនអាចរំលឹកឲ្យលម្អិតបន្ថែមពី ប័ង និងការជាប់ពាក់ ព័ន្ធចោទប្រកាន់របស់គាត់ក្នុងការនាំយកមនុស្សពីក្រសួងការបរទេស ជនបរទេស ឬក៏ជនជាតិខ្មែរ ទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខស-២១ ឬក៏ សកម្មភាពផ្សេងទៀតនៅក្នុងប្រទេសទេ ។

ចៅក្រម ឡាវៃញា ទំនងជាកំពុងព្យាយាមអះអាងថា តើ កម្មាភិបាលនៅក្នុងការសួរសំណួរបានកំពុងប្រើប្រាស់តួនាទីរបស់ ខ្លួននៅក្នុងក្រសួង ដើម្បីនាំយកអ្នកទោសទៅកាន់មន្ទីរសន្តិសុខស- ២១ ។ នៅពេល ប័ង ត្រូវបានចាប់ខ្លួន លើម ខន ហៅ ខន ឬក៏ កេន (មកពីកងពល១៨០) បានឡើងជំនួស ។ ខុច មិនបានដឹងថា ប័ង មានទំនាក់ទំនងជាមួយ អៀង សារី ទេ ហើយនេះជាអ្វីដែលលោក ចៅក្រម ឡាវៃញា ចង់ដឹង ។

បន្ទាប់ពីមានការយល់ច្រឡំបន្តិចនៅក្នុងការដាស់ប្តូរចុង ក្រោយរវាងចៅក្រម និងសាក្សី លោកប្រធានចៅក្រមបានផ្អាក សវនាការ ។ សវនាការ កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ខុច និងបន្តនៅ ថ្ងៃទី១៥ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៦ ។

អាលីស ម៉ឺរហ្គឺរ

ការឃោសនា ទារុណកម្ម និងកេរដំណែលពីសម័យអាណានិគមបារាំង៖ មើលរដ្ឋាស៊ីដម្រូវឲ្យដឹងវិធានការរបស់ខ្មែរក្រហម

សាក្សី ចៅក្រម និងមេធាវីបានផ្តល់ព័ត៌មានយ៉ាងលើសលប់អំពីបញ្ហានានា ហើយថ្ងៃនេះគឺផ្តោតលើចំណុចសំខាន់ៗចំនួនបី ។ លោកចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវែញ បានធ្វើការសន្និដ្ឋានទៅលើការសួរចម្លើយអ្នកទោសមន្ទីរស-២១ ដែលជាជនជាតិវៀតណាម មុនពេលប្រគល់វិទ្យុសម័យសហមេធាវីការពារក្តីរបស់ នួន ជា គឺលោក រីកទ័រ កូប៉េ ។ លោក កូប៉េ មានបំណងដាក់បញ្ចូលភាពព្រៃផ្សៃ និងវិធានការទារុណកម្មនៃរបបខ្មែរក្រហមទៅក្នុងទម្រង់ទូលាយមួយ ៖ កេរដំណែលបន្ទាល់ពីរបប លន់ នល់ និងសម័យអាណានិគមបារាំង ។ ផ្នែកចុងក្រោយនៃសវនាការថ្ងៃនេះគឺផ្តល់ដូនមេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ម៉ារី ហ្គីរ៉ូដ និង ពេជ អន្ត ដែលលើកឡើងអំពីគម្រោងផ្នែកអប់រំ វប្បធម៌ និងសិល្បៈ ដែលនឹងត្រូវអនុវត្តនាពេលខាងមុខ ។ គម្រោងសំណងសម្រាប់ជនរងគ្រោះក៏ដូចជាការសន្ទនាឆ្លងជំនាន់ដើម្បីធានាថាអំឡុងពេលដ៏សោកសង្រេងនៃរបបខ្មែរក្រហមនឹងមិនកើតមានម្តងទៀត គឺមានសារសំខាន់ចំពោះវិធានទាំងនេះ ។

ការដកពិសោធន៍ផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រនៅមន្ទីរស-២១

យោងលើអ្វីដែលសាក្សីបានលើកឡើងនៅក្នុងសក្តិកម្មរបស់គាត់ លោកចៅក្រម ឡាវែញ បានសួរនូវព័ត៌មានលម្អិតអំពីការវះកាត់នៅដែលត្រូវបានធ្វើឡើងលើខ្លួនភរិយារបស់គា ជា ។ ខុច បាននិយាយថា គាត់មិនបានបញ្ជាទេ ហើយគាត់ក៏មិនអាចនឹកឃើញថាការដកពិសោធន៍ទាំងនេះបានធ្វើឡើងដែរ ។ ចំណារផ្ទាល់របស់គាត់លើសំណុំឯកសាររបស់ស្ត្រីវ័យ២៣ឆ្នាំ ហាក់ដូចជាដូយគ្នាពីការអះអាងនេះ ក៏ប៉ុន្តែសាក្សីមិនបានធ្វើការផ្លាស់ប្តូរជំហររបស់គាត់ទេ ។

បន្ទាប់មក ចៅក្រមបានបញ្ជាក់សវនាការនូវសេចក្តីដក

ស្រង់ពីភាពយន្តឯកសារដែលមានចំណងជើងថា “អង្គការស្លាប់” និងធ្វើការយោងទៅកាន់ពេទ្យមួយរូបដែលធ្វើការនៅមន្ទីរយុវជន ។ នៅក្នុងសៀវភៅណែនាំវេជ្ជសាស្ត្រមួយក្បាល បានពិពណ៌នាថាស្ត្រីវ័យ១៧ឆ្នាំមួយរូបត្រូវបាន “វះបំពង់ក ហើយវះពោះនៅមុនពេលដែលគាត់ត្រូវបានដាក់ទៅក្នុងទីករយៈពេលពីរម៉ោង” ។ បន្ទាប់មក គាត់ត្រូវបានវាយដំ ព្រមទាំងដាក់ទៅក្នុងទីកម្តងទៀតរយៈពេលមួយ ហើយដំណើរការនេះត្រូវបានធ្វើឡើងម្តងហើយម្តងទៀតចំនួនពីរបីដង ។ នៅពេលត្រូវបានសួរថា តើការពិពណ៌នានេះធ្វើឲ្យគាត់ចង់ប៉ុន្មាន? ខុច បានឆ្លើយថា ៖

“វាហាក់ដូចជាគេកំពុងលេងសើចជាមួយអ្នកដែលជាប់យុវជន វាមិនមែនជាការដកពិសោធន៍ផ្នែកវេជ្ជសាស្ត្រទេ”

គាត់បានបញ្ជាក់ថា គាត់បានបញ្ជាឲ្យ ហ៊ី ធ្វើការពិសោធន៍នេះនៅក្នុងបរិបទនៃការស៊ើបអង្កេតមួយ បន្ទាប់ពីសាកសពលេចឡើងពីក្នុងទឹក ដើម្បីស្រាវជ្រាវឲ្យដឹងថាតើសាកសពមនុស្សអាចស្ថិតនៅក្នុងទឹកបានប៉ុន្មានថ្ងៃនៅមុនពេលដែលសាកសពនោះអណ្តែតជាថ្មី ។

ពហុធម្មនុ និងការឃោសនាសង្គ្រាម

កាលពីថ្ងៃចន្ទសប្តាហ៍មុន សាក្សី ខុច បានលើកឡើងថា នួន ជា បានបញ្ជាឲ្យគាត់សួរចម្លើយអ្នកទោសមន្ទីរស-២១ ដែលជាជនជាតិយួន (វៀតណាម) និងផ្សព្វផ្សាយចម្លើយសារភាពរបស់អ្នកទាំងនោះតាមវិទ្យុ ។ បង នួន ស្នើឲ្យធ្វើការផ្សាយពីរដងក្នុងមួយថ្ងៃ ពីប្រាំទៅដប់នាទី ។ អ្នកទាំងនោះគឺជាប្រធានបទនៃភាគពួកកុំម្មុយនិស្ត រួមមានអ្វីៗ ដែលបានចុះផ្សាយនៅក្នុងកូនសៀវភៅផ្សព្វផ្សាយរបស់ផ្នែកសេវាកម្មព័ត៌មាននៃក្រសួងការបរទេស

របស់របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ៖ ចម្លើយសារភាពត្រូវតែឆ្លងកាត់ការធ្វើសក្ខីកម្មទាក់ទងនឹងការបំពានលើកម្ពុជាដោយជនជាតិវៀតណាម (បោះពុម្ពផ្សាយក្នុងកក្កដា ឆ្នាំ១៩៧៨) ។

ឈ្មោះ រូ ឌីន ឌី ដែលជាឧហានវៀតណាមជាប់ឃុំឃាំងមាននៅក្នុងបញ្ជីឈ្មោះពីរផ្សេងពីគ្នា ។ ខុច នៅចាំឈ្មោះនេះបានកាត់បានពន្យល់ថា បញ្ជីឈ្មោះទាំងពីរត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីបែងចែកឧហាន និងជនបង្កប់ ។ តាមសម្តីរបស់កាត់ ឧហានមួយចំនួនព្យាយាមក្លែងខ្លួនជាជនស៊ីវិលដើម្បីកុំឲ្យគេចាប់ ។ សាក្សីបានរំពឹងថា គ្រូបានបញ្ជូនឲ្យទៅធ្វើការជាមួយនឹងរដ្ឋាភិបាលថ្មី ។ បន្ទាប់មកលោកចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវៃញា បានភ្ជាប់ចម្លើយសារភាពរបស់អតីតឧហានរូបនេះជាផ្នែកមួយនៃកូនសៀវភៅផ្សព្វផ្សាយដែលបានលើកឡើងខាងលើ ។

សហមេធាវីអន្តរជាតិការពារក្តីរបស់ ខៀវ សំផន គឺលោកស្រី អាន់តា ហ្គីហ្សេ បានជំទាស់លើមូលដ្ឋាននេះ ។ កាត់បានធ្វើការជំទាស់នៅថ្ងៃចន្ទ និងថ្ងៃអង្គារថា ៖ “ខ្លឹមសារនៃចម្លើយសារភាពទាំងនេះ ត្រូវបានដកស្រង់ចេញមកយ៉ាងច្បាស់ ហើយសាក្សីក៏ត្រូវបានស្នើឲ្យផ្តល់យោបល់លើកាលៈទេសៈនេះ ដែលនេះជានឹងធ្វើមិនមែនស្របទៅនឹងការសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ និងអនុសញ្ញាប្រឆាំងនឹងការធ្វើទារុណកម្ម ។

សហព្រះរាជអាជ្ញា ឌែលី សាក បានឆ្លើយតបទៅកាន់លោកស្រី ហ្គីហ្សេ ថា នៅក្នុងករណីផ្សព្វផ្សាយព័ត៌មានតាមវិទ្យុទំនាក់ទំនងវាជាចម្លើយសារភាពរបស់មន្ទីរស-២១ ដែលបង្កប់តាមរយៈការធ្វើទារុណកម្ម និងការផ្សព្វផ្សាយក៏មិនទាន់អាចបញ្ជាក់បានទេ ។ មិនមានអ្វីបញ្ជាក់ថាសម្ភារយោសនាមិនអាចសម្រេចបានតាមរយៈការធ្វើទារុណកម្មទេ ។ ចៅក្រមបានពិភាក្សារបញ្ហានេះជាមួយគ្នាអស់រយៈពេលប៉ុន្មាននាទី រួចសម្រេចថាទទួលយកការជំទាស់របស់លោកស្រីមេធាវី ហ្គីហ្សេ ។

ចៅក្រមបានបន្តសវនាការ ព្រមទាំងបានឲ្យ ខុច បញ្ជាក់ថាឧហានវៀតណាមច្រើនតែត្រូវបានសួរចម្លើយ ហេតុនេះអ្នកទាំងនោះសារភាពថា បានបង្កើតគម្រោងវៀតណាមដើម្បីដាក់បញ្ចូលប្រទេសកម្ពុជាទៅក្នុងសម្ព័ន្ធភ័ណ្ឌចិន ។

ជីវប្រវត្តិរបស់ជនជាតិវៀតណាមនៅមន្ទីរស-២១ និងអនុសញ្ញា

ស្តីពីទារុណកម្ម

លោកចៅក្រម ហ្សង់ម៉ាក ឡាវៃញា មានការចាប់អារម្មណ៍លើជីវប្រវត្តិខ្លីៗ ដែលភ្ជាប់មកជាមួយនឹងសំណុំឯកសារនៃអ្នកទោសមន្ទីរស-២១ ហើយតាមការពិពណ៌នាមិត្តក្នុងអំឡុងសក្ខីកម្មរបស់ សួស ធី កាលពីប៉ុន្មានសប្តាហ៍មុន ។ លោកស្រី ហ្គីហ្សេ បានលើកឡើងនូវការជំទាស់ដូចខាងដើម ដោយជំទាស់ថា នៅពេលដែលជីវប្រវត្តិទាំងនេះត្រូវបានបញ្ជាក់យ៉ាងលម្អិត ដូចជាមូលហេតុនៃការយាត់ខ្លួន វាអាចនឹងខុសដែលថាចម្លើយសារភាពទាំងនេះត្រូវទទួលបានតាមរយៈទារុណកម្ម ។ ប្រសិនបើអ្នកទោស “សារភាពនូវទោសកំហុសដោយសារការបង្ខំ នោះយើងនឹងស្ថិតក្រោមការគ្រប់គ្រងដែលត្រូវបានហាមឃាត់” លោកស្រីបានលើកឡើងយ៉ាងដូច្នោះ ។

សហព្រះរាជអាជ្ញា ឌែលី សាក ក៏ដូចជាចៅក្រម ក្មេង្យូហ្វិន មិនយល់ស្របលើការជំទាស់នេះទេ ជាពិសេសគឺដោយសារតែជីវប្រវត្តិក៏មិនមែនជាឯកសារដែលធ្វើឡើងដោយអ្នកទោសផ្ទាល់ទេ ហើយវាត្រូវបានប្រើប្រាស់ក្នុងដំណើរការសវនាការពីមុនមក ។ លោកស្រីមេធាវី ហ្គីហ្សេ បានទទួលថា រាល់ធាតុផ្សំដែលទាក់ទងនឹងខ្លឹមសារនៃចម្លើយសារភាពរបស់អ្នកទាំងនេះ មិនត្រូវបានប្រើប្រាស់ទេ កាត់បានផ្តល់ឧទាហរណ៍មួយនៅក្នុងតុលាការនេះខណៈដែលក្រុមការណ៍របស់កាត់គឺលោក វីកទ័រ កូប៉េ ដែលជាសហមេធាវីអន្តរជាតិការពារក្តី ខ្លួន ជា ត្រូវបានហាមឃាត់ពីការយោធន៍ទៅកាន់ឯកសារដែលប្រហាក់ប្រហែលនេះ (ថ្ងៃទី២៤ មេសា ឆ្នាំ២០១៥) ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា ឌែលី សាក បានយល់ស្របចំពោះការសន្និដ្ឋាននេះ នៅពេលដែលលោកមើលប្រភពព័ត៌មានមួយចំនួន៖ “ប្រសិនបើឯកសារបញ្ជាក់ថាអ្នកទាំងនេះជាអ្នកនេសាទ វាត្រូវតែមានការបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់ថា ឯកសារទាំងនេះចេញមកពីបុគ្គលិកមន្ទីរឃុំឃាំង ដែលបានរាយការណ៍មិនមែនចេញពីអ្នកទោសផ្ទាល់ទេ ។

ការតស៊ូមតិនេះបញ្ជាក់ថា មាត្រាទី១៥ នៃអនុសញ្ញាស្តីពីទារុណកម្ម បើទោះជាមានសភាពគ្រង នៅតែអាចមានការបកស្រាយផ្សេងៗគ្នាអាស្រ័យលើលក្ខណៈនៃការសិក្សាលើឯកសារទាំងនោះ ។ ចម្លើយសារភាពមួយអាចនឹងកើតចេញពីការបង្ខំ

ដោយឧបត្ថម្ភ ក៏ប៉ុន្តែ ចម្លើយនោះមិនអាចក្លាយជាកំស្មាន ទេ នៅពេលវាចេញជាឯកសារដែលអាចសន្និដ្ឋានបានថាច្បាស់ លាស់ និងក្តោបក្តានុពលដែលអាចទាក់ទងនឹងចម្លើយសារភាព ។ ជាចុងក្រោយ ចៅក្រមដទៃសម្រេចការស្រាវជ្រាវនេះ ទោះបីជា ចៅក្រម ឡាវៃញ បន្តព្យាយាមពិការយល់ស្របយ៉ាងណាក្តី ។

ប្រើប្រាស់អ្នកទោសជនជាតិវៀតណាមជាទប់ករណ៍នយោបាយ

បន្ទាប់ពីសម្រាក ចៅក្រម ឡាវៃញ បានបន្តការចោទសួរ និងឱ្យសាក្សីពណ៌នាអំពីជីវិតជាប់ឃុំឃាំង ជាពិសេសនៅក្រោយ ពេលដែលជនជាតិវៀតណាមត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់មន្ទីរស- ២១ ៖ សេចក្តីសម្រេចបានធ្វើឡើងដោយថ្នាក់លើ ថាអ្នកទាំងនេះ ជាជនបង្កប់ ។ យ៉ាងណាមិញ ករណីអ្នកបកប្រែជនជាតិវៀត ណាម ឈ្មោះ ប៊ុំ ថាចាន់ ហៅ ចាន់ ដែលត្រូវបានរក្សាទុកដើម្បី ជួយ ម៉ម ណៃ បានផ្តល់នូវទិសដៅចាំបាច់មួយចំនួន ដូចជាអ្វីដែល គេបានប្រព្រឹត្តទៅលើអ្នកទោសជនជាតិវៀតណាម ។

អ្នកបកប្រែជនជាតិវៀតណាម ឈ្មោះ ប៊ុំ ថាចាន់ ហៅ ចាន់

ខ្សែរឿងអ្នកបកប្រែជនជាតិវៀតណាមម្ចាស់របស់ ប៊ុំ ថាចាន់ ដោយ វិទ្ធិប្រាសាទ ត្រូវបានបន្តព្យាយាមនៅក្នុងបន្ទប់សវនាការ ។ គាត់បាន បាត់បង់ភ្នែកទាំងសងខាង ហើយគាត់កំពុងមើលរូបថតចាស់ៗ របស់អ្នកទោសជនជាតិវៀតណាមនៅមន្ទីរស-២១ នៅក្នុងបន្ទប់ មួយដែលមានព្យួររូបថត កាំង ហ្គេតអ៊ាវ (ឌុច) កាលពីវិលក្មេងនៅ លើជញ្ជាំង ។

“នៅពេលនោះ ខ្ញុំស្ថិតនៅក្នុងកុក ។ ខ្ញុំត្រូវតែប្រាប់ អំពីរឿងរ៉ាវនានាដែលមិនជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងរូបខ្ញុំ ។ គេចង់ឱ្យខ្ញុំសារភាព ។ ចុងក្រោយ គេបានវាយខ្ញុំ

នឹងរំពាត់ ហើយនៅពេលដែលខ្ញុំមិនឆ្លើយតប គេ បានវាយខ្ញុំនឹងដំបង ។ ខ្ញុំមានស្នាមជាច្រើន ។ គេ វាយខ្ញុំ ។ ខ្ញុំរេទណាស ។ ខ្ញុំគឺជាជនរងគ្រោះ ។ គេតែងតែត្រូវជានិច្ច ។ ទីបំផុត គេឆក់ខ្ញុំ គេតាប ដង្ហើបនៅត្រចៀកទាំងសងខាង ហើយចរន្តបាន ឆ្លងចូលខួរក្បាលខ្ញុំ ។ ពេលខ្លះខ្ញុំបានបាត់បង់ស្មារតី ។ ពេលខ្ញុំភ្ញាក់ឡើង គេក៏នាំខ្ញុំទៅសួរចម្លើយវិញ ។ ក្នុងពេលខ្លះទៀត គេប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រដទៃ ៖ ដកក្រចកដៃខ្ញុំ ។ ខ្ញុំនៅមានស្នាមស្នាមនៅលើដៃ និងប្រអប់ដើមខ្ញុំនៅឡើយ ។ គេដកក្រចកខ្ញុំ វាពិត ជាយឺតយ៉ាវណាស់ ។ ករណីចាប់នោះពិតជាមិនអាច ទ្រាំទ្របានទេខ្ញុំស្ទើរតែស្លាប់ទៅហើយ ។ គេជ្រមុជ ក្បាលខ្ញុំទៅក្នុងទឹកមួយផុត ។ បន្ទាប់មក គេចង់ខ្ញុំដាំ ចុះក្រោម ។ ខ្ញុំប្រាប់ខ្លួនឯងថាខ្ញុំនឹងត្រូវស្លាប់ ក៏ ប៉ុន្តែខ្ញុំនៅតែប្រាប់ការពិត ។ គេសួរចម្លើយខ្ញុំដើម្បី ស្វែងរកព័ត៌មាន គេដឹងថាខ្ញុំចេះភាសាវៀតណាម ហើយប្រាកដជាធ្វើតាមបញ្ជាគេដើម្បីធានាជីវិត ។ ថ្វីបើដូច្នោះក្តី គេរក្សាខ្ញុំទុក អីចឹង ខ្ញុំអាចធ្វើការ ឱ្យគេបាន ។ គេដាក់ប្រាក់ និងខ្នោះខ្ញុំ ហើយប្រាប់ខ្ញុំ ឱ្យបកប្រែ និងប្រែសម្រួល ។ ប្រសិនបើខ្ញុំនិយាយ អ្វីខុស ខ្ញុំនឹងត្រូវគេវាយដំ”

ចាន់ បានបន្តទៀតថា អ្នកសួរចម្លើយចង់ឱ្យអ្នកទោសជន ជាតិវៀតណាមសារភាពថា គេបានចូលមកឈ្នួនពានកម្ពុជា ។ អ្នកទោសទាំងនេះប្រហែលជាត្រូវបានគេសម្លាប់ និងកប់នៅជើង ឯកនាពេលក្រោយមក ។ បើតាមសម្តីរបស់គាត់ នៅពេលនោះ ជនជាតិវៀតណាមមិនបាននៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទេ ។ ចាន់ បាន បន្ថែមទៀតថា នៅពេលដែលខ្មែរក្រហមមិនបានទទួលជោគជ័យ ក្នុងការឃាត់ខ្លួននាហានវៀតណាម គេបានឆកមកចាប់ខ្លួនជន ស៊ីវិលវិញ ដោយអ្នកទាំងនោះត្រូវបានគេចាត់ទុកថាជាជនបង្កប់ ។ គេបង្ខំឱ្យអ្នកទាំងនេះស្លៀកសម្លៀកបំពាក់ និងសញ្ញាសម្គាល់របស់ កងទ័ពវៀតណាមដើម្បីថតរូប និងចោទអ្នកទាំងនោះថាជាកងទ័ព វៀតណាម ។ ចាន់ បានធ្វើការសរុបសេចក្តី ដោយកាន់រូបថតជា

ច្រើនថា ៖ “គេបានកែតម្រូវក្រឹត្យស្តីពីការបញ្ជាក់អំពីការឈ្លានពានរបស់ជនជាតិវៀតណាម ។ “ ឲ្យគេក្រាន់តែចង់ទាក់ទាញ” ជំនួយ និងការអាណិតអាសូរពីអន្តរជាតិ ប៉ុណ្ណោះ”

ខុប ចំណាំ បាន បានយ៉ាងច្បាស់ ក៏ប៉ុន្តែគាត់បានប្រាប់ចោល សក្ខីកម្មនេះ ។ គាត់បាននិយាយថា បាន នៅខាងជនជាតិវៀតណាម ហេតុនេះ “គាត់បានបំផ្លើសអំពីពាក្យណាមួយដែលធ្វើលើអ្នកទោស” លើកឡើងជាថ្មីអំពីចម្លើយរបស់គាត់ពីមុន ខុប បដិសេធអំពីការដក ក្របក និងការជ្រុះជុះចិត្តថាមិនមែនជាវិធីសាស្ត្រប្រើនៅក្នុងមន្ទីរ ស-២១ ទេ ។ គាត់ក៏បានអះអាងទៀតថា អ្នកទោសជាជនជាតិ វៀតណាមស៊ីវិល មិនត្រូវបានបង្ខំឲ្យសារភាពថា គេជាទាហាន វៀតណាមឡើយ ។

វិទ្យុភាពយន្តឈោសនា

កាលពីសប្តាហ៍មុន សហព្រះរាជអាជ្ញា ខៃលី សាក បានសួរ សំណួរសាក្សីអំពីវិទ្យុភាពយន្តឈោសនាមួយដែលថតដោយក្លាយ ប្រុសរបស់ ប៉ុល ពត គឺ ថេន ដែលវិទ្យុភាពយន្តនេះបង្ហាញអំពី ការឃាត់ខ្លួន និងសួរចម្លើយទាហានវៀតណាម ។ លោកចៅក្រម ឡាវៃញា បានសួរថា តើវិទ្យុភាពយន្តនេះត្រូវបានបញ្ជូននៅក្នុង វគ្គសិក្សា ជាពិសេស នៅក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ នៅក្នុងទីក្រុងស្រីរាជ ប្រទេស វៀតណាម ឬ មិនដឹងដូចម្តេចរបស់វិទ្យុក្រហម ថ្ងៃទី១៧ មេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ? ការ លើកឡើងនេះយោងតាមសក្ខីកម្មរបស់បុគ្គលិកមន្ទីរស-២១ ដោយរួមមាន ហ៊ឹម ហ៊ុយ (នៅថ្ងៃទី៤ ឧសភា ឆ្នាំ២០១៦) ក៏ដូចជា ឡាច មាន (នៅថ្ងៃទី២៦ មេសា ឆ្នាំ២០១៦) ។ ខុប បាន បដិសេធអំពីការចាក់បញ្ជូនវិទ្យុភាពយន្តនេះដល់បុគ្គលិកមន្ទីរស- ២១ ព្រមទាំងនិយាយថាសាក្សីទាំងពីររូបនេះមិនអាចជឿទុកចិត្ត បាន ។ ខុប បានធ្វើការបដិសេធជាច្រើនដល់ចំពោះសាក្សី ឡាច មាន ថាមិនមែនជា ឡាច មានដែលខ្លួនស្គាល់នោះទេ ហើយដោយ សារតែគាត់មិនមានអ្វីបញ្ជាក់អំពីខ្លួនគាត់ ។ ចៅក្រម ឡាវៃញា បញ្ជាក់ថាការចោទនេះ ដោយពន្យល់ថា នៅពេលក្រោយមក ហត្ថលេខាត្រូវបានបញ្ជាក់ថាមិនមែនជារបស់ ឡាច មានទេ ។

ការដកស្រង់ចេញពីវិទ្យុភាពយន្ត “ប្រទេសកម្ពុជា កម្ពុជា” ត្រូវបានបញ្ជូន និងត្រូវបានបញ្ជូនដល់សាក្សី សួស ធី នៅពេល

ដែលគាត់មកដល់សក្ខីកម្មនៅខែឧសភាដែរ ។ រូបភាពបង្ហាញថា បុរសក្នុងឯកសណ្ឋានជាយោធាវៀតណាមបានឱនក្បាល និង និយាយ ។ បន្ទាប់មក ប៉ុល ពត ធ្វើការថ្លែងសុំទុកថា ហើយ ប្រជាជននាំគ្នាសាទរ ។ ខុប បាននិយាយថា អ្វីទាំងនេះមិនមែន ជាវិទ្យុភាពយន្តដែលថតដោយ ថេន ទេ ហើយគាត់ក៏មិនមានអ្វី និយាយបន្ថែមអំពីបញ្ហានេះដែរ ។

ទាំងនេះបានធ្វើសេចក្តីសរុបលើការចោទសួររបស់ចៅក្រម ឡាវៃញា អំពីអ្វីដែលសាក្សីបានដឹងអំពីការឈោសនារបស់មន្ទីរ ស-២១ និងអ្នកទោសជនជាតិវៀតណាម ។ គាត់បានប្រកល់ វេទិកាដូនដល់លោក វិកទ័រ កូប៉េ សហមេធាវីអន្តរជាតិការពារក្តី របស់នួន ជា ។

សហមេធាវីការពារក្តី នួន ជា លោក វិកទ័រ កូប៉េ

វិធីសាស្ត្រធ្វើពាក្យសុំ ៖ សិក្សាពីជនអាណានិគមបារាំង ឬរបស់ លន់ នល់?

ទោះបីជាមានជាមានភាពតឹងរ៉ឹងយ៉ាងណា អ្នកទាំងអស់គ្នាបាន ផ្ដោតអារម្មណ៍ចំពោះក្រុមការពារក្តី ។ ពោរពេញដោយ ជំហររឹងមាំ និងប្លេដា លោក កូប៉េ ដំបូងបានធ្វើការផ្ដោតទៅលើ ទឹកនៃន្ទដែល កាំង ហ្គេកអ៊ាវ ហៅ ខុប បានសិក្សាអំពីវិធីសាស្ត្រធ្វើពាក្យសុំដែល ប្រើប្រាស់នៅមន្ទីរស-២១ ។ សាក្សីបានលើកឡើងក្នុងសប្តាហ៍ នេះថា វាន វេត គឺជាអ្នកបង្រៀនដល់រូបគាត់ អំពីការបង្កតម្កើង អ្នកទោសដោយថង់ ប្លូស្តិក ក៏ប៉ុន្តែលោក កូប៉េ បានទាញសេចក្តី យោងទៅកាន់សក្ខីកម្មរបស់ ខុប កាលពីឆ្នាំ២០០៩ ដែលគាត់បាន លើកឡើងថា ៖

“អ្នកដែលបានបង្រៀនខ្ញុំអំពីរបៀបធ្វើទារុណកម្ម គឺរបប លន់ នល់ ។ នេះគឺជាចំណុចទីមួយ ។ អ្នក យាមនៅក្នុងប្រើ (PJ) បានវាយដំលើអ្នកទោស ខ្មែរក្រហម ។ ទីពីរ គឺរបបបារាំង ។ ជនជាតិបារាំង បានធ្វើទារុណកម្មលើសមាជិកនៃបក្សពលករវៀត ណាម ។

ខុប ត្រូវបានស្នើឱ្យបកស្រាយចំណុចនេះ ក៏ប៉ុន្តែគាត់បាន បដិសេធពិការសិក្សារប្រកួតទោសតាមរបៀបនោះ ហើយបានស្នើឱ្យ លោក កូប៉េ ផ្តល់ជូនភាគនូវអត្ថបទសម្ភាសន៍ជាក់ស្តែងចេញពីឯក សារដែលលើកឡើង ។ សាក្សីក៏បានបដិសេធជាភាគមិនបានសិក្សា វិធីសាស្ត្រទាំងនោះចេញពីសៀវភៅនិងទ្រង់ដោយ អេឡែន ខូលស៍ ក្រោមចំណងជើង “ទុយាយកងដំរីវៃឆ្លាត” “Techniques de Renseignement” ដែលគាត់បានលើកឡើងនៅក្នុងសក្តិកម្មនៅថ្ងៃទី ១៤ ខែមិថុនា ។

សំឡេងផ្តល់នូវការសួរចម្លើយមើលទៅហាក់ដូចជា មានបញ្ហាខ្លះ ស្របពេលនោះ លោក រីកទ័រ កូប៉េ សហមេធាវីអន្តរ ជាតិការពារក្តីរបស់ នួន ជា បានបញ្ជាក់ដល់សាក្សីនូវសម្រង់មួយ ចេញពីសៀវភៅរបស់ ហ្វីលីព ស្រុត ។ អ្នកនិពន្ធបានអះអាងនៅ ក្នុងសៀវភៅនេះថា នៅពេលដែលមើលការសួរចម្លើយ និងទារុណ កម្មធ្វើឡើងដោយ បារាំង គឺវាស្ទើរតែដូចទៅនឹងអ្វីដែលកើតមាន នៅមន្ទីរ-២១ ។

“រដ្ឋាភិបាលប្រជាធិបតេយ្យក៏ដើរតាមផ្លូវនេះដែរ ។ ទារុណកម្មនៅប្រទេសអាល់សេរីបានបង្កើតមន្ទីរ ទារុណកម្ម ដែលជាទីតាំងប្រមូលផ្តុំពួក ហ្វីដាយីន (ជនជាតិអាល់សេរីដែលរើប្រទេស) ដែលនឹងត្រូវ សម្លាប់ និងជាប់សង្ស័យ ហើយបន្ទាប់មកក៏សម្លាប់ អ្នកទាំងនេះដើម្បីរក្សាការសម្ងាត់ វាក៏ដូចទៅនឹងអ្វី ដែលបានបញ្ជាក់នៅក្នុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ។ អ្នកទោសអាល់សេរីចំនួន ៥.០០០ នាក់ត្រូវបាន សម្លាប់ដោយរបៀបនេះនៅក្នុងមន្ទីរសួរចម្លើយ ។ ជារួម នៅក្នុងប្រទេសទាំងមូល ចំនួននៃការស្លាប់ ដោយរបៀបនេះ ប្រហែលជាលើសពី១៥ ទៅ

២០.០០០ នាក់ បើប្រៀបធៀបនឹងចំនួនអ្នកស្លាប់ ក្នុងមន្ទីរ-២១ ។ កត្តាដែលបង្កឱ្យជនជាតិបារាំង កាន់សាសនារ៉ូម៉ាំង-កាតូលិកវ័យក្មេង បំពានលើ គោលការណ៍នៃយុត្តិធម៌ និងមនុស្សជាតិ គឺអ្នកទាំង នេះបានសិក្សាទាំងពីកុមារភាព ដែលនេះមិនមាន ភាពខុសប្លែកអ្វីពីអ្នកដែលគ្រប់គ្រងការប្រព្រឹត្តទៅ នៃឆ្នាំមន្ទីរ-២១ ទេ ។ អាចនឹងមានការអះអាង ថា ចំពោះខ្មែរ វាអាចនឹងឆ្ងាយស្រួលជាង ៖ ការមិន អើពើចំពោះការបណ្តុះបណ្តាលសាសនា ។ ទោះ បីជាយ៉ាងណាក្តី មន្ទីរ-២១ ប្រព្រឹត្តទៅតាម ប្រព័ន្ធកុកបារាំងពីមុន ៖ ប្រាក់ដែលប្រើនៅក្នុងកុក ត្រូវបានបន្សល់ពីជំនាន់អាណានិគមបារាំង ។ ទារ ុណកម្មដែលខ្មែរក្រហមហៅថា “ជ្រមុជអ្នកទោស ទៅក្នុងទឹក” ត្រូវបានធ្វើឡើងក្នុងតំបន់ណាមួយដោយ ទារុណកម្ម ដែលហៅថា “la baignoire”

សាក្សីអះអាងថា នេះជាលើកដំបូងដែលគាត់បានឮអំពី បញ្ហានេះ ។ តាមសម្តីរបស់គាត់ ប្រាក់ និងខ្នោះត្រូវបានធ្វើឡើង តាមការណែនាំរបស់អ្នកថ្នាក់ដឹកនាំនៅម-១៣ ។ ខុប បានសិក្សា “មេរៀនមួយចំនួន” ពីរបប លន់ នល់ ក៏ប៉ុន្តែ “អ្វីទាំងនោះមិន ដែលជ្រាបចូលទៅក្នុងការគិតផ្ទាល់ខ្លួនរបស់គាត់ទេ” ។

ចំណេះដឹងដែលកើតមានដំណាលគ្នា

ចាប់តាំងពីការចាប់ផ្តើមនៃសក្តិកម្មរបស់គាត់ ខុប ផ្តល់ ចម្លើយដោយផ្អែកលើចំណេះដឹងពីពេលដែលគាត់បម្រើការងារក្នុង របបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ក៏ដូចជាចំណេះដឹងដែលគាត់ទទួលបាន ពីការអានសំណុំឯកសារ ។ លោក រីកទ័រ កូប៉េ ព្យាយាមបញ្ជាក់ថា ព័ត៌មានបានមកពីពេលណា ខណៈ ដែលមានភាពខុសគ្នារវាងសក្តិ កម្មដែលសាក្សីផ្តល់ឱ្យនៅពេលផ្សេងគ្នា ៖

“ខ្ញុំព្យាយាមយល់អំពីការចងចាំរបស់លោក”

លោក កូប៉េ បានលើកឡើងនូវចម្លើយមួយចំនួនរបស់សាក្សី ដែលបញ្ជាក់អំពីភាពមិនស៊ីគ្នា និងភាពខុសគ្នារវាងសាក្តិកម្មរបស់ គាត់ ក៏ប៉ុន្តែ ខុប មិនយល់ស្របលើចំណុចនេះទេ ដូចជាទៅវិញ គាត់ បែជាសួររកនូវអត្ថបទសម្ភាសន៍ជាក់ស្តែងនៃឯកសារដែលបាន

នឹងប្រព្រឹត្តទៅបន្ទាប់ពីការសម្រេចនេះ ដែលនឹងត្រូវធ្វើឡើងនៅ តាមសាលារៀន ។

គម្រោងទីបួន ៖ ជនជាតិភាគតិច

ដូចមេត្តានឹងបង្កើតជាសិក្ខាសាលាសម្រាប់ដលិតករភាពយន្តជនជាតិចាមរ៉ាយក្មេង និងជនរងគ្រោះពីរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដើម្បីធានាបាននូវការយល់ដឹងកសាង ឬភាពយន្ត ។

បន្ទាប់ សហមេធាវីនាំមុខដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី លោក ពេជ អង្គ បានបន្តនិងពន្យល់អំពីគម្រោងដែលនៅសេសសល់ ។

គម្រោងទីប្រាំ ៖ អាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

សិល្បៈខ្មែរ (Khmer Art Academy) សហការជាមួយនឹង ក្តីករុណា T.P.O និងមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ គម្រោងនេះគឺ ជាការដលិតរូបថតសម័យបុរាណ ដែលប្រើប្រាស់ប្រវត្តិសាស្ត្រ និងសក្ខីកម្មរបស់អ្នករស់រានមានជីវិត ។ គម្រោងនេះនឹងរុករក ដល់ប៉ះពាល់យេនឌ័រអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅក្នុងរបបខ្មែរ ក្រហម ។ ការដលិតនេះ នឹងអមមកជាមួយនឹងការសន្ទនាបែប សហគមន៍ ដែលនឹងត្រូវធ្វើឡើងបន្ទាប់ និងមុនការសម្រេច ហើយក៏ មានការប្រមូលផ្តុំសក្ខីកម្មផ្ទាល់មាត់សម្រាប់ធ្វើជាបណ្ណសារដ្ឋាន អចិន្ត្រៃយ៍ទាក់ទងអាពាហ៍ពិពាហ៍ដោយបង្ខំនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។

គម្រោងទីប្រាំមួយ ៖ សំឡេងនៃជនជាតិភាគតិច

គម្រោងនេះមានគោលបំណងលើកឡើងកម្ពស់ការយល់ ដឹងអំពីអ្វីដែលគេបានទទួលរងនៅអំឡុងរបបកម្ពុជាប្រជាធិប តេយ្យ ដោយមានការសហការជាមួយក្តីករុណា ។ សកម្មភាពទាំង នេះរួមមាន៖ គោលការណ៍ទំនើបកម្មដើម្បីសម្របសម្រួលដល់ការ សន្ទនាបែបសហគមន៍ ពិព័រណ៍ ការរៀបរាប់ការពិតជាសាធារណៈ និងការចងក្រងឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រតាមរយៈការនិយាយផ្ទាល់ ។

គម្រោងទីប្រាំពីរ ៖ សាច់រឿងដែលមិនបានប្រាប់ដោយដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលចូលរួមនៅក្នុងករណី ០០២

គម្រោងនេះស្ថិតក្រោមការសហការជាមួយនឹងគណៈ កម្មាធិការប្រព្រឹត្តិកម្មនៃអង្គការ-សមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្ស កម្ពុជា (CHRAC) ។ គម្រោងនេះមានគោលបំណងបង្កើតនូវដំណើរ រឿងផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីម្នាក់ៗ ដែលត្រូវបានទទួល ស្គាល់ក្នុងករណី ០០២ ក៏ប៉ុន្តែមិនបានធ្វើសក្ខីកម្មនៅក្នុងតុលាការ

(ប្រហែលជា៣០ នាក់) ។

គម្រោងទីប្រាំបី ៖ នីតិសម្បទា ៖ ធ្វើឲ្យប្រសើរឡើងលើផ្នែកសុខា ភិបាល និងសុខុមាលភាពរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

ការផ្តោតរបស់គម្រោង គឺបង្កើតនូវសមត្ថភាពក្នុងការ កសាងជំនាញវិជ្ជាជីវៈផ្នែកសុខាភិបាល អ្នកស្ម័គ្រចិត្តការពារផ្នែក សុខភាព ក៏ដូចជាផែនការថែទាំសុខភាពដល់សហគមន៍គោលដៅ ។

គម្រោងទីប្រាំបួន ៖ ដំណាក់កាលសំណើ

វាក៏ជាសំណើមួយដល់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ឲ្យអនុញ្ញាត ដល់អង្គការរដ្ឋបាលរបស់ អ.វ.ត.ក ឲ្យក្លាយជាផ្នែកមួយនៃ សំណង ។ មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារច្បាប់ គឺជាដៃគូ ហើយវានឹង អនុញ្ញាតឲ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចប្រើប្រាស់កំណត់ត្រាច្បាប់ ទាក់ទងនឹងសវនាការខ្មែរក្រហម ។

សំណើមួយចំនួនដទៃទៀតរួមមាន មជ្ឈមណ្ឌលបូជនីយ ដ្ឋានសាធារណៈនៅក្បែរវត្តបាត់ដំបងស្ថិតក្នុងខេត្តសៀមរាប ពិធី ជាសាធារណៈដើម្បីរំលឹកដល់ជនរងគ្រោះនៅសៀមរាប ឬអង្គរវត្ត សំណើដល់រដ្ឋាភិបាលចំពោះក្រសួងវប្បធម៌ និងទេសចរណ៍ ដើម្បី អភិរក្សសិល្បៈ និងរចនាសម្ព័ន្ធសាធារណៈ ដែលបានផ្លាស់ប្តូរ ឈ្មោះដើម្បីផ្តល់កិត្តិយសដល់ជនរងគ្រោះ ។

បន្ទាប់មក ប្រធានបានផ្អាកការស្តាប់ក្តីក្នុងថ្ងៃនេះ ។ កាំង ហ្គេកអារ៉ា ហៅ ខូច នឹងបន្តសក្ខីកម្មរបស់គាត់នៅថ្ងៃច័ន្ទ ទី២០ ខែមិថុនា ។ មេធាវីការពារក្តី ជាអ្នកបន្តការត្រួតពិនិត្យលើសាក្សី ។

អាណិត ម៉ឺនឃីរ

អាណិតសុរនាថ្មីតាមគេហទំព័រ

ទស្សនាវដ្តីស្វែងរកការពិតទាំងអស់ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយតាម គេហទំព័ររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។ អ្នកអានអាចរកបាន តាម: [http://d.dccam.org/Projects/Magazines/Magazine_ Searching.htm](http://d.dccam.org/Projects/Magazines/Magazine_Searching.htm) ។ ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទង សោម ប៊ុនធីន ទូរស័ព្ទលេខ ០១២ ៩៩៦ ៧៥០ ឬ ០២៣ ២១១ ៨៧៥ ។

ការយល់ឃើញចំពោះសាលាក្តីខ្មែរក្រហម

ថ្ងៃនេះ ខ្ញុំមានឱកាសចូលរួម និងទទួលបានបទពិសោធន៍ នៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (ឬហៅថាតុលាការខ្មែរក្រហម) ទាក់ទងហ្នឹងសំណុំរឿង០០២ ។ នេះជាលើកដំបូងរបស់ខ្ញុំក្នុងការចូលរួមសវនាការនៅតុលាការខ្មែរក្រហម ដូច្នោះអ្វីៗ គ្រប់យ៉ាង គឺថ្មី និងត្រូវចាប់អារម្មណ៍ចំពោះខ្ញុំ ។ ថ្ងៃនេះ លោកចៅក្រមបានចែកដំណើរការជំនុំជម្រះ ដោយប្រាកដថាមានវត្តមានដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី (TCCP236) ។ បន្ទាប់មកលោកចៅក្រមបានពន្យល់ថា នួន ជា មានដំណឹងសាយ និងឈឺពោះ ដែលវត្តមាននឹងមិនមានវត្តមាននៅក្នុងបន្ទប់សវនាការបានទេ ប៉ុន្តែគាត់នឹងតាមដានដំណើរការកាត់ក្តីនេះនៅក្នុងបន្ទប់ឃុំឃាំង ។ ប្រធានបទនៃសវនាការថ្ងៃនេះគឺការបន្តទម្ងន់ផ្នែក (ការបោសសម្អាតផ្ទៃក្នុង) របស់ខ្មែរក្រហមនៅក្នុងភូមិភាគបូព៌ា ។ លោកប្រធានតុលាការ បានពិនិត្យមើលសំណួរមូលដ្ឋានដូចខ្លះទៅកាន់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដូចជាឈ្មោះឪពុក និងម្តាយរបស់គាត់ ថ្ងៃខែឆ្នាំកំណើត ចំនួនបងប្អូនបង្កើត និងបែបនេះ ។ ខ្ញុំជឿជាក់ថា ដំណើរការនេះត្រូវបានបញ្ចប់ដើម្បីកំណត់ថាតើដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានលទ្ធភាពឆ្លើយសំណួរទាំងអស់ពេញមួយសវនាការ ។

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីម្នាក់ ដែលមានឈ្មោះ ឈុន សាម៉ន កើតនៅឆ្នាំ១៩៥៧ នៅក្នុងក្រុមគ្រួសារដែលមានបងប្អូន៨នាក់ ។ ឪពុក និងម្តាយរបស់គាត់ ជាកសិកររស់នៅក្នុងតំបន់ដាច់ស្រយាល

ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឈុន សាម៉ន

ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ លោកម៉ែន បានសរសេរកត់ត្រាថា បងប្អូនស្រីរបស់គាត់ បានកំពុងធ្វើការជាបុគ្គលិករដ្ឋបាលឲ្យបក្សកុម្មុយនិស្តកម្ពុជា (DPK) ។ ខ្ញុំកំពុងសន្និដ្ឋានថា នេះជាការរួមចំណែកមួយដែលបណ្តាលឲ្យគាត់ចូលរួម

ជាមួយខ្មែរក្រហម ។ នៅឆ្នាំ១៩៧៥ គាត់បានចូលរួមជាមួយខ្មែរក្រហម ដោយមានតួនាទីជានិរសារឲ្យ៥ អនុសេនាធំ ចំណុះឲ្យកងវរសេនាតូច ។ ក្រោយមក គាត់ត្រូវបានចាត់តាំងសាជាថ្មីទៅតំបន់២៣ ដោយសារតែខ្វះខាតនៅភូមិភាគបូព៌ា ។ នៅពេលទៅដល់តំបន់២៣ គាត់ត្រូវផ្ទេរទៅអង្គភាពស៊ើបការណ៍ពិសេសរបស់កងវរសេនាធំ១១២ ។ តួនាទីជាក់លាក់ របស់គាត់នៅក្នុងអង្គភាពពិសេសនេះ គឺត្រូវប្រមូលព័ត៌មានទាក់ទងហ្នឹងចលនាសត្រូវ និងអង្គភាពស៊ើបការណ៍សម្ងាត់ផ្សេងទៀត ។ កងវរសេនាតូច១១២ ត្រូវបានចល័ត ដោយ បានដាក់ពន្ធនាគារកម្មវិធីស៊ើបការណ៍នៅតាមបណ្តោយព្រំដែនកម្ពុជា-វៀតណាម ។ នៅពេលមិនមានការស៊ើបយកការណ៍ណាមួយនោះ កម្មវិធីនេះនឹងពង្រាយគ្រាប់មិននៅតាមបណ្តោយព្រំដែនតែម្តង ។ ការប្រយុទ្ធគ្នាទៅវិញទៅមកនៅភូមិភាគបូព៌ា បានអូសបន្លាយរហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៧ ពេលដែលកងទ័ពខ្មែរក្រហមមកពីភូមិភាគមជ្ឈិមចូលមកដល់ភូមិភាគបូព៌ា ហើយបានស្នើហៅឲ្យមេបញ្ជាការ និងគណៈដឹកនាំទាំងអស់ត្រឡប់ទៅទីក្រុងវិញដើម្បីទទួលបានការបណ្តុះបណ្តាល ។ នៅពេលចាកចេញអស់ គណៈដឹកនាំភូមិភាគបូព៌ាទាំងនោះ មិនត្រូវបានឮ ឬឃើញម្តងទៀតឡើយ ។ ក្រោយមកទៀត កងទ័ពភូមិភាគមជ្ឈិមបានប្រាប់ឲ្យកងទ័ពភូមិភាគបូព៌ា នៃកងវរសេនាធំ១១២ ទម្លាក់អាវុធរបស់ខ្លួន ហើយទៅបណ្តុះបណ្តាល ពីព្រោះកងទ័ពបូព៌ានឹងត្រូវបានបញ្ជូនទៅក្នុងអង្គភាពភូមិភាគបូព៌ា និងត្រូវបានបំពាក់អាវុធថ្មី ។ ក្នុងអំឡុងពេលដំណើរការនេះលោក សាម៉ន បានរំពុកថា កងទ័ពភូមិភាគបូព៌ាត្រូវបានបែងចែកជា២ក្រុម អ្នកដែលបានចូលបម្រើចលនារបបខ្មែរក្រហមមុនឆ្នាំ១៩៧៥ និងអ្នកដែលចូលរួមជាមួយខ្មែរក្រហមក្រោយពីឆ្នាំ១៩៧៥ ។ មានកងទ័ព៣០០ នាក់ បានចូលបម្រើខ្មែរក្រហមមុនឆ្នាំ១៩៧៥ និងមាន៤ នាក់តែប៉ុណ្ណោះ បានចូលបម្រើក្រោយឆ្នាំ១៩៧៥ ។ នៅពេលអាវុធត្រូវបានរឹបអូស និងក្រុមនីមួយៗត្រូវបានបែងចែកទៅតាមមុខ

ព្រះបាទសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រី ក្នុងទ័ព្វ៣០០ នាក់ដែលចូលមុនឆ្នាំ១៩៧៥ ត្រូវបានបញ្ជូនទៅកាន់កូមិផ្សេងៗ ដោយបានប្រាប់ពួកគេថា ការបញ្ជូននេះគឺឆ្ពោះទៅកាន់ទីក្រុងភ្នំពេញ ហើយនៅពេលក្រោយ អង្គការនិងស្នើឲ្យកងទ័ពកូមិភាគបូព៌ាទាំងអស់វិលត្រឡប់ទៅកូមិ របស់ពួកគេវិញ ដើម្បីអនុញ្ញាតឲ្យកូមិភាគមជ្ឈិមធ្វើការបោស សម្អាត និងធ្វើការប្រយុទ្ធប្រឆាំងក្រុមប្រឆាំងនៅសេសសល់នៅ ក្នុងកូមិភាគមជ្ឈិម ។ បន្ទាប់មក លោក សាម៉ន បានមកដល់កូមិ២ថ្ងៃ ហើយបន្ទាប់មកត្រូវបានប្រាប់ឲ្យទៅរាយការណ៍ទៅគណៈឃុំ ។ គណៈឃុំត្រូវបានប្រាប់ឲ្យចុះឈ្មោះកងទ័ពទាំងអស់ ដែលបានវិល ត្រឡប់មកពីកូមិភាគបូព៌ាវិញ ។ នៅយប់ដដែលនៃការចុះឈ្មោះ ក្នុងបញ្ជីកងទ័ព មកពីកូមិភាគបូព៌ា បានមកប្រមូលផ្តុំ ដែលមាន កងទ័ពកូមិភាគបូព៌ាទាំងអស់២៧៩ នាក់ ។ លោក សាម៉ន ត្រូវបានចាប់ ខ្លួន និងចោទពីបទក្បត់ជាតិប្រឆាំងបដិវត្តន៍ ។ សាម៉ន បាននិយាយ ថា គាត់ជាយុទ្ធជនស្មោះត្រង់ម្នាក់ និងមិនដែលប្រឆាំងបដិវត្តន៍ទេ ។ ជាការឆ្លើយតបនឹង ការលើកឡើងរបស់ខ្លួន សាម៉ន ត្រូវបានវាយ ដំ ដោយធាក់មួយជើងចម្រុះ និងយកស្នាយកាំភ្លើងវែងបំបាក់ដៃ គាត់ ។ គាត់ បានរំពឹងថា ក្រុមកងទ័ព២៧៩ នាក់ពីកូមិភាគបូព៌ានេះ ត្រូវបានប្រាប់ឲ្យងើបឈរ និងដើរជាពីរជួរចូលក្នុងព្រៃ ហើយឲ្យ ដោះខោអាវចេញឲ្យអស់ទុកតែខោខ្លី ដោយរង់ចាំរង់ត្រូវយកទៅ សម្លាប់ចោល ។ គាត់បានឮសម្រែកអ្នកដែលត្រូវបានយកទៅមុន គាត់ ។ ដោយស្វែងរកផ្លូវរត់គេច គាត់បានស្រាយចំណងដៃរបស់ គាត់ ហើយបានជួយស្រាយខ្សែមនុស្ស២ នាក់ផ្សេងទៀត ។ គាត់ បានស្រែកឲ្យទាញផ្សែងទៀតរត់ ហើយអ្នកគ្រប់គ្នាបានរត់ ។ មានកងទ័ពជាច្រើននាក់មិនមានសំណាងល្អ ហើយត្រូវបានបាញ់ សម្លាប់ ពេលកំពុងរត់គេច ។ គាត់ និងមនុស្ស២ នាក់ផ្សេងទៀត ក្នុងចំណោមមនុស្ស២៧៩ នាក់ អាចរួចពីសេចក្តីស្លាប់នៅពេលនោះ ។ អ្នកទាំងបីនាក់បានរត់ទៅទន្លេ និងហែលឆ្លងកាត់ទន្លេ ស្របពេលដែល កងទ័ពខ្មែរក្រហមនៅតែបន្តបាញ់មកលើពួកគាត់ពីខាងក្រោយ ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ នៅពេលភ្នំ សាម៉ន អាចហែលឆ្លងកាត់ទន្លេរហូត ដល់ព្រំដែនរៀតណាម ដែលជាកន្លែងគាត់បានជួបកងទ័ពខ្មែរក្រហម មួយក្រុមផ្សេងទៀត និងកងទ័ពរៀតណាម ។ នៅក្នុងសភាពអាគ្រាត ពាក់កណ្តាល កងទ័ពរៀតណាមដឹងថា គាត់មានទុកលំបាក និង

បានការពារគាត់ ដោយបានដុះអាវុធប្រឆាំងខ្មែរក្រហមដែលតាម គាត់ ។ ក្រោយមក រៀតណាមបានសួរចម្លើយ សាម៉ន និងបាន អនុញ្ញាតឲ្យគាត់ចូលរួមជាមួយកងទ័ពដោះ ដើម្បីជួយប្រយុទ្ធ ជាមួយខ្មែរក្រហម ។

តាមការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់ សាម៉ន វាក៏រួមចំណែកអនុញ្ញាត ជាខ្លាំងដើម្បីមើលឃើញថាតើលោកព្រះរាជអាជ្ញា និងភាគីការពារ ក្តីបានសាកសួរដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងសវនាការ ។ ខ្ញុំបានកត់ សម្គាល់ឃើញថា លោកព្រះរាជអាជ្ញាបានសួរសំណួរទៅដើមបណ្តឹង រដ្ឋប្បវេណី ដើម្បីនាំគាត់បន្តរឿងរ៉ាវរបស់គាត់ និងបានអនុញ្ញាតឲ្យ សាម៉ន ចែករំលែកសក្ខីកម្មដោយសេរី ដោយគ្មានការជ្រៀតជ្រែក ឬគ្រឡប់ពីព្រឹត្តិការណ៍មួយទៅព្រឹត្តិការណ៍មួយដើម្បីកាត់បន្ថយ សម្ពាធរបស់គាត់ ។ ក្រោយមក នៅរសៀលថ្ងៃនេះ ជារងរបស់ មេធាវីការពារក្តី ដើម្បីសួរសំណួរ ហើយវាពិតជាមានភាពខុសគ្នា ទាំងស្រុង ។ ភាគីខាងជនជាប់ចោទបានសួរពីទិដ្ឋភាពនៃរឿងរ៉ាវឲ្យ លម្អិត ។ ការបញ្ជាក់ស្តីពីឯកសារស្តីពីឯកសារស្តីពីមុន ដើម្បីមើលឲ្យ ឃើញថាតើវាត្រឹមត្រូវទៅតាមអ្វីដែល សាម៉ន បានបញ្ជាក់ដែរឬ ទេ ។ ការដាក់សម្ពាធខ្លាំងដោយសង្ឃឹមធ្វើឲ្យការពិត និងការចងចាំ របស់សាក្សីហាក់ដូចជាស្រពិចស្រពិល ហើយនេះកាន់តែច្បាស់ ចំពោះខ្ញុំថា ភាគីជនជាប់ចោទកំពុងព្យាយាមយកការលំបាកក្នុងការ ស្វែងរកការបញ្ជាក់ជាខ្សែសង្វាក់របស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដើម្បី ប្តូរទិស និងការបង្កើតការទទួលខុសត្រូវឲ្យទៅឆ្ងាយ ពីជនជាប់ចោទ ចំពោះព្រឹត្តិការណ៍ដែលបានកើតឡើងនៅក្នុងកូមិភាគបូព៌ា ។ មេធាវី ទាំងនេះមានភាពវៃឆ្លាត និងមានបច្ចេកទេសខ្ពង់ខ្ពស់ការសួរ ។ រឿង មួយចំនួនដែលខ្ញុំបានកត់សម្គាល់ ដោយសារតែមានភាសាពេទ្យមួយ ដែលត្រូវបានប្រើប្រាស់នៅក្នុងតុលាការ ក៏អង់គ្លេស ខ្មែរ និងបារាំង ។ ដំណើរការសួរសំណួរ និងចម្លើយនេះមានរយៈពេលវែង ដែលសវនា ការនេះចាប់ផ្តើមពីម៉ោង ០៧:០០ ព្រឹក រហូតដល់ម៉ោង ១១:៣០ ព្រឹក និងពេលរសៀលចាប់ពីម៉ោង១៣:៣០ ដល់ម៉ោង១៦:០០ ។ បើទោះបីជា ការសាកសួរសំណួររបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិន ត្រូវបានបញ្ចប់ក្នុងពេលនេះក៏ដោយ តែខ្ញុំអាចនិយាយបានថា នៅ ក្នុងបរិយាកាសពោរពេញទៅដោយសម្ពាធិ ។

នេះជាបទពិសោធន៍ដ៏អស្ចារ្យមួយ ដែលខ្ញុំអាចអង្គុយនៅ

ក្នុងសវនាការនេះ ។ បាក់ចេញពីសហរដ្ឋអាមេរិក ទៅតៃវ៉ាន់ និង បន្ទាប់មក មកដល់ប្រទេសកម្ពុជា ខ្ញុំមិនដែលបានដឹងពីរបបខ្មែរក្រហម នោះទេ ។

ទោះបីជាខ្ញុំស្វែងយល់ព័ត៌មានមួយចំនួនអំពីរបបខ្មែរ ក្រហម នេះពិតជាមានភាពខុសគ្នាទាំងស្រុងក្នុងកម្រិតនៃការយល់ ដឹង និងការរៀនប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងស្រុក ហើយបន្ទាប់ពីបានចូលរួមក្នុង សាលាក្តីអន្តរជាតិ ខ្ញុំយល់អារម្មណ៍ថា សាលាក្តីនេះបាននាំខ្ញុំទៅ ដល់កម្រិតនៃការសិក្សាស្វែងយល់ និងការទទួលបានបទពិសោធន៍ ពីប្រវត្តិសាស្ត្រខ្មែរក្រហមនេះ ។ ដើម្បីធ្វើជាសាក្សី ដែលជាដើម បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអ្នក ហើយនេះជាបទ ពិសោធន៍ដ៏អស្ចារ្យ ពីព្រោះព្រឹត្តិការណ៍នៅរបបខ្មែរក្រហមដែល

ហាក់ដូចជាទើបតែកើតឡើងថ្មីៗ រយៈកាលប៉ុន្មានឆ្នាំមុននេះ ហើយ អាចត្រូវបាននាំយកនូវការបិទបញ្ចប់ ដោយការនាំយកការពិត ទៅកាន់ពន្លឺមួយ ។ ខ្ញុំមិនអាចបង្ហាញឲ្យអស់នូវភាពពេញចិត្តរបស់ ខ្ញុំ ចំពោះបទពិសោធន៍មួយនេះបានទេ ។ ដើម្បីអាចឃើញជាលើក ដំបូងនូវប្រវត្តិសាស្ត្រមួយនេះ និងរៀនពីវា ។ ការទៅអង្គុយនៅ ក្នុងតុលាការកម្រិតខ្ពស់មួយ និងការដឹងពីរបៀបដែលមជ្ឈមណ្ឌល ឯកសារកម្ពុជា (DC-CAM) ផ្តល់នូវឯកសារជាច្រើនទៅដល់អង្គជំនុំ ជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា (ហៅថាតុលាការខ្មែរក្រហម) ធ្វើឲ្យខ្ញុំមានអារម្មណ៍សប្បាយចិត្ត ដែលបានឃើញប្រសិទ្ធភាពនៃ អង្គការមួយនេះ ។

ស៊ីហ្វិន តូ

ខ្សែភាពយន្តឯកសាររឿង «ក្បង់ទឹកទន្លេ»

“ក្បង់ទឹកទន្លេ” គឺជាខ្សែភាពយន្តឯកសាររបស់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ដែលទទួលបានការគាំទ្រ និងទិដ្ឋាការពីក្រសួង វប្បធម៌ និងវិចិត្រសិល្បៈ ។ មកដល់ពេលនេះ ខ្សែភាពយន្ត “ក្បង់ទឹកទន្លេ” ទទួលបានពានរង្វាន់លំដាប់ពិភពលោកចំនួន១៦ ហើយ ។ “ក្បង់ទឹកទន្លេ” បង្ហាញនូវដំណើរជីវិតមួយដ៏វិសេសវិសាល និងមិនធ្លាប់មានពីមុនមក ដែលផ្តើមចេញពីតំបន់ជនបទ ចុងកាត់មាត់ព្យាក ព្រៃភ្នំ និងភូមិទេសាទនៅលើដៃទឹករបស់គូអង្គទាំងបី ។ ខ្សែភាពយន្តនេះបានចាក់បញ្ចាំងទៅសារមន្ទីរសិល្បៈទំនើបសហរដ្ឋអាមេរិក ប្រទេសអូឡែស ថៃលហ្សិក អាណូម៉ង់ កូរ៉េខាងត្បូង អ៊ីតាលី អង់គ្លេស និងប្រទេសសិង្ហបុរី ។

ខ្សែភាពយន្តនេះក៏មានចាក់បញ្ចាំងជូនទស្សនារៀងរាល់ថ្ងៃសុក្រ នៅមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ។

ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង អ៊ីច មករា តាមរយៈទូរស័ព្ទលេខ : ០ ១៧ ៦៦៥ ៦៧៥ ។ អ៊ីម៉ែល : truthmakara@dccam.org

គេហទំព័រ : www.ariverchangescourse.com

រសាត៌កាមខ្យល់

(ភតិលេខមុន)

“អ្នកនៅរស់ដែរ?” អាយ្នី ពោលមកកាន់ខ្ញុំដោយគ្រេកអរ ខ្ញុំបានតបទៅវាវិញថា “បីឆ្នាំ ប្រាំបីខែ ម្តងម្កាល់ អញស្មានតែអ្នកឆ្លង មិនផុតទេ! ចុះអ្នកនៅឯណាសព្វថ្ងៃ?” “អញនៅជាមួយម្តាយធម៌ អញធាក់កង់ខូបកន្ទេលយកមកលក់...ចុះអ្នកសព្វថ្ងៃ?” ខ្ញុំមិន ទាន់និយាយផុតពីមាត់ដង អាយ្នី បានតបមកខ្ញុំវិញថា: “សព្វថ្ងៃ អញនៅតែម្នាក់ឯងទេ អញចូលធ្វើការហើយ អញរស់នៅហ្នឹងកន្លែង ធ្វើការតែម្តង” ខ្ញុំប្រញាប់សួរទៅវាភ្លាមថា: “អ្នកធ្វើការស្តីសព្វ ថ្ងៃ?” “អញធ្វើការជាមួយអ្នកការសែតអានេះ តោះអញនាំអ្នក ទៅឲ្យស្គាល់កន្លែង អញ” ។

អាយ្នី យកកង់ខ្ញុំទៅធ្វើគ្រួសារអ្នកកូមមួយដែលរស់នៅខាង មុខពេទ្យលោកសង្ឃ ហើយវាបាននាំខ្ញុំដើរតម្រង់ទៅកាន់ឡានរ៉ូល វ៉ាហ្គែនមួយគ្រឿងដែលចតឆ្ងាយបន្តិចពីទីនោះ ។ អាយ្នី នៅបានប្រាប់ ខ្ញុំថា ឡាននេះគឺជាឡានប្រចាំកន្លែងការសែតរបស់វា ។ នៅពេលដែល ខ្ញុំឆ្ងល់ហើយសួរវាថា ចុះអ្នកចេះបើកឡានពីអង្គុល អាយ្នី តបមក ខ្ញុំវិញថាចុះមានពិបាកអីទៀត តែពីរបីថ្ងៃចេះបើកហើយ ។

ពេលដែលខ្ញុំចូលទៅអង្គុលក្នុងឡានទន្ទឹមវា អាយ្នី ចាប់ផ្តើម បញ្ជូនម៉ាស៊ីនឡាន គឺជាឡានរ៉ូល វ៉ាហ្គែនយ៉ាងកញ្ចាស់ប្រហែល ជាតាំងពីជំនាន់ហ៊ីត្លែរមកម៉្លេះ ទំរាំតែនឹងឡាននេះ អាយ្នី សឹស្តីតែចុះ ហៅឲ្យគេជួយរុញម្តងៗ អាយ្នី បញ្ចូលលេខមួយរៀបតែនឹងបើក ចេញទៅមុខស្រាប់តែឡានកញ្ជក់ទៅមុខរលត់យឺត អាយ្នី សាកល្បង ជាថ្មីម្តងទៀត ហើយវាបាននឹកមកនិយាយប្រាប់ខ្ញុំថា “ឡានអញ នេះរុញច្រើនជាងជិះ” ។

អាយ្នី បើកឡានកាត់មុខសកលវិទ្យាល័យភ្នំពេញ ដែលមាន សភាពយ៉ាងស្ងាត់ជ្រងំ តាមផ្លូវកម្ពុជាក្រោម នៅចំពីមុខរោងកុន ប៉ានស្នឹកកណ្តាលថ្នល់បំបែកមានដាក់រ៉ូលីងបន្ទាបសំឡេង ខ្ញុំឃើញ មានកងស៊ុយត្រាណាខ្មែរពីរនាក់ស្តាយកាំភ្លើងឈរកណ្តាលថ្នល់ ម្នាក់ ទៀតអង្គុយនៅនឹងតុតូចមួយក្បែរកាំដំណើររោងកុន ។ អាយ្នី បត់ស្តាំបើកកាត់មុខបុរីកីឡាជាកន្លែងដែលកងទ័ពរៀតណាមឈរ ជើង តាមបណ្តោយផ្លូវនាគាត់ទីក្រុងពុំឃើញមានប្រជាជន ធ្វើ ដំណើរទៅមកទេ យូរៗ ម្តងខ្ញុំឃើញរថយន្តដឹកកងទ័ពរៀតណាម និងរថយន្តអ្នកធ្វើការបើកឆ្នុងកាត់ ។

ខ្ញុំហាក់ដូចជានឹកស្រងេះស្រងោចក្នុងចិត្តពេលដែលបាន ឃើញរបងស្ពានអូឡាំពិកត្រូវស្មៅដុះឡើងព័ទ្ធយ៉ាងទ្រុឌទ្រុល ។ ពីស្ពានអូឡាំពិកមកដល់វិមានឯករាជ្យស្ងាត់យឺត ក្រៅពីឡាន អាយ្នី គ្មានអ្វីមករំខានទេ អាយ្នី បត់ឡានបើកតម្រង់ទៅចំការមន ។ ទីស្នាក់ការកាសែត អាយ្នី នៅហ្នឹងកំណត់ផ្លូវនោះ ទំនងបែបជាអតីត ភូមិគ្រឹះរបស់មន្ត្រីរដ្ឋការនៃរបបលន់ នល់ ។ អាយ្នី រស់នៅក្នុង កន្លែងធ្វើការតែម្តង នៅខាងក្រោយ និងបន្ទប់តូចមួយដែលក្នុង បន្ទប់នោះ អាយ្នី មានតែក្រដាស តុសរសេរនិងទូដាក់ខោអាវមួយ តែប៉ុណ្ណោះ ។

យប់ជួបគ្នាដំបូងនោះ ខ្ញុំ និងអាយ្នី មិនបាននឹកគិតដល់រឿង ដេកពួនទេ យើងដៃដៃក្នុងរហូតទល់ភ្លឺ ។ អាយ្នី មានទឹកមុខក្រៀមក្រំ

ចំពោះដំណឹងបរណាភាពរបស់អ្នកម៉ែខ្ញុំ ពូជន និងជានិក្ខនស្រីរបស់ កាត់ ហើយវាទៅបាននិយាយថា ថ្ងៃណាមួយយើងនឹងទៅរកមីន ណារុន នៅកំពង់ចាម ។

អាយ្នី វាមិនចង់ឲ្យខ្ញុំត្រឡប់ទៅវិញទេ វាចង់ឲ្យខ្ញុំរកការងារ ធ្វើនឹងគេ ហើយរស់នៅជាមួយវាបានក្នុងពិរនាក់ ។ ការពិតក្នុងចិត្តខ្ញុំ ក៏ធ្លាប់បានគិតដូច្នោះដែរ ខ្ញុំក៏បានប្រាប់ទៅវាថា ឲ្យអញត្រឡប់ទៅ ទន្លេវិញលាមួយឆ្នាំម្តង និងប្តូរទៅអញសិន ព្រោះកន្លងមកកាត់ និង ប្តូរមានសណ្តានចិត្តណាស់ចំពោះរូបអញ យ៉ាងយូរថ្ងៃទៀត អញត្រឡប់ មកដល់ផ្តែងវិញហើយ ។

ស្តែកឡើង អាយ្នី បានជូនខ្ញុំមកយកកង់នៅមុខពេទ្យលោក សង្ឃហើយមុនពេលដែលខ្ញុំបែកពីវា អាយ្នី នៅបានប្រកល់សំបុក្រ ទទេសនាមរបស់វាមកឲ្យខ្ញុំសម្រាប់ប្រើប្រាស់ក្នុងការធ្វើដំណើរ ត្រឡប់ចូលមកទីក្រុង ភ្នំពេញវិញ ។

គម្រប់ថ្ងៃក្រោយមកខ្ញុំក៏បានមកដល់ អាយ្នី វិញដូចពាក្យ សន្យា រសៀលថ្ងៃខ្ញុំមកដល់នោះ អាយ្នី បានរៀបអង្គរកន្លះកូនថង់ ហើយនាំខ្ញុំដើរកាត់តម្រង់ទៅផ្លូវមុនីវង្ស ដើររលើក អាយ្នី បាន ប្រាប់ខ្ញុំបណ្តើរថា “អញនាំផ្តែង ទៅស៊ីចេកចៀន” ។

មកដល់ម៉្លេះមេភ្លើង នៅនឹងចិញ្ចឹមថ្នល់ពីមុខអគារធំមួយ ដែលទើបតែលើកស្នាក់ថ្មី រសរសេរដោយអក្សរធំៗថា “ក្រសួង ផែនការ” ខ្ញុំបានឃើញបងស្រីម្នាក់អាយុប្រហែលម្ភៃម៉ែប្តូរនូវ សម្បុរស រន្ធដុំមុខពងក្រពើ សក់ខ្មៅក្រិបប្រះស្នាក់ពុនតែអង្គុយចៀន ចេកនៅក្នុងខ្ទះមួយដែលមានខ្លាញ់ក្តៅពុះយ៉ាងកញ្ជ្រោល ។

អាយ្នី ប្រហែលជាជាប់ស្នេហ៍បងស្រីលក់ចេកចៀននេះ ហើយមើលទៅ បានជាខំនាំខ្ញុំដើរពិណាពិណីមក ។ ជាមួយនឹងចំហាយ ខ្លាញ់ក្តៅពីក្នុងខ្ទះកាត់បែកញើសសើមជោកចុងប្រមុះ ផែនដាវាទាំង គូឡើងក្រហមទុំកាត់ ញញឹមមកកាន់ខ្ញុំ និងអាយ្នី យ៉ាងសែស្រស ។ កាត់បានហុចជើងមាំភ្លេចៗ ពីរមកឲ្យខ្ញុំ និងអាយ្នី អង្គុយលើជើងមាំ ពែន ភ្នែកទល់មុខអ្នកលក់ ហូបចេកចៀនបណ្តើរខ្ញុំទាំងពីរនាក់បានសំណេះ សំណាលជាមួយកាត់ពីនេះពីនោះបណ្តើរ ។ ដដែលកុះដដែលឡើង វិលៗដល់រឿងដំនាន់អាតដដែល ដោយទឹកមុខស្រពាប់ស្រពោន ក្រៀមក្រំ កាត់បានពោលមកកាន់ខ្ញុំនិងអាយ្នីថា៖ “ប្តូរអើយជីវិត របស់យើងម្នាក់ៗ គ្មានអ្វីធំជាងព្រេងវាសនាទេ បើវាសនាតម្រូវមក

យ៉ាងម៉េចហើយ យើងត្រូវតែទទួល ពោលគឺយើងមិនអាចប្រឆាំង នឹងព្រេងវាសនាបានឡើយ” ។

កាត់នៅបានប្រាប់ខ្ញុំពីខ្សែជីវិតប្តីប្រពន្ធដ៏កំសត់របស់កាត់ ។ ពីរឆ្នាំមុនដាច់ភ្នំពេញ កាត់បានរៀបការ ហើយបានកូនប្រុសមួយ កាត់ត្រូវបានជម្លៀសទៅនៅខេត្តបាត់ដំបង នៅភូមិសាលានេះ ជាង បីឆ្នាំក្នុងរបបប៉ុល ពត លំបាកវេទនាលឺចាប់ខ្លោចផ្សាយ៉ាងណា កាត់ថាកាត់មិនបាច់រៀបរាប់ទេ ព្រោះខ្ញុំទាំងពីរនាក់ក៏បានឆ្លងកាត់ មកហើយដែរ ។ នៅថ្ងៃ៧មករា ដែលជាថ្ងៃរំដោះ ប្តីកាត់បានត្រឡប់ មកពីការដ្ឋានភ្នំពេញជួបជុំគ្នានៅនឹងភូមិវិញ តែបាត់មិនឃើញកូន ប្រុសកាត់ដែលនៅក្នុងកុមារក្នុងភូមិស្វាយមិនត្រឡប់មកវិញសោះ ។

ជាមួយនឹងប្រជាជនអ្នក១៧មេសាម្នាក់ទៀត ដែលបាត់កូន មិនឃើញត្រឡប់មកពីក្នុងកុមារដែរនោះ ប្តីកាត់ក៏បាននាំគ្នាចេញ ដំណើរទៅភូមិស្វាយ ដើម្បីតាមរកកូន ។ កាត់ទន្ទឹមចាំមើលផ្លូវប្តី កាត់ទាំងអន្ទះសារក្នុងចិត្ត មួយយប់ ពីរយប់បានកន្លងផុតទៅនៅតែ មិនឃើញស្រមោលប្តីកាត់ត្រឡប់មកវិញសោះ ។

ដំណឹងចុងក្រោយពីអ្នកស្រុកអ្នកភូមិដែលបានទទួលមុនពេល កាត់ប្រញាប់ចាកចេញពីភូមិសាលានេះ មកបាត់ដំបងនោះ គឺពេល ដែលប្តីកាត់ចេញទៅតាមរកកូន ចែងឲ្យជួបនឹងទាហានខ្មែរក្រហម ដែលបាក់ទ័ព ពួកវាបានបាញ់សម្លាប់ប្តីកាត់ និងអ្នករួមដំណើរទាំងអស់ នៅកណ្តាលទ្រូងព្រៃ ។

រួមដំណើរជាមួយឪពុកម្តាយក្មេក កាត់បានមករស់នៅទីរួម ខេត្តបាត់ដំបង ហើយស៊ើបដំណឹងរកកូនប្រុសកាត់រាល់ថ្ងៃ ។ ពីរខែ ក្រោយមក មានភាយាយពីរនាក់ប្តីប្រពន្ធ បានយកកូនប្រុសកាត់ ទៅចិញ្ចឹម បាននាំកូនយកមកប្រកល់ឲ្យកាត់នៅនឹងផ្សារបាត់ដំបង ។ ដោយគ្រេកអរខ្លាំងពេក និងដើម្បីជាកិច្ចសន្យាសន្តិសុខស្នាក់នៅលើស លប់នេះ កាត់ជូនទៅតាយាយនូវអង្ករ អំបិល និងរបស់របរមានតម្លៃ ជាច្រើនទៀត តែត្រូវបានកាត់ទាំងពីរនាក់បដិសេធ ។ ទាំងពីរបានជួប កូនប្រុសតែមួយរបស់កាត់មក កាត់ហាក់ដូចជាមានជីវិតថ្មី ហើយ ក្នុងមួយជីវិតកាត់នេះ កាត់នៅតែនឹកសង្ឃឹមថាប្តីរបស់កាត់នៅរស់ រានមានជីវិតនៅឡើយ ថ្ងៃណាមួយកាត់ នឹងបានជួបប្តីកាត់វិញមិន ខាន ។

រសៀលថ្ងៃនោះ ខ្ញុំ និងអាយ្នី ហូបចេកចៀនកាត់ម្នាក់មួយ

ចំអែត អស់ថ្ងៃតែ “បីកំប៉ុងអង្ករ” ក្នុងថង់នៅសល់អង្ករប្រហែលពីរ បីកំប៉ុងទៀត អាឃ្នី ក៏បានជូនគាត់ទាំងអស់ទៅ ។ នៅជាមួយ អាឃ្នី ខ្ញុំទទួលអារម្មណ៍អង្ករ ជាពិសេសនៅពេលដែល អាឃ្នី ចេញទៅធ្វើ ការបាត់ទៅ ជាញឹកញយ ខ្ញុំនឹករលឹកដល់ប្អូនៗ ពួក ដែលធ្លាប់ធ្លាក់ កង់ខូបកន្ទេលទៅលក់ជាមួយគ្នា នឹកទន្ទេ នឹកធម្មជាតិទឹកដី ភូមិព្រៃ ជ្រឹងដែលខ្ញុំធ្លាប់បានធ្វើវាសនាមួយរយៈកន្លងមកនេះ ខ្ញុំនឹកជា ពិសេសជាងនេះទៅទៀតដល់ក្រសួងមួយធំ ឆារ៉ាក់ និងកូនៗទាំង អស់របស់គាត់ទាំងស្រីប្រុស ដែលមានសណ្តានចិត្តដ៏ល្អបរិសុទ្ធ ស្រឡាញ់រាប់អានខ្ញុំដូចជាបងប្អូន ក្នុងក្រសួងតែមួយ ។

ប៉ុន្តែថ្ងៃចុងក្រោយនេះ ឲ្យតែពេលដែល អាឃ្នី ចេញទៅធ្វើ ការបាត់ ខ្ញុំក៏ចេញពីផ្ទះដែរ ។ នៅក្នុងទីក្រុង អ្នកដែលបានស្ម័គ្រចិត្ត ចូលបម្រើការងារតាមក្រសួងមន្ទីរនានាមានកាន់តែច្រើនឡើងៗ ពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃ ហើយត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យរស់នៅក្បែរៗ កន្លែងធ្វើការ ចំណែកប្រជាជនធម្មតា មិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឲ្យរស់ នៅក្នុងទីក្រុងឡើយ ។

តាមតំបន់ជាយក្រុងនានា ប្រជាជនបានមករស់នៅយ៉ាង ច្រើនកុះករ ។ នៅផ្សារដើមគមានកើតកូនផ្សារក្នុងមួយលក់ដូរតែ មួយព្រឹក ដល់ថ្ងៃត្រង់ស្ងាត់សូន្យទៅវិញ អ្នករស់នៅទីនោះឲ្យឈ្មោះ ថា “ផ្សារក្រមួន” នៅស្ទឹងមានជ័យក៏កើតផ្សារមួយដែរ តាម បណ្តោយផ្លូវជាតិ ។

ថ្ងៃមួយខ្ញុំបានដើរទៅមើលកុកទូលស្ទែង ជាអតីតវិទ្យាល័យ ដែលខ្ញុំធ្លាប់បានរៀនមុនពេលដាច់ភ្នំពេញ ហើយដែលបានត្រូវប្រែ ក្លាយទៅជាកុក “ស-២១” ក្នុងរបបប៉ុល ពត ។ គ្រាន់តែបានមក ដល់កុកទូលស្ទែងភ្លាម ធ្វើឲ្យខ្ញុំនឹកឃើញដល់ជីវភាពជាកូនសិស្ស នឹកឃើញលោកគ្រូ សាស្ត្រាចារ្យប្រុសស្រី មិត្តរួមវិទ្យាល័យដែល ធ្លាប់តែជុំៗគ្នា ហាក់ដូចជានៅថ្មីៗ ។ ខ្ញុំបានចូលទៅមើលតាមបន្ទប់ នានានៃអគារ “ដេ” ខ្ញុំឡើងទៅដល់ជាន់ខាងលើបង្គោល ទៅមើល ថ្នាក់រៀននៃឆ្នាំដំបូងរបស់ខ្ញុំ ដែលប្រែទៅជាបន្ទប់ធ្វើទារុណកម្ម យ៉ាងសាហាវ ។

នៅតាមជណ្តើរឡើងទៅអគារ “សេ” ជាន់ទីមួយ នៅនឹង ជញ្ជាំងខាងស្តាំដៃ អក្សរមួយជួរដែល អាក្រក់ម្យ មិត្តរួមថ្នាក់របស់ខ្ញុំ បានសរសេរឲ្យមិត្តស្រីម្នាក់ដែលវាលួចស្រឡាញ់ “ចិញ្ចៀនពេជ្រ

ណាអូន” នៅដិតឃើញច្បាស់ក្រឡែតនៅឡើយ ។ ថ្នាក់រៀនរបស់ខ្ញុំ នៅក្នុងអគារ “សេ” នេះត្រូវបានប្រែក្លាយទៅជាបន្ទប់ដាក់អ្នកទោស ដែលមានរបងបន្ទាណូសការពារយ៉ាងរឹងមាំ ។

នៅបន្ទប់ជាន់ក្រោមនៃអគារមួយផ្សេងទៀត ខ្ញុំបានចូលទៅ មើលរូបថតជនរងគ្រោះដែលបិទនៅតាមជញ្ជាំងរាប់ពាន់នាក់ដោយ ពិនិត្យពីចម្ងាយ ។ ក្នុងចំណោមរូបថតសុខ្មៅទាំងនោះ ភ្នែកខ្ញុំបានពិប ដិតបំពេញរូបថតជនរងគ្រោះម្នាក់ដែលខ្ញុំធ្លាប់ស្គាល់ ហើយដែល មាននរណាម្នាក់បានមកឃើញមុនខ្ញុំ ដោយគេបានសរសេរនឹង ខ្មៅដៃនៅពីក្រោយរូបនោះថា៖ “សមមិត្តលីម ប្រធានយុំកំពង់ថ្ម” ។ ពេទ្យចិនគឺជាមន្ទីរពេទ្យដំបូងបង្អស់ដែលបានដំណើរការព្យាបាលជំងឺ ជួនប្រជាជន ដោយមានវេជ្ជបណ្ឌិតខ្មែរបច្ចុប្បន្ននាក់សហការជាមួយ ក្រុមវេជ្ជបណ្ឌិតមកពីប្រទេសកុយបា ។ មហាវិទ្យាល័យវេជ្ជសាស្ត្រ ក៏ត្រូវបានបើកទ្វារឡើងវិញ ដែលដំបូងមានកូនសិស្សពេទ្យប្រហែល ៧០ - ៨០ នាក់មកពីបណ្តាខេត្តនានាទូទាំងប្រទេស ។ តាមក្រសួង ផ្សេងខ្លះទៀត ក៏មានបើកវគ្គបំពាក់បំប៉នគោលនយោបាយ និងវគ្គ មុខជំនាញដល់បុគ្គលិក ដោយមានពួកជំនាញការរៀនណាមកពី ហានុយដាគ្រូប្រៀន ។

ផ្ទះទំនេរៗក្នុងទីក្រុង ត្រូវបានបុគ្គលិកដែលជាអ្នកធ្វើការមក បោសសំអាត និងរស់នៅជាបណ្តើរៗ ដែលភាគច្រើនរស់នៅមុំ ក្បែរៗ គ្នាជិតកន្លែងធ្វើការរៀងៗខ្លួន ។ បុគ្គលិកយោសនាការ វប្បធម៌វិចិត្រសិល្បៈរស់នៅតាមអគារខ្ពស់ៗ ជិតសាលាហោស្រព ទន្លេបាសាក់ បុគ្គលិកក្រសួងការបរទេសនៅមុំក្រោយរដ្ឋសភាជុំវិញ ផ្សារកាប់គោ និងជិតវិមានឯករាជ្យ បុគ្គលិកក្រសួងពាណិជ្ជកម្មរបស់ នៅជុំវិញផ្សារថ្មី និងផ្សារអូរឫស្សី បុគ្គលិកក្រសួងអប់រំ នៅមុំបឹង កេងកងជាដើម ។

បុគ្គលិកស្ទើរតែគ្រប់ក្រសួងមន្ទីរទាំងអស់ ត្រូវបានហូបរបប បាយរួមដែលខុសគ្នាប្រក្រតីសាច់ដោយមន្ទីរស្បៀងមួយ ក្រោម ឱវាទក្រសួងពាណិជ្ជកម្មឈ្មោះមន្ទីរសត្តយាភក្តី ម៉ូម៉ាត់ទន្លេនៅ នឹងរោងបាយខាងក្រោយអគាររដ្ឋសភាជាតិ ខ្ញុំធ្លាប់បានឃើញ បុគ្គលិកក្រសួងការបរទេសបួនដប់នាក់អង្គុយហូបបាយរួមដែលកាល នោះស្ថាប័នសភាជាតិមិនទាន់បានរៀបចំស្រួលចូលនៅឡើយ ក្នុង អគាររដ្ឋសភាតាមបន្ទប់នានាក៏មានបុគ្គលិកក្រសួងការបរទេសរស់

នៅដែរ ។

ក្រោយមកដ្ឋានមួយ បានកើតឡើងតាមបណ្តោយដ្ឋានខាង
កើតដ្ឋានថ្មី ដើម្បីសម្រួលដល់បុគ្គលិក កម្មករ កម្មការិនីសហគ្រាស
កាត់ដេរមួយនៃក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម ហើយដោយប្រធានសហគ្រាស
កាត់ដេរនោះ ឈ្មោះថា ភារ៉ា ដ្ឋាននោះក៏ជាប់ឈ្មោះដ្ឋានភារ៉ា
រហូតមក ។

នៅចំកាប់ជ្រុងដ្ឋាន ១៨មីនា និងប៉ាស្ទ័រ ខ្ញុំបានជួប លី និងអារី
ដែលប្រកបមុខរបររកស៊ីប៉ះកង់នៅចិញ្ចើមដ្ឋាន គេទាំងពីរនាក់បាន
កូនប្រុសមួយ ។ ខ្ញុំទស្សនាហ៍ដើរមកលេងគេទាំងពីរនាក់ណាស់ ថ្ងៃ
មួយដោយឪពុកមារបស់ អារី ម្នាក់ត្រូវរៀបការ គាត់ក៏បានមក
និយាយជាមួយខ្ញុំ សូមឲ្យខ្ញុំ និងលី ជួយធ្វើជាអ្នកកំរងក្នុងពិធីមង្គល
ការគាត់ ខ្ញុំក៏យល់ព្រម ។ ដោយសារមិត្តខ្លះខាងស្រីជាអ្នកធ្វើការនៅ
ក្នុងក្រសួងធំមួយ មានភ្ញៀវកិត្តិយសជាច្រើនបានអញ្ជើញមកជាបន្ត
បន្ទាប់នោះ ស្រាប់តែខ្ញុំបានឃើញវត្តមានបង ជា ពន្លក ដែលទើបតែ
ចុះពីរថ្ងៃនៃម៉ែរសីដេសពណ៌ស្លឹកឈើមួយគ្រឿងក្នុងសម្លៀកបំពាក់
អារីយ៉ាងសង្ហា បានឃើញគាត់ ខ្ញុំត្រេកអរខ្លាំងណាស់ នឹកឃើញ
ភ្លាមដល់ទឹកភ្នែកដៃមួយ បងឈាន ទូលសន្តែបានឲ្យគាត់យកទៅ
ស្រូបបាយកកទាំងព្រលឹម តែប៉ុន្មាននាទីក្រោយមកខ្ញុំត្រូវខកចិត្ត
យ៉ាងខ្លាំងដោយពេលនោះបង ពន្លក បែរជាធ្វើព្រងើយមិនស្គាល់ខ្ញុំ
ទៅវិញ ។

ក្រោយពីរៀបការឪពុកមារី រួចបានពីរខែ លី និងអារី ក៏
បាននាំកូនទៅរស់នៅជុំវិញស្ពាន ព្រំប្រទល់ខ្មែរ-ថៃ រង់ចាំចេញ
ទៅសហរដ្ឋអាមេរិកជុំវិញជាមួយឪពុកម្តាយលី ដែលបានមករង់ចាំ
នៅជុំវិញតាំងពីយូរណាស់មកហើយ ។

ខ្ញុំបានជួបបង ម៉ៅ អាយុទួ នៅនាយកដ្ឋានភាពយន្តនៃក្រសួង
យោសនាការ គាត់ និងប្រពន្ធ បានឃាត់ខ្ញុំឲ្យចូលធ្វើការជាមួយគាត់ ។
ខ្ញុំក៏បានជួបនឹងបង ម៉ម ប៊ុនណារ៉ាយ ដែលលេងភ្លេងនៅវង់ត្រីវិទ្យុ
ជាតិ អារីរដ្ឋា កូនរបស់គាត់បានរៀបការជាមួយបង សុខា ហើយ
ទាំងពីរនាក់នៅប្រៀងក្នុងវង់ត្រីវិទ្យុជាតិដែរ ។ ខ្ញុំបានស្តាប់ទៅលេង
បង អាន់ ថេងអុន នៅអយស្វ័យយានកម្ពុជា និងបង គ្រីឆេង នៅ
ប្រៃសណីយ៍ទូរគមនាគមន៍ ។

ក្រសួងពាណិជ្ជកម្មមានបើកវត្តបណ្តុះបណ្តាលមុខជំនាញ

មួយវត្តដំបូងសម្រាប់រយៈពេលបីខែនៅលីសេដេកាដ ។ នៅទីនោះ
ខ្ញុំបានជួបបងស្រីអាស្រ៊ិន ភូមិប្រាសាទ ជួប អារ៉ា កំពង់ថ្ម និងបាន
ជួបអ្នកចល័តស្រុកសន្ទុក អ្នកគាំទ្រស្រាវជ្រាវច្រើននាក់ទៀត ដែល
កំពុងបំពេញកម្មសិក្សាក្នុងវត្តមុខជំនាញនោះ ។

បងស្រីអាស្រ៊ិន បានប្រាប់ដំណឹងដ៏រំភើបត្រេកអរមួយដល់
ខ្ញុំ ដែលអាស្រ៊ិន វាបានទៅដល់ប្រទេសអូស្ត្រាលីហើយ ។ អារ៉ា ក៏
បានប្រាប់ខ្ញុំដែរពីដំណឹងដែលមិត្តសំ ភូមិឈើទាលប្រធានកងរបស់
វាកាលនៅចល័តយុវកំពង់ថ្ម ត្រូវរៀនណាមចាប់ដាក់កុកបុរីកីឡា ។

អារ៉ា បានប្រាប់ខ្ញុំទៀតថា ថ្ងៃមួយដោយបែបនេះស្រាប់តែវា
បានជួបមិត្តសំ នៅក្រោយវត្តព្រះពុទ្ធមានបុណ្យ ឃើញមិត្តសំ ភ្លាម វា
បាននិយាយថា វាមិនយកកម្មព្យាបាលទេ ទោះជាវាមានប្រវត្តិធ្លាប់ត្រូវបាន
មិត្តសំ ជាប្រធានទាត់ធាតុខ្លះក៏ដោយ តែក្រោយពីពេលដែលវាបាន
សួរទៅមិត្តសំ ថា “មិត្តឯងទៅណាមកណា ? ” មិត្តសំបានឆ្លើយ ថា
“ ទៅយកជ័យភណ្ឌ ” ។

គ្រាន់តែឮមិត្តសំ ថាទៅយកជ័យភណ្ឌភ្លាម ពួកម៉ាកឯងជួយ
គិតមើលអាណាមិនក្តៅ យកជ័យភណ្ឌអីពីរបីដងតែឯង កាលពីឆ្នាំ
១៩៧៥ ពួកយើងត្រូវវាបណ្តេញចេញពីផ្ទះទីណាត៍ទីណែង វាយក
ជ័យភណ្ឌម្តងហើយ ដល់ឥឡូវវាយកជ័យភណ្ឌម្តងទៀត ? ក្តៅពេក
ទ្រាំមិនបានហៅរៀនណាមចាប់មិត្តសំ ដាក់កុកបុរីកីឡាទៅ ។

អារ៉ា បាននាំខ្ញុំទៅលេងបងប្រុសវាម្នាក់ ដែលកំពុងតែធ្វើការ
នៅកន្លែងខ្នាត្រាង ។ នៅពេលដែលខ្ញុំទៅដល់ទីនោះ ខ្ញុំបានជួបអ្នក
ភូមិទូលសន្តែជាច្រើនគ្រួសារ ជាពិសេសក្រុមគ្រួសារកូនចៅ ភាសួន
ដែលធ្លាប់នៅបម្រើគាត់ កាលពីគាត់នៅរស់នៅឡើយ ។ នៅនឹង២
ឆ្នុនោះដែរ ខ្ញុំមានការភ្ញាក់ផ្អើលយ៉ាងខ្លាំងពេលដែលខ្ញុំបានជួប គាពុំ
ប្រធានរោងបាយយោធាស្រុកសន្ទុកទាំងគ្រួសារ ខ្ញុំបានឃើញមិត្តធី
(សមិទ្ធិ) នារីកងចល័តស្រុកសន្ទុកជាមួយខ្ញុំ ធ្វើការនៅទីនោះដែរ ។
មិត្តហោន ពេទ្យស្រុកសន្ទុក ខ្ញុំក៏ធ្លាប់បានជួបម្តងម្កាល តែមិត្តហោន
អត់ធ្វើការនៅ២ឆ្នុនទេ គ្រាន់តែមកលេង ។

ក្រោយពីបានទទួលដំណឹងពីបងស្រីអាស្រ៊ិន មកថា អាទៀន
(ឃុំប្រាសាទ) ក៏បានចូលធ្វើការនៅក្រសួងពាណិជ្ជកម្មនាយកដ្ឋាន
កយ និងរដ្ឋាករដែរ ខ្ញុំក៏ប្រញាប់ប្រញាល់ស្តាប់ទៅរកវាភ្លាម ។
ក្រោមម្លប់ដើមអំពិលបារាំង នៅក្នុងផ្ទះនិរតយ និងរដ្ឋាករ អាទៀន

អង្គុយលើពូកម្នីតូហុនដារបស់វាដដែលក្នុងជាមួយខ្ញុំ យើងនាំគ្នា
សើចនៅពេល ដែលខ្ញុំរំលឹកដល់អនុស្សាវរីយ៍នៅទំនប់ទឹក១មករា
ដែលនារីយោធាម្នាក់ស្រឡាញ់វា ហើយបានសរសេរសំបុត្រស្នេហា
មួយច្បាប់ថ្ងៃវា កាលនោះ អាទេឡីន បានយកមកឲ្យខ្ញុំ អាពន្ធក និងអា
ស្រ៊ីន អាននៅរោងចល័តស្រុក ។ សំបុត្រស្នេហារបស់នារីយោធា
នោះ ពិបាកអានបន្តិចដោយការយល់ដឹងមានកម្រិតទាបពេក តែ
នាងបានខិតខំសរសេរពីចិត្តស្នេហាយ៉ាងអស់ពីក្រអៅបេះដូង ។

ពេលកំពុងតែដដែលក្នុងជាមួយ អាទេឡីន ខ្ញុំបានឃើញ
រថយន្តមីនីការពណ៌សមួយគ្រឿងកំពុងតែបើកចូលមក ។ ពេល
ដែលម្ចាស់រថយន្តបើកទូរចេញខ្ញុំបានជួបនឹងរឿងភ្នាក់ងារថ្មីមួយ
ទៀត ក្នុងឯកសណ្ឋានជាមន្ត្រីកម្ម ខោអាវពណ៌ខៀវចាស់ ស្បែក
ជើងពណ៌ខ្មៅរលោង មានក្រវ៉ាត់កាំភ្លើងខ្លីនៅចន្លោះដង មិត្តជនអនុ
ប្រធានវ័រ: ទីមួយកងចល័តយុំកំពង់ប្លូ កំពុងតែបោះជំហានឡើង
កាំដណ្តើរឆ្ពោះទៅកាន់ការិយាល័យរបស់ គាត់យ៉ាងសន្តិ ។

ថ្ងៃក្រោយបន្ទាប់មកទៀត ពេលដែលខ្ញុំទៅលេង អាទេឡីន
ខ្ញុំក៏បានឃើញមិត្តសេក ពេទ្យស្រុកសន្តុកធ្វើការនៅមន្ទីរកម្ម និង
រដ្ឋាករនេះដែរ ។ ខ្ញុំរកកិតពុំយល់ដោយបានជួបតែអ្នកស្រុកសន្តុក
តាំងក្រសាំង កំពង់ប្លូច្រើនពេក ក្រោយមកតាមប្រភពជិតដិតពីក្រុម
ក្រសួង តាស្នូន ធ្វើការនៅ២ឆ្នាំបានឲ្យដឹងថា: “ដោយដាក់ដឹកនាំ
ក្រសួងពាណិជ្ជកម្មធ្លាប់មានអតីតភាពជានិរសាផ្ទាល់របស់ តាស្នូន
ហើយក្នុងសម័យស៊ីប្រឆាំងនឹងចក្រពត្តិអាមេរិក និងបរិវារលន់
នល់ គាត់ធ្លាប់ធ្វើជាគណៈស្រុកសន្តុកទៀតផង” ។

ប្រមាណមួយខែក្រោយមក ខ្ញុំក៏បានចូលបម្រើការងារជា
បុគ្គលិកនៅក្នុងក្រសួងនយោបាយមួយ ដែលកាលនោះនៅក្នុង
នាយកដ្ឋានរបស់ខ្ញុំមិនទាន់មានគុកៅអីនៅឡើយ ។ យើងបានរៀប
ចំបោសសំអាតអាចម៍នោមក្នុងភូមិត្រីមួយខ្នងធំ ដែលមានរបង
ជាប់ខាងជើងវត្តស្វាយព័ត ។

អស់ពេលជាច្រើនថ្ងៃ ដែលខ្ញុំរួមនឹងបុគ្គលិកជាងដប់នាក់
ទៀត បាននាំគ្នាកើបសំរាមដែលពួកខ្មែរក្រហមបានយកមកចាក់
មួយកំនរធំចំកណ្តាលបន្ទប់ទទួលភ្ញៀវជាន់ក្រោម តាមបន្ទប់នានា
នៅជាន់ខាងលើក៏ស្ទុះតែសំរាមដែរ ហើយថែមទាំងមានគ្រិនស្តុយ
ឆ្កេះឆ្កាបយ៉ាងខ្លាំងទ្រាំសឹងតែពុំបានផង សូម្បីតែបន្ទប់កូចមួយនៅ

ក្រោមដណ្តើរវិលកូចខ្យងខាងចំហៀងដុះ ក៏ត្រូវបានពួកខ្មែរក្រហម
យកសំរាមទៅ ចាក់យ៉ាងណែនឡើងពេញហៀរមកក្រៅ ។

រសៀលថ្ងៃមួយពេលដែលខ្ញុំកំពុងតែកើបសំរាមចេញពី
បន្ទប់នៅជាន់ខាងក្រោមដណ្តើរវិលនោះ ស្រាប់តែខ្ញុំបានប្រទះភ្នែក
ឃើញលោហៈ ធាតុមួយបន្ទះកូចប៉ុនមេដៃប្រវែងប្រហែល៦ - ៧
សង់ទីម៉ែត្រ ពណ៌មាសចាំងផ្អែកៗ ខ្ញុំក៏ប្រញាប់ឱនរើសយកមកមើល
ភ្លាម ខ្ញុំឃើញអក្សរឡាតាំងមួយជួរសរសេរថា “John Gunter
Dean” ។ ក្រោយមកទើបខ្ញុំបានដឹងថា ភូមិត្រីគឺជាលំនៅដ្ឋានរបស់
លោកឯកអគ្គរដ្ឋទូតអាមេរិកាំងចុងក្រោយដែលរត់ឡើងយន្តហោះ
ចាកចោលទីក្រុងភ្នំពេញកាលពីថ្ងៃទី១២ ខែមេសា ឆ្នាំ១៩៧៥ ។

តាំងពីពេលដែលខ្ញុំរើសបានស្លាកឈ្មោះលោកឯកអគ្គរដ្ឋទូត
អាមេរិកាំងនោះមក ខ្ញុំបានថែរក្សាទុកដូចជាវត្ថុ មានតម្លៃបំផុត
សម្រាប់ខ្ញុំ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ខ្ញុំធ្លាប់បានស្រមៃនឹកឃើញថា ថ្ងៃ
ណាមួយបើសិនជាខ្ញុំបានជួបអ្នកកាសែតអាមេរិកាំង ខ្ញុំនឹងធ្វើស្លាក
ឈ្មោះលោកឯកអគ្គរដ្ឋទូត ដែលខ្ញុំរើសបានដុតដុសខាតឡើងឲ្យភ្លឺ
រលោងទៅជូនលោកវិញ ។ ខ្ញុំគ្មានចង់បានអ្វីពីលោកទេ តែខ្ញុំចង់សូម
អរគុណលោក ព្រោះបើកុំតែមានប្រលោកម្ល៉ោះស្រុកខ្ញុំ មិនបានជាប់
លេខមួយដោយសារ “ក្បាលខ្មោច” ដូចសព្វថ្ងៃនេះទេ ។

បានចូលធ្វើការហើយមែន តែខ្ញុំរស់នៅជាមួយ អាឃី នៅ
ឡើយ ជីវភាពជាអ្នកកាសែតដូច អាឃី ខ្ញុំមើលទៅដូចជាល្អមណ្ឌល
ណាស់ ។ ពេលខ្លះយើងបានទទួលរបបស្តុរស សាច្ចុប្បាកខោអាវ
ដែលផលិតនៅប្រទេសរៀតណាមពីកន្លែងធ្វើការ ហើយមានពេល
មួយនោះយើងបានទទួលមីម្ហូបកំប៉ុន និងបារីដែលជាជំនួយពី
ប្រទេស ហុនត្រីជាមិត្ត អាឃី យកទៅលក់អស់គ្នានល់ ។

ធ្វើជាអ្នកកាសែតបដិវត្តន៍ អាឃី រកតែស៊ីបស្លៀកស៊ីនតែ
ពុំបាន ។ ព្រឹកៗឡើងពេលស្ងៀកពាក់ចេញទៅធ្វើការ ជាញឹកញយ
អាឃី នៅបានស្រែកសួរខ្ញុំថា: “អាមួយនេះស៊ីបអញ្ចូស៊ីប
អ្នក? ” ។ ថ្វីត្បិតការងាររបស់វា “ស៊ីតែក្រដាស” មែន តែ អាឃី
ពេញចិត្តរីករាយ និងមានខ្ពស់មកតិយ៉ាងខ្ពស់ស្តុកស្តុនការបម្រើវិជ្ជា
ជីវៈកាសែតរបស់វានេះ ។

ដោយសារស្ថានភាពនៃការរស់នៅកាន់តែយ៉ាប់យឺនទៅៗ
អាឃី ក៏បានសម្រេចចិត្ត “យកប្រពន្ធ” មុនខ្ញុំ ។ អាឃី វាមានសំណាង

ណាស់ ដោយ បានការជួយ ជ្រោមជ្រែង ពី ប្រធានការសៃតវាដង (ប្រធានការសៃត អាយ្នី ក៏ ទៅ កម្លោះ ដែរ) ថ្ងៃ ចូល ទៅ ស្តី ដំណឹង ឪពុក ខាង ស្រី មិន ដឹង ជា គាត់ មាន កម្ម ពៀរ អ្វី ជា មួយ អ្នក ការសៃត គ្រាន់ តែ បាន ដឹង ថា កូន កម្លោះ មាន មុខ របរ ជា អ្នក ការសៃត ស្រាប់ តែ គាត់ ឆ្លើយ ដល់ ភ្លាម ថា “និយាយ តាម គ្រង់ បើ ដុក ទ័រ ប្តី រិស្ស ករ ចូល មក ស្តី ដំណឹង កូន ខ្ញុំ ខ្ញុំ មិន ឲ្យ ទេ តែ បើ ធ្វើ ការ ជា អ្នក ការសៃត ខ្ញុំ លើក កូន ឲ្យ ភ្លាម ដោយ មិន ចាំ បាច់ ស៊ើប ប្រវត្តិ រូប ទេ” ។

អាពាហ៍ពិពាហ៍ របស់ អាយ្នី បាន ប្រព្រឹត្ត ទៅ ក្នុង សភា ពយ៉ាង អធិក អធិម ព្រោះ ឪពុក ក្មេក វា ធ្វើ ការ នៅ ក្រសួង សិក្សា ធិការ អប់រំ គាត់ បាន អញ្ជើញ ភ្ញៀវ មក ពី ក្រសួង ចូល រួម ជា ច្រើន ។

ប្រពន្ធ អាយ្នី ឈ្មោះ ពិសី អាយុ ១៨ ឆ្នាំ មាន បង ប្អូន តែ ពីរ នាក់ គត់ ប្អូន ប្រុស របស់ នាង ឈ្មោះ ខត្តម នៅ ផ្ទះ ហៅ “អាក្នុំ” នៅ រៀន នៅ ឆ្នើយ ។ ឪពុក ម្តាយ ក្មេក អាយ្នី ដល់ ចំណាស់ ប្រហែល ជា ឆ្នាំ ៤០ ឆ្នាំ ស្របាល គ្នា ជា មនុស្ស រៀប របប ខ្ពង់ ខ្ពស់ ដែល អាយ្នី បាន នឹង កំពុង តែ សម្រប ខ្លួន រៀប បូក ពារ រាល់ ថ្ងៃ តែ គាត់ ទាំង ពីរ នាក់ មាន សណ្តាន ចិត្ត យ៉ាង ល្អ អាណិត អាសូរ ស្រឡាញ់ អាយ្នី ដែល ជា មនុស្ស កំព្រឹក ព្រា គាត់ មិន ចង់ បាន អី ពី អាយ្នី ឡើយ ។

ថ្ងៃ រៀប ការ អាយ្នី មាន តែ អវយវៈ សូម្បី តែ អុស មួយ ចម្រៀក ឬ អំបិល មួយ គ្រាប់ ក៏ គ្មាន ដែរ អាយ្នី (មាន តែ បិត ម្តាយ ដាក់ នៅ ជាប់ នឹង ខ្លួន) គឺ ស៊ី ចុក ខាង ស្រី គេ ទទួល ទាំង អស់ ។ ក្នុង ចិត្ត ខ្ញុំ នឹក ស្ទើរ ចសរ សើរ សំណាង របស់ វា ហើយ មាន ថ្ងៃ មួយ នោះ អាយ្នី នៅ បាន និយាយ ជា មួយ ខ្ញុំ ដោយ មោទន ភាព ថា: “ពេល អ្នក យក ប្រពន្ធ បើ មិន បាន លើស អញ ទេ ត្រឹម ប្រហាក់ ប្រហែល អញ ក៏ បាន ដែរ” ។

ខ្ញុំ បាន អរ កុណា វា ដែល វា បាន នឹក គិត ដល់ ខ្ញុំ ដោយ ចង់ ឲ្យ ខ្ញុំ បាន ជួប នឹង សំណាង ល្អ ដូច វា អាយ្នី បាន ឲ្យ យោបល់ ខ្ញុំ ទៀត ថា មុន នឹង រៀប ការ យើង ត្រូវ សម្លឹង មើល សេដ្ឋកិច្ច ខាង ស្រី ជា មុន សិន ព្រោះ ក្បាល មួយ ដូច អ្នក ដូច អញ គ្មាន អី រំពឹង ទេ ។ ខ្ញុំ ទទួល ស្តាប់ ថា អាយ្នី ពិត ជា មាន សំណាង មែន ពេល រៀប ការ ស៊ី ខាង ស្រី រៀប ការ រួច រហូត ដល់ ពិសី ប្រពន្ធ វា មាន ផ្ទះ ពោះ ជិត គ្រប់ ខែ ទៅ ហើយ អាយ្នី នៅ តែ ស៊ី ខាង ស្រី ដដែល ។

ក្រោយ មក ម្តាយ ក្មេក វា បាន ទិញ ម៉ូតូ ហុន ជា មួយ គ្រឿង ឲ្យ

អាយ្នី គ្រាន់ ជិះ ទៅ ធ្វើ ការ ហើយ ដោយ រូប ខ្ញុំ ទស្សនា ហ៍ ចុះ ឡើង ទៅ លេង ខ្ញុំ ក៏ បាន ទទួល នូវ ការ ស្រឡាញ់ រាប់ អាន ពី ក្រុម គ្រួសារ អាយ្នី យ៉ាង កក់ ក្តៅ ។

ថ្ងៃ ដែល ពិសី ឆ្លង ទន្លេ បាន កូន ប្រុស មួយ អាយ្នី សប្បាយ ក្រេក អរ យ៉ាង ខ្លាំង វា បាន ស្រែក ប្រាប់ ខ្ញុំ ថា “តែ ប៉ុណ្ណោះ អញ បាន ក្លាយ ទៅ ជា ឪពុក គេ ហើយ” ។ កូន ប្រុស អាយ្នី គឺ ជា ពេជ្រ មួយ គ្រាប់ ដែល នាំ មក នូវ សុភមង្គល យ៉ាង គ្រប់ ចេះ គ្រប់ ដឹង សម្រាប់ គ្រួសារ វា ទាំង មូល ។

តាំង ពី រៀប ការ រួច មក អាយ្នី វា មាន ចំណុច ល្អ ជា ច្រើន ដែល គួរ ឲ្យ គោរព ចំពោះ ឪពុក ម្តាយ ក្មេក វា អាយ្នី បាន ស្រឡាញ់ គោរព គាត់ ទាំង ពីរ មិន ឲ្យ មាន ទាស់ វា ខ្លាច កុំ ឲ្យ ដូច ពាក្យ ចាស់ ពោល ថា ឈឺ កោង រលឹ ពាត់ មនុស្ស ខ្ពស់ ព្រាត់ កុំ យក ខ្លួន បៀត ។ ក្រៅ ពី ពេល ធ្វើ ការ នៅ ផ្ទះ អាយ្នី បាន ជួយ កិច្ចការ ប្រពន្ធ វា សព្វ បែប យ៉ាង ទាំង អស់ ។ ពិសី បាន លួច សរ សើរ សំណាង ខ្លួន ឯង មិន ដាច់ ពី មាត់ ដែល បាន មក ជួប “បុរស ជា ប្តី” ដូច អាយ្នី មាន ចិត្ត ស្រឡាញ់ ប្រពន្ធ កូន ស្រឡាញ់ គ្រួសារ ពិត ៗ ។ ពិសី តែ តែ និយាយ ទាំង អំណួត ថា: “ល្អ ដូច ប្តី ខ្ញុំ កុំ ថា ឡើយ រវៃ ចម្រើន មួយ គោ ដើរ រក សូម្បី តែ រវៃ ចម្រើន គោ នឹក រក មិន បាន ផង” ។

ខ្ញុំ សូម បើក វង់ ក្របក សរ សើរ អាយ្នី បន្តិច សិន តាម តែ ខ្ញុំ ធ្លាប់ ដឹង ការ ពិត ក៏ ដូច្នោះ មែន នៅ ផ្ទះ ភ្នំ គឺ ទឹក ឲ្យ កូន គឺ អាយ្នី ផ្លាស់ កន្លែង អាច ម៍ កូន ក៏ អាយ្នី ល្អ កូន ពេល យំ ឈឺ ស្តាប់ ឃ្លាន ក្រោក ឆ្លង ទឹក ដោះ គោ យប់ ព្រលប់ ឲ្យ កូន ទៅ ក៏ អាយ្នី ។ នៅ មាន កិច្ចការ ច្រើន ផ្សេង ទៀត ដែល អាយ្នី ពេញ ចិត្ត នឹង ជួយ ពិសី ប្រពន្ធ វា ដោយ មិន នឹក នា ដល់ ការ ហត់ នឿយ ឡើយ ខ្ញុំ សូម បិទ វង់ ក្របក មក វិញ ។

ថ្ងៃ ខ្ពស់ កំណើត ១ ឆ្នាំ របស់ កូន ប្រុស វា គឺ ជា ថ្ងៃ ដែល អាយ្នី និង ប្រពន្ធ វា បាន ទទួល កិត្តិយស យ៉ាង ខ្ពង់ ខ្ពស់ ដោយ ក្នុង គ្រួសារ វា បាន រៀប ចំ ធ្វើ ពិធី បុណ្យ កំណើត យ៉ាង ធំ មួយ ដែល ឪពុក ម្តាយ ក្មេក វា បាន ចាត់ ចែង នឹង មាន អញ្ជើញ ភ្ញៀវ ជា ច្រើន មក ចូល រួម ផង ព្រោះ ជា ថ្ងៃ ដំបូង របស់ គាត់ ។

(តទៅ លេខ ក្រោយ)
ម៉ុក ម៉ុន សូម៉ា ខ

សង្រួមកៅវិញកិច្ចការណ៍ក្នុងអ្នកដែលបានស្លាប់ នៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា ក្រោងនឹងបោះពុម្ពផ្សាយនូវសៀវភៅមានកត់ត្រាល្មោះរបស់អ្នកដែលស្លាប់បាត់បង់ជីវិតនៅក្នុងរបបខ្មែរក្រហម ។ កន្លងមក មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាបានចងក្រងនូវល្មោះអ្នកដែលស្លាប់ជាង១លាននាក់រួចមកហើយ ។ ប្រសិនបើលោកយាយ លោកគា អ៊ី ពូ មីន ប្រាថ្នាចង់ឲ្យល្មោះសមាជិកក្រុមគ្រួសារដែលបានស្លាប់បាត់បង់ជីវិតមាននៅក្នុងសៀវភៅនេះ សូមទាក់ទងមកកាន់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជាតាមរយៈ ញាណសុជាតិ ទូរស័ព្ទលេខ ០៧០ ៩៨៨ ៦៦៦ ឬ អ៊ីម៉ែល : truthsoheat@dccam.org ឲ្យបានឆាប់រហ័សតាមពេលវេលាដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

សូមផ្តល់ព័ត៌មានដូចខាងក្រោម:

១) ឈ្មោះអ្នកប្រកាសប្រាប់, ២) តើមានបងប្អូនបង្កើតរួមទាំងឪពុកម្តាយស្លាប់ប៉ុន្មាននាក់នៅក្នុងសម័យខ្មែរក្រហម? ៣) ឈ្មោះអ្នកស្លាប់, ៤) ភេទអ្នកស្លាប់, ៥) អាយុអ្នកស្លាប់ (បើអាចចាំបាន), ៦) ក្រុមជំនុំនឹងអ្នកប្រកាស (ឧទាហរណ៍: ឪពុក ម្តាយ បងប្រុស ប្អូនប្រុស បងស្រី ឬប្អូនស្រី), ៧) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការស្លាប់ (ឧទាហរណ៍ : ស្លាប់នៅទីណា? មូលហេតុអ្វី?), ៨) វត្តភោគទាក់ទងនឹងអ្នកស្លាប់ (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ), ៩) ព័ត៌មានសម្រាប់មជ្ឈមណ្ឌលទាក់ទង (ឧទាហរណ៍: លេខទូរស័ព្ទ អាសយដ្ឋាន) ។

ប្រសិនបើចង់ស្វែងរកអ្នកដែលបាត់ខ្លួនសូមផ្តល់ព័ត៌មានខាងក្រោម:

១) ឈ្មោះអ្នកបាត់ខ្លួន, ២) ភេទ, ៣) អាយុ, ៤) ក្រុមជំនុំ, ៥) សាច់រឿងទាក់ទងនឹងការបែកគ្នា, ៦) វត្តភោគទាក់ទងនឹងអ្នកបាត់ខ្លួន (ឧទាហរណ៍: រូបថត ឯកសារ ឬវត្ថុផ្សេងៗ) ។

ដើម្បីយុត្តិធម៌និងការចងចាំ ដែលជាមូលដ្ឋានដ៏សំខាន់ក្នុងការផ្សះផ្សាជាតិ

ខុបត្តិការបោះពុម្ពផ្សាយដោយ ទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍អន្តរជាតិ សហរដ្ឋអាមេរិក (USAID)
អនុញ្ញាតឲ្យបោះពុម្ពផ្សាយដោយក្រសួងព័ត៌មាននៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ប្រកាសទេសរដ្ឋមន្ត្រីនិងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងព័ត៌មានលេខ ០២៩០ពម ៩៩ ចុះថ្ងៃទី២ ខែសីហា ឆ្នាំ១៩៩៩

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា : ការិយាល័យព័ត៌មានសាធារណៈ

ផ្ទះលេខ ៦៦, មហាវិថីព្រះសីហនុ ភ្នំពេញ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ទូរស័ព្ទ : (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៨៧៥ ទូរសារ : (៨៥៥) ២៣ ២១១ ៣៥៨

